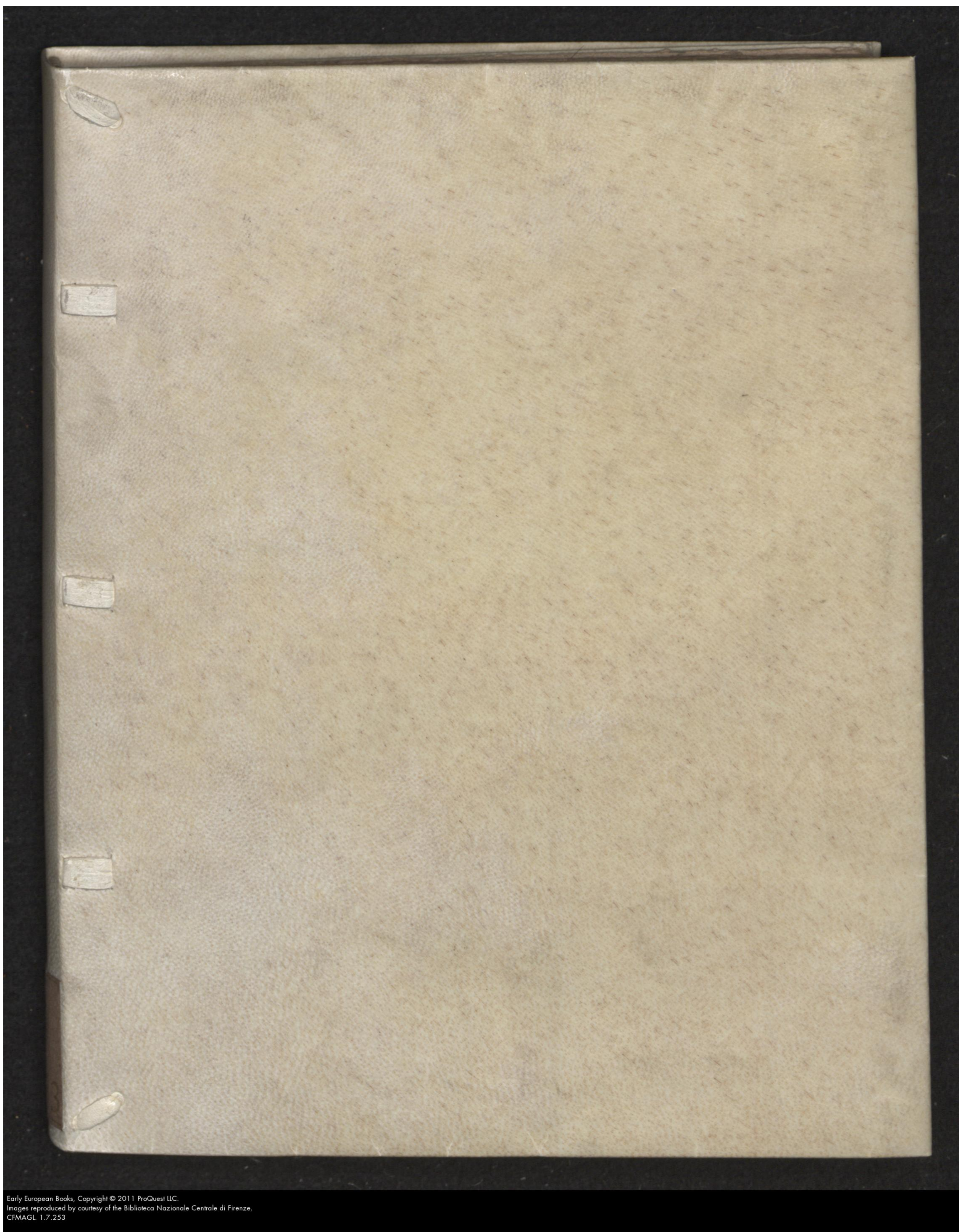
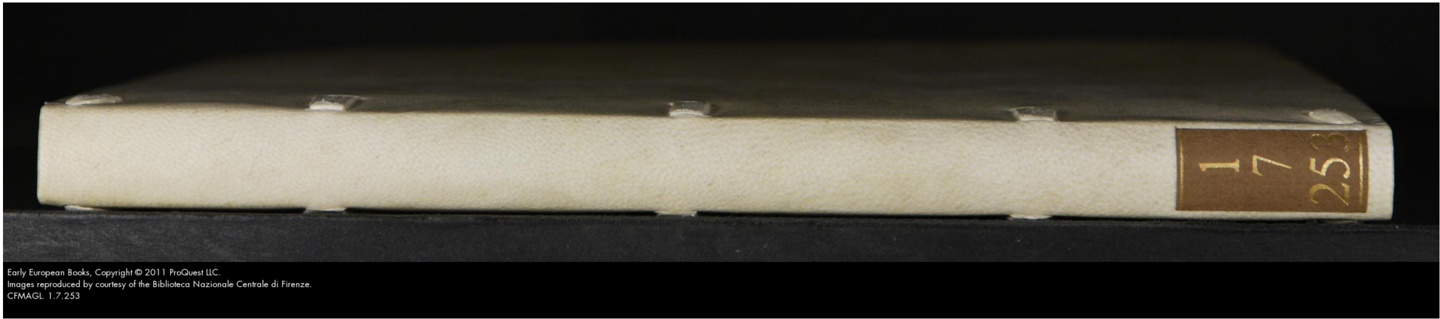
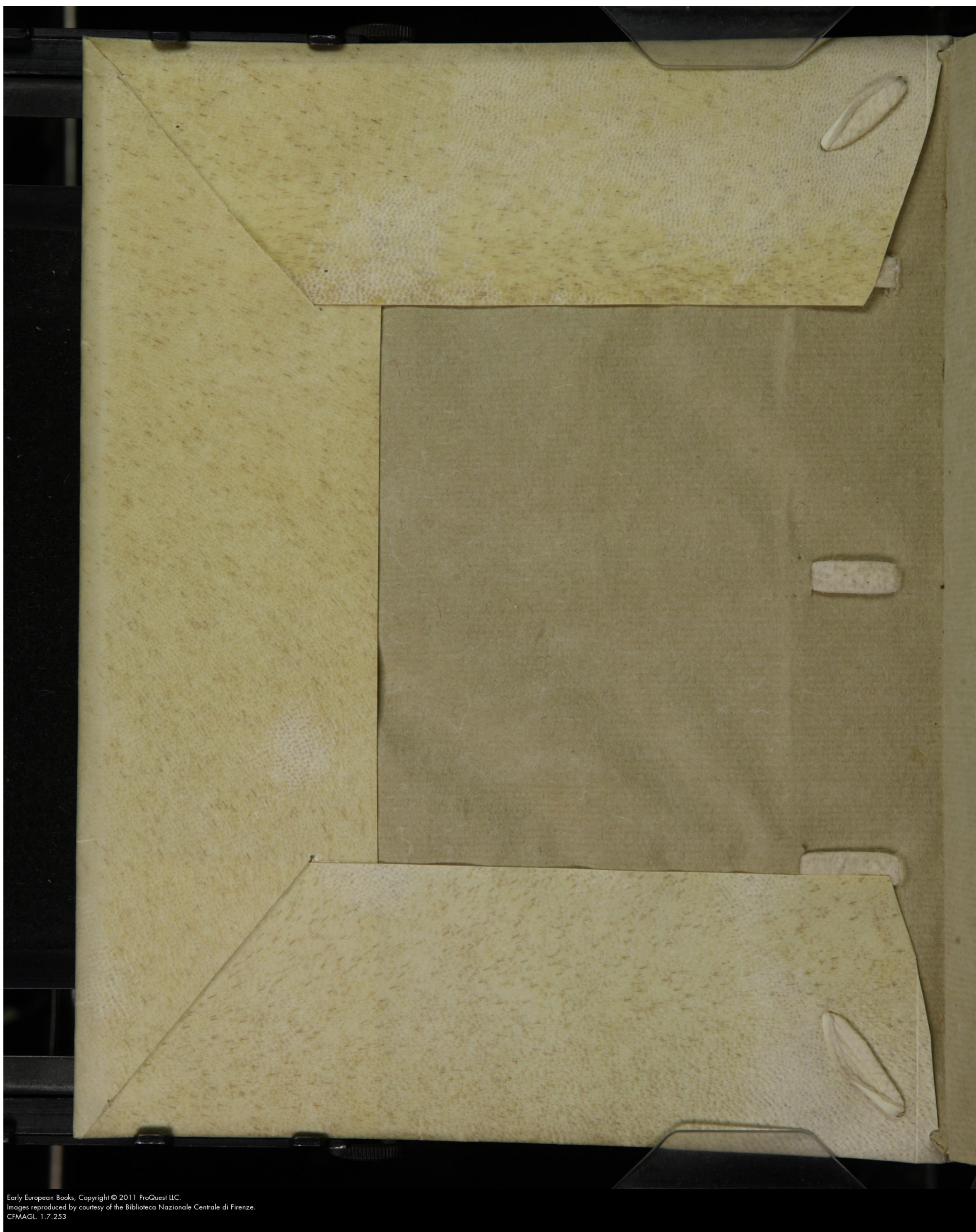

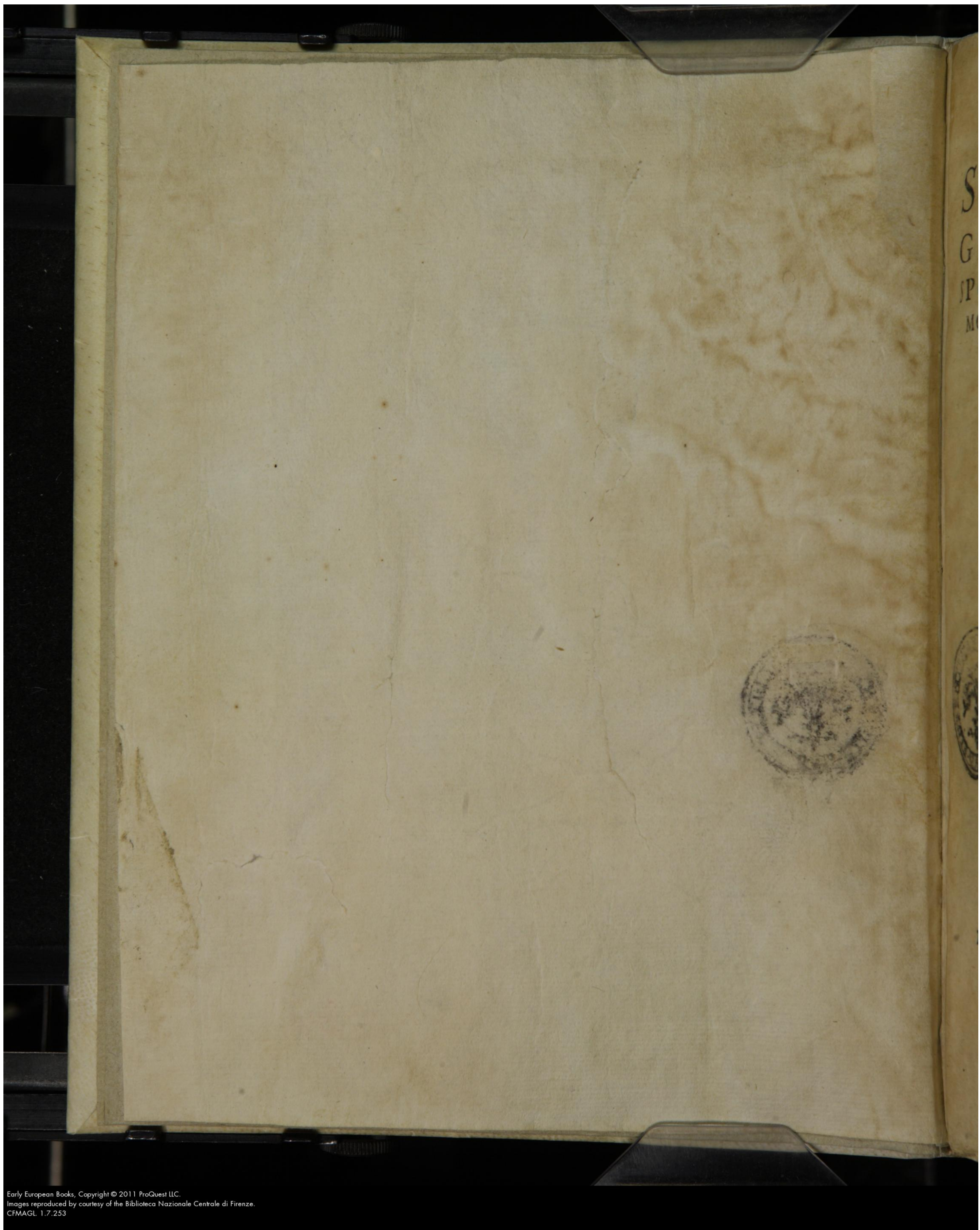

1
7
253

SYLVA HERCYNIA, SIVE CATALOGVS PLANTARVM SPONTE NASCENTIVM IN MONTIBVS, ET LOCIS VICINIS HERCYNIÆ, quæ respicit Saxoniam, conscriptus singulari studio,

A

IOANNE THALIO MEDICO Northusano.

Nunc primum in lucem edita.

FRANCOFVRTI AD MOENVM.

M. D. LXXXVIII.

IOHANNES THALIVS IOACHIMO CAMERARIO M. Salutem.

HARCYNIAM *syluam, si quis, excellentissime Camerari, integre describere velit, illum necesse foret non perfunctoriam aliquam moliri descriptionem, sed ὡσ ἀκριβέστατα singula quæq;, quæ ad eam rem necessario pertinere viderentur, prosequi. Eiusmodi autem argumenti tractatio paucioribus pagellis absolui non admodum prompte, meo quidem iudicio, posset: Sed in mediocre volumen totum opus facilime excrescere necessum foret, quod in aliquot libros ordine esset distribuendum. Primum namq; indicandum esset, quæ olim veteris illius Harcyniæ syluæ fuerit amplitudo, quiq; fines eius, Deinde opus esset diligenti labore multas antiquitatum historias aliquem euoluisse, quo indicari queat, quibus temporibus variæ populorum Germanicorum migrationes contigerint, eorum nimirū, qui prope syluam illā proximè hinc inde olim consederint: quæ adhæc mutationes illorum acciderint: quomodo quidam omnino desierint, quidam vero alij in priorum locum ipsis vel deletis vel pulsis aut subactis, successerint: quomodo item succedentibus temporibus quædam Harcyniæ partes varijs paßim in locis eradicari cœperint, & in agros ac habitabilia loca conuerti. Hisce autem omnibus ita ordine absolutis, tum demum foret nostræ Hartiniæ, quam aliqui Picæariam syluam, Germanicam denominationem,* Hartzwald *exprimentes, vocant, inter Saxoniam ac Thuringiam videlicet sitæ, singularis historia aggredienda & indicandum quanta ipsa hodie veteris illius ac propriæ dictæ Harciniæ esset pars: quæ deinde longitudo ac latitudo ipsius: quæ gentes ipsam versus meridiem, quæ versus septentrionem cæterásq; partes accolant inhabitentq;. Hinc rursus recensendum, qui sub ipsa nostris temporibus contineantur principatus, qui comitatus,*

 mitatus,

mitatus, quæ singularũ familiarũ origines, quæq; insigniora & maxime memorabilia gesta, quæq; vrbes celebriores ac monasteria, aliaq; loca, quæ item rudera destructarũ arciũ ac antiquitatis monumẽta. Inde porro enumerandum, quæ celebriora flumina huius sint syluulæ, quæq; singulorum scaturigines, quæ qualitates & contenta in fundo vnius cuiuslibet: & quot eximiores lacus, quæ piscium ac aquatilium animantium in ijsdem genera habeantur, eorumq; quæ sint naturæ ac proprietates, & partium quarundam illorũ in medicina vsus. Item qualia animantium etiam quadrupedum ac volucrum in eadem sylua reperiantur genera, qualia deniq; insectorum tam reptilium quam volatilium. Deinde vlterius cõsiderandum esset, quot metallorum, fossilium ac similium rerum in ea inueniantur genera, quæ ipsorum sit ratio, quæ natura. Hæc omnia posteaquam quis dextre pertractasset, tandem arborum ac stirpium historia sese enarranda offerret. Qua itidem absoluta, vltimo loco vicinorum montium Harcyniæ huic nostræ adiacentium ac in propinquo sitorum esset instituenda descriptio & ostendendum, quicquid in ijs stirpium contineatur. Ista autem omnia multum proculdubio temporis sibi essent postulatura, præterquã quod variarum rerum nõ vulgarem cognitionem etiam requirant, & adhæc eiusmodi hominem qui rerum istarum gnarus tali etiam præditus sit ingenio taliq; eruditione, vt pro dignitate istiusmodi Harcynicam historiam posteritati recte condere possit.

Hic autem ego, doctissime Camerari, sicut aliquoties à me petijsti, nudum solummodo arborum ac stirpium, quæ in hac Harcynia nostra Saxonothuringica (vt eam nominare libet) nasci solent, Catalogum secundum Alphabeti seriem recensebo. Qua in re optarem sane, me expectationi tuæ satisfacere posse. Præter ea autem quæ in hoc Catalogo, sicuti à me obseruata sunt aliquot annis, enumerantur, non negarim, multo plura ac etiam rariora in sylua ista posse reperiri, quæ tamen omnia indagare non est neq; vnius hominis neq; etiam vnius temporis labor.

Harcynia

HARCYNIA SAXO-NOTHVRINGICA,

SIVE

CATALOGVS BREVEM ARBORVM, FRVticum ac stirpium plerarumq; Harcyniæ, enumerationem continens.

A.

ADIANTVM PVLCERRIMVM Lugdunẽsi simile, cui folia à tergo lanugine eiusmodi densa, puluerulenta ac pene rubente ex fuscedine quadam, exornantur, quasi folia Ceterach seu Scolopendrij veri prædita sunt. Folia autem illa sunt in brachiatis coliculis ex nigro rubentibus ac flexilibus, incisa, crenata non ita latis aliquantulum particulis constantia, vt in Lugdunensi, sed tenuioribus, oblongioribusque & mucronatis. Ipse id nõdum reperi, sed habeo in libro quodam cartæ agglutinatum, nactus ante aliquot annos in Pharmacopolio Northusano, quo afferebatur ex Harcynia à vetula quadam herbariã.

Adiantum candidum, in antiquis muris, id est, Ruta muralis, Maurrauten.

Adiantum ἄφυλλον, id est, Widerthon / seu Jungfrauwen Haar / maius, medium & minus, tãtum magnitudine ac teneritudine differentia.

Adiantum ἀκρόσχιστον, seu furcatum, passim in scopulis aridioribus.

Argentilla maior, seu *Vlmaria*, Aegopogon Tragi, Wald Geißbardt / Vbiuis locis vdis (intelligo autem quæ apud Tragum

ſecunda ſpecies & Cordo Medeſuſium eſt, Germanis Medeſüß.) Huic aliquãdo veris initio prope Vuernigerodam loco irriguo reperi conſimilem plantam, folijs minoribus ac elegantioribus, quæ nõdum in caulem creuerat. Sed hactenus nuſquam, etiã ſedulo inquirenti ea ſeſe denuo obtulit.

Androſæmon.

Aſcyron.

Atractylis ſylueſtris ſeu Cnici ſylueſtris ſpecies, procerior videlicet, quæ & aliàs vbiq; pene vulgaris eſt: & altera pumila, quæ locis montanis, aridioribuſq; reperitur, priori rarior.

Abſinthium noſtrum ruſticum iuxta loca habitata.

Artemiſia vulgaris, candida & rubra, paſſim circa vrbes, arces, pagos, ac in quibuſdam conuallibus ac montibus etiam.

Artemiſia tenuifolia, ſed nõ Dioſc. folia videlicet habens multa, ſtricta, oblõga, tenuia, cauliculos cubitales, multos, flexiles, teretes tenueſque, flores & fructum artemiſiæ, radices ſeſquipedales, diuiſas, quandoq; digiti craſſitudine. Duplex, ſicut vera artemiſia & hæc eſt: namq; alteri coliculi ſunt albentes magis, alteri vero rubentes.

Artemiſia πολύκλωνος Dodonæi, *ſeu Flos Iacobæus*, paſſim.

Acer maior.

Acer tenuifolia.

Althæa vulgaris, circa Vuernigerodam.

Alcæa tenuifolia Cordi, Stolbergæ ad radices Aurbergi, & in ipſo etiam Aurbergo, alijſq; præterea circa Stolbergam locis.

Arundo vallatoria, in piſcinis.

Angelica ſylueſtris, paſſim in locis vliginoſis & iuxta flumina, item in montibus opacis & humectis.

Angelica erratica, id eſt, Gierſa ſeu Strentzel/vbique.

Aizoon ſeu Semperuiuum maius, in antiquis quibuſdam muris ac maceriebus ex argilla conſtructis.

Aizoon medium, folijs multis, vnciali longitudine acuminatis teretibus, strictis. Hæc est maior in hoc genere species.

Aizoi minoris species, quam Hünerbeer vocant, prædicto quidem similis (cuius altera ipsum species est) sed folijs ac cauliculis breuioribus.

Aizoon minus seu Vermicularis insipida, & alterum quod feruidi est gustus, sed infrequentius. Sæpe tamen vtrunque vno eodemque loco natum vidi.

Aizoon serratum Cordi, seu Crassula serrata, Rarior est.

Anblatum Cordi, seu Dentaria maior. Copiosissime habetur veris initio Stolbergæ, Est de genere Orobanches.

Eius alia species minor ac tenerior, candida tota. Sed hęc rarius reperitur ac potissimum æstate.

Aconitum cæruleum, seu Napellus, cū cæsijs muscis, quæ ex eius floribus viuunt, vt studiose etiam Angli obseruarunt.

Aconitum Lycoctonon luteum, in montibus cæduis, præsertim vbi graminum maxima est luxuries, Stolbergæ, Ilfeldæ, &c.

Aconitum tertium Matthioli. flore Ranunculi luteo, magno. Sed infrequentius hoc est.

Alectorolophus Dodonæi prima seu fistularia, Braun Rodel/ vltra Vualckenridam.

Astragalus syluaticus. Vbique ferè. * Ita vero nominat plantam in frutetis Thuringiæ & Franconiæ quoque non infrequentem, vulgo Christianwurtz/alijs Cicer montanum nuncupatum, radicibus nodosis fuscis, duris, multipliciter serpentibus, floribus purpureis, & siliquis initio purpurascentibus angustis, per maturitatem pallentibus, in quibus semina vitiæ, paulo tamen minora, colore cæsia. Describitur à Cordo, sed à nullo quod sciam depingitur.*

Astragalus Aruensis seu Chamæbalanus, in agris montanis circa Vuernigerodam.

Atriplex:

Atriplex fimetaria maior, paſſim ad loca culta. Item minor. Item alia grandior, caulibus bicubitalibus, folijs mucronatis, quadrantem longis, ſextantem latis, ſquallidis.

Apium petræum ſeu Saxatile. Plantula palmaris, radice candida, Petroſilini vulgaris, tenui. Folijs eiuſdem, ſed tenuioribus, paucioribuſq;. Vnicam ante triennium hîc Stolbergæ reperi inhærentem rimis ſaxorum.

Apium ſyluaticum, caule cubitali ac maiori quandoq;, ſtriato, læui, folijs ad radicis caput in terra diſperſis, quæ adhærent, (veluti coſtis quibuſdam) pediculis oblongis, imbricatiſq;. Foliolorum ſemper bina ex aduerſo ſibi reſpondent, dentata, ſubnigrantia, læuia, ſplendentia, oblonga: quibus ſubinde minora redduntur ea, quæ ex caulis ac brachiorum ipſius geniculis prodeunt. Vmbellas paruas minutiſſimis floſculis candidis explicat, quos ſubſequitur ſemen apio maius duplo, acre. Radice nititur craſſa, candidiore, acris ac feruentis guſtus. Aliqui maiorē pimpinellam vocant, ſed mea pimpinella maior alia ab hac eſt, vt infra dicetur. Laurētius Hiel, excellentiſſimus medicus & anatomicus inſignis, præceptor olim meus, hāc mihi exhibebat pro Dauco σελινοειδει Cordi, ſed pro Selinoide illo Dauco apud Cordum ex Trago Pimpinella vulgaris ſeu minor depingitur (ſicut & Angli ſentiunt in Indice ſui operis eandem Pimpinellam eſſe Daucum illum) quā etiam deſcribere Cordum ipſum præcipuæ notæ oſtendunt, quod ſcilicet eius folia non ſint ita ſplendida & glabra vt in apio, quodq; in campeſtribus ſtirps illa proueniat. Hoc vero noſtrum apij genus nuſquam in campeſtribus reperitur, ſed potius in ſyluis opacis, lociſq ue paulo humentioribus, ſuntq; ei folia ſplendentia & glabra. Vbi tamen Cordus poſtea Daucoides maius deſcribit, eiuſque folia cum latifolio ſeu Selinoειδει Dauco confert, videtur

tur ad hanc noſtrã ſtirpem reſpicere: eius etenim folijs Daucoidis illius folia ſimiliora eſſe, quoad formam, quam iſtius pimpinellæ facile deprehẽdere eſt diligentius iſta perquirenti, quia eodẽ modo in acutum mucronem dicti Cordi Dauci folia finiuntur, atq; in hoc apio ſyluatico, quod perinde in Pimpinella non accidit. Et fortaſſe Cordus duplicem habuit Daucum σελινοειδῆ: alterum quippe latifolium, qui videtur hoc Apium ſyluaticum eſſe, & alterum tenuifolium, quæ erit vulgaris illa Pimpinella.

Apium cicutarium. Vulgo à folijs ſplendentibus Petroſelino noſtrati æmulis Gleiß vocant, circa loca culta & in hortis.

Anchuſa ſylueſtris, quam quidam Bugloſſon ſylueſtre vocant, Matth. Echion. In agris & circa loca culta, iuxta vias, locis item cæduis montium & apricis.

Anchuſa aruenſis alba. Flore nempe albo, in agris paſſim obuia. Geſnero Echion minus, in appendice ſtirpium pag. 291. Trago Lithoſpermon ſylueſtre. Ego Anchuſis annumero, quod radix ei Anchuſæ modo rubeat. Non tamen multum refert, ſiue pro Echij ſiue pro Anchuſæ ſpecie habeatur.

Antirrhinon Tragi, circa Vuernigerodam.

Antirrhinon rubrum aruenſe. In agris.

Antirrhinon minimũ. Reperitur locis cultis aut ligone ſubactis. Dodonæo Phyteuma Dioſcoridis exiſtimatur eſſe. Plantula eſt palmaris, plerunque brachiata, folijs multis, tenuibus oblongiuſculis, floribus paruis, albirubris, capitulo antirrhini paruo. * Dodonæus rubrum aruenſe potius pro Phyteumate habere videtur. *

Allium ſylueſtre vulgare ſeu Caninum.

Allium ſylueſtre minimum. Vere primo proſilit copioſe.

Allium vrſinum, aliquibus Ophioſcorodon, Dodonæo Ampeloprasum, Geſnero Allium ſylueſtre. In hort. Germaniæ Ramſern/circa Ilfeldam.

Aparine aspera, passim.
Aparine læuis, sæpe obuia.
Aparine læuis palustris, in fossis stagnantibus & piscinis.
Arthetica Saxonum. Locis nascitur pratensibus & collibus apricis, meridiem spectantibus. Habetur quibusdam Stæbes loco. Radice constat oblonga, tenui, interdum simplici, interdum bifida trifidaue, transuersa vtplurimum, forinsecus nigra, fibrosa: ex qua coliculi prosiliunt reclinati, plures, palmares, teretes rubentes: folia circa radices plurima oblonga, carnosa exeunt, superne læuia, inferne molli lanugine hispida: quorũ singulum pediculo peculiari adhæret: Suntque hęc ferme trifolio, folio oblongo & acuto prædito similia, quamuis in eiusmodi mucronem non desinant: horum inferiora sub se in pediculorum inferiore parte lacinias tanquam à reliqua sui parte auulsas continent: in summo coliculorum capita constituuntur compacta ex multis vesiculis candidis, è quibus exerũtur flosculi trifolij marini, nisi quòd breuiores sint, aut meliloti pentaphylli: in quolibet vtriculo paruę siliculæ restant, semen vnicum cõtinentes, aliquantulum rubens. [Anthyllis leguminosa Dodonæi & Lobelij.]
Aster Atticus cæruleus, paucis tamen in locis.
Alsine maxima, cubitalis sæpe, ampliorue, folijs magnis, longis quadrantalibus ferè, sescuntiali interdum latitudine, flore candido, fructu nigro, baccæ instar intus semina sua copiose concludente ex saturato nigro purpurascentia. [Alsine repens Clusij.]
Alsine media, cui ferme maximæ folia esse cõspiciuntur, lata oblonga, mucronata, paulo breuiora, fructus quoque nõ idem, sed minor. Prioris altitudinem non assequitur, nec ita amplexi caulis est. Poterit aquatica dici, quia scilicet riuulorum marginibus ac locis vliginosis, opacis & humectis gaudet.

Alsine

Alsine minor, folijs tenuibus, oblongis subincanis.

Alsine minor, foliolis oblongis, mucronatis, tenuibus, cauliculos frequentibus geniculis interstinctos habens, palmares, quam inde πολύκνημον Alsinen voco.

Alsines minoris aliæ tres species communiores: quarum prima vbiuis frequentissima folia obtinet cæteris huius generis latiora, rotundiora, maiora, vncialia, in paruum obtusum mucronem terminata. Altera mediæ magnitudinis folia continet, oblongiora & mucronata euidenter. Tertia minimis prędita foliolis, subrotundiusculis ac in mucronē excrescentibus.

Alsines minoris alia species, foliola edens rotunda, sed diuersæ inuicem magnitudinis, ita vt maiora foliola per totos coliculos, minimis subinde intercursentur.

Alsines minimæ aliquot aliæ species. Prima suffruticis instar est, & producit foliola parua, mucronata, in cauliculis ex vna radice emergentibus, plurimis, brachiatis, & sibi inuiçem varie, instar auium nidi, implexis, in quorum cacumine se exerunt capitula rotunda, lini capitulis ferme assimilia, sed minora. Altera iam dictæ assimilis prorsus, sed coliculis non ita varie implexis. Tertia eadem est cum priori, solummodo teneritudine coliculorum, foliorum, flosculorum ac capitulorum, horumque omnium paucitate differens. Singulæ enim fermè in hac specie exiguæ, tenues admodum & superuacuæ radiculæ, singulos, tenuissimos, teneros rectosq; proferunt coliculos, folijs minoribus paulo, paucioribusq; ornatos.

Alsine minor, passim vulgaris, alia, foliolis oblongiusculis (non rotundis) mucronatis ex coliculo tenui singularique rarius prodeuntibus. Huius & altera species est, in qua folia multo longiora cernuntur.

Alsines minoris adhuc alia species, angustifolia, foliolis oblongiusculis, plurimis, tenuibus: coliculis ex vno cespite pluribus

emergentibus, geniculatis: flosculis paruis candidulis. Reperitur locis asperis secus vias, in montibus item apricis asperisq; & potissimum circa officinas metallicas, ad aceruos recrementorum metallicorum.

Alsine hispida, passim, locis præsertim paulo humidioribus. Eius tres species diligentius rem cõtemplanti inibi deprehendere licuit. Prima folia continet minore hirsutie donata. Est vero hæc ea, quam Dodonæus auriculæ muris loco nobis exhibuit. Altera species folia sortitur pilosiora, quamuis hæc differentia inter vtranq; sit exigua admodum. Tertia iam dictis assimilis est, sed omnia minora multo habet, ita vt Alsine hispida minuta mihi dicatur.

Cæterum harum omnium Alsinarum genera ac species plurimæ aliàs etiam facile quouis loco extra Harcyniam haberi possunt.

Alliaria, passim. Reperitur aliquando folio amplissimo latissimoq;, dodrantem videlicet longo & lato.

Arum.

Arum aliud folio admodum lato, trientem fere.

Arum rursus aliud, folio maculato, lato & ipso, sed non adeo vt in priori, verum vix quadrantem æquante.

Arisarum, aliquando reperi in Hertzbergo mõte iuxta Ilfeldam ante annos aliquot, sed hactenus idipsum amplius se mihi nunquam obtulit, nisi nuper Stolbergæ. Diuersum hoc est ab illis Arisari speciebus, quas Matthiolus exhibet. Folia enim ex singulis paruulis & oblongiusculis fibratisq; radiculis prodibant singula, non admodum acuminata, sed rotundioris ferme figuræ, licet nonnihil longius paulo protraherentur, firmata pediculis palmaribus.

Amellus Vergilij putatus nonnullis, seu Butomon Constantini, aut Caltha palustris Gesneri. Passim in vliginibus. [Matthiolo Tussilaginis species.]

Arctium,

Arctium, Perſonata, Lappa maior, frequens potiſſimum circa loca habitata.

Aliſma βοτρυῶδες ſeu racemoſum, ſeſquidodrantalis eſt planta, caule geniculis diſcreto, ex quibus continuo ordine folia ſua exerit, Plantaginem maiorem fere imitantia, ſextantem lõga, ſeſcuntiam lata: flores vero racematim quaſi in longo recuruoq; ſcapo dependent plurimi, rubicundi. Frequens eſt multis in locis, opacis tamen & montium iugis. Idem flore candido ſed infrequentius, nonnunquam conſpicitur.

Aliſmatis aliud genus, folijs cum iam dicto iiſdem, flore in ſummitate caulis ſeſquidodrantalis candido, cauo, cymbalari, in extremis ſuis labris parum diſſecto ſimili quodammodo floribus Leucoij bulboſi Theophraſti, vtplurimum vnico: aliquando tamen & plures profert. Huius ſpeciei plantulam aliquot ab hinc annis, loco vliginoſo ad radices Broccenbergi reperi, folijs prorſus candidis, quod fortaſſis ratione ſolis acciderat, vtpote cum ipſius radijs ibi feriri & maturari perfecte ipſi non daretur. Poterit autem à floris figura Aliſma κυμβαλιάνθεμον appellari.

Aliſmatis huius generis alia rurſus ſpecies, folijs nonnihil ſtrictioribus, longioribus & in oblongum mucronem deſinentibus, quæ nonnihil ad figuram acutæ Plantaginis accedunt, floribus iam proximæ dictæ ſpeciei iiſdem, candidis, ſed in lacinias maiores diſſectis euidẽter. Hæc duplex eſt: maior, cui ampliora, longioraq; ſunt omnia, folia ſcilicet & caulis: ac minor, cui omnia ſunt minora contractioraq;: quæ propterea in hoc genere aliſmatis tenuifoliæ nomine cenſeri poterit. Hæc porro tenuifolia ſpecies non ſolum candido ſed & rubro flore, licet infrequentius, interdum reperitur.

Aliſma porro & illud, quod florem cauum ouali figura propendentem ex caule recuruo ſeſquidodrantali profert (vnde poterit Aliſma ὠάνθεμον dici aut κοιλάνθεμον) quodq; ab Amato pro

Lonchitide prima exhibetur, puto in Harcynicis iugis quoq; reperiri, quamuis nondum, quod ſciam, in illis mihi ſeſe obtulerit, licet in vicinis ſaltibus Franckenhuſanis (qui & noſtræ Harcyniæ pars ſeu ἀπόῤῥωξ quædam ſunt) non ſit infrequens.

Aliſma Alpinum, Caltha Alpina Geſnerij. Ciet hæc ſternutamēta. Conyzæ forte annumeranda eſt. Naſcitur in Broccenbergo, item circa Vuernigerodam locis vliginoſis, & in quibusdam pratis vdis non procul à Stolberga.

Anagallis aquatica. Bachpungen / paſſim in locis vliginoſis ac ſcaturiginibus.

Anagallis aquatica folio maximo, trientem nonnunquam longo ac ſextantem lato.

Anagallis terreſtris mas & fæmina, quarum altera puniceo, altera cæruleo flore conſtat. in locis foſſione excultis & in agris.

Anagallis lutea, folijs numulariæ, adeo vt facile pro eadem à non perito rei herbariæ haberi poſſet. Frequens in vliginibus circa Broccenbergam.

Alchimilla, paſſim.

Aſaron, paſſim.

Arachi primum genus Dodonæo, flore viciarum puniceo ſiliquis maioribus nigris. Eſt de genere viciarum ſylueſtrium, paſſim.

Arachi ſpecies altera Dodonæo.

Auena ſylueſtis ſeu nigra, cuius grana paulo longiora craſſioraq; ſunt auenæ ſatiuæ, ac ex rubro nigricantia. Eſt autem Aegylops ſeu feſtuca Pliniana apud Dodonæum.

Auena ſterilis. Hæc Auenæ ſimilis eſt & iamdictæ ſylueſtris breuiores profert folliculos, ſemina item minora. Eſt & ipſa feſtucæ ſpecies.

Abies.

Alnus.

Alnus nigra. Spöcker seu Faulbaum/ passim.
Alnus nigra pumila in Broccenbergi vertice.
Achillea copiose, Stolbergæ ad arcem.
Aquifolium, Stechpalmen. Narrarunt quidam spontaneam esse Haryeniæ nostræ in montibus vltra Ilsenburgum monasterium. Sed eam ibi nondum vidi. Nec tamen omnia illa loca ibidem hactenus perreptare mihi licuit.
Ἀλσινάνθεμον. Ita licebit appellare plantulam, cuius semina anno superiore misi nomine ἀστεριανθέμον. Cum enim flos, quem plantula illa profert, exactius respondeat, vt nuperrime consideraui, Alsines floribus, potius inde denominabo (donec de eius aptiore nomenclatura melius aliquãdo edoctus fuero) quam à stellæ figura, quæ alijs quamplurimis florib. melius forte, quam huic, cõuenire poterit. Familiaris est Broccenbergo ac montibus vicinis vligine perpetua irriguis, cauliculo singulari, dodrantali quandoque, vt plurimum palmari, recto, tereti, tenui, inferna parte folijs ferè nudo, superna vero per ambitum ijs cincto, quinis, senis, septenis, octonisue, pyri ferme foliorum similitudine, sed non ita rotundis, oblongiusculis, sescuncialibus, teneribus, læuibus, viridibus, fibratis. Ex quorum medio pediculi tenues valde, quadrantali ferè longitudine exurgunt, in cacumine suo florem singulum singuli sustinentes lacteum, Alsinæ similem: quem capitulum subsequitur rotũdum Coriandri semine minus, intus semina nigra, tenui candidaq; membrana inuoluta cõcludens. [Peculiaris quædam Pyrolæ species, quam in syluis Franconiæ quoque & potissimum circa Greuenthalium obseruaui. Folia tamen Arbuti potius sunt quam Pyri.]
Anemone flore candido, amplo, folioso, caule palmari, folijs hispidis late expansis, varieq; dissectis. Broccenbergi cacumini familiaris.
Anemones species illa, quam Pulsatillam vocant. In promon-

torijs quibusdam apricis & meridiei expositis.

Aquilegia syluestris, flore cæruleo simplici. Reperi hoc anno 1577. in prato quodam aprico non procul à Stolberga, aquilegiæ stirpem vnicam flore candido, nonnullis veluti literis cæruleis intercursato: à qua tamen nõ procul aberant Aquilegiæ flore cæruleo plures.

Anthylloides. Sic nomino herbam inter segetes, solo præcipue arido ac sabuloso (vt & quandoq; alijs itidem locis istiusmodi ariditate præditis) exilientem, radice suffultam tenui, candidula, lignosa fibrataq;: ex qua coliculi prosiliunt tenues, plurimi, procumbentes, frequentibus geniculis intercepti, quæ ambiunt foliola tenuia, oblonga, herbæ Kali satiuæ folijs similia sed minora, angustioraq;. Flosculi ei in singulis pediculis singuli, parui, candidi, prominent, quos capitulũ lini ferè, subsequitur, seminibus plurimis nigricãtibus papaueris ferè, scabrisq; refertum. Duplex hæc est, maior & minor. Minor autem paucioribus est coliculis & breuioribus, non ita prociduis. *occurrit etiam circa salinas saxonicas*

B.

BRASSICA *syluestris maior, latifolia*. Radicibus constat inutilibus, lignosis, candidis: caule sesquipalmari, non admodum recto, rotundo, simplici, nonnunquam etiam brachiato, folijs mollibus, læuibus, subflauis, integris, sine incisuris aut sinuosis crispaturis, mucronatis, duas vncias lõgis, vnciã latis. In summitate in exiguis pediculis racemus florum candidorum existit, ex oblongis vasculis Brassicarum satiuarum modo prominentium, quibus deperditis siliquæ oblongæ pronascuntur, semina brassicæ satiuæ minora continentes.

Braßica syluestris longifolia. Radice cõstat parũ lignosa, fibris multis paruis circũdata, caule brachiato, sesquipedali, maioréue.

Folia

Folia primo prodeuntia, bina videlicet, trinaue, radici proxima, in ambitu circumrosa sunt, veluti chõdrillacei generis folia, reliqua, quæ summum vsq; caulis numerosè conscendunt, strictiora existunt, magisq; mucronata, quam in priore specie, quincunciali longitudine, vncialiq; ferme latitudine: licet ea quæ apicem caulis propius accedunt, continua serie breuiora reddantur. Sunt vero folia hæc omnia nigriora & squalidiora quam cæteris speciebus. Flores, siliquæ & semina cum cæteris speciebus conueniunt. [Huic similis est si non eadẽ quæ in Thuringiæ saltibus locis æditis passim nascitur, ab incolis Schoßkraut vocata, qua tamẽ voce alibi aliæ plantæ appellantur.]

Brassica syluestris procera. Hæc radice fulcitur multifida, candida, lignosa, iuxta cuius caput in terra reclinantur folia quincunciali sæpe longitudine, vnciali latitudine, hispida, integra. Caulem erigit vnicũ plerunq; sæpe etiam in duos tresue aut plures alios, iuxta radicem diuisum, bicubitalem, rectum, teretem, flexibilem, iuxta radicem parum hispidum, deinde tota reliqua parte læuem, cui folia appenduntur sextantali longitudine, vnciali latitudine, subcinerea læuia, non hispida, vt priora, mucronata: quibus cessantibus, postea longo ordine, caule videlicet subinde procerius excrescẽte, in singularibus exiguis pediculis flosculi paruuli, candiduli protenduntur, ijsq; euanescentibus subnascuntur siliquæ ad latera cõpressæ, tenues, digiti longitudine, quibus numerosa semina paruaq; continentur. Ex foliorum autem singulis alis nõ infrequenter noua adnata progrediuntur & ipsa copiosos flores ac siliquas proferentia. Nascitur mõtibus apricis ac locis cæduis, estq; sapore amaro.

Brassica syluestris folio betæ. Hanc licet in tota Harcynia nunquam conspexerim: cum tamen brassicarum syluestrium aliquot specierum me hic enumerationem instituere oportebat, &

huius obiter meminiſſe operæ precium duxi. Naſcitur vero copioſe in Hainleitta ſylua non procul à Sondershuſio ſub fagineto. Radice conſtat lignoſa, multifida, fibroſaque, folia betæ, rotundiori ambitu in terræ ſuperficie multa diſperguntur, plumbei fuſciue coloris, læuia, durioris membranæ inſtar, ſextantalia, caules eriguntur teretes, ſeſquipedales, ſplendentes, fuſci, pauca oblongiuſcula ac mucronata folia continentes, floreſque candidos proferentes, exiguos, ſed ſiliquas longiores cæteris ſpeciebus. [In aruis Thuringiæ non admodum diuerſa naſcitur, quæ cum Braſſica campeſtri deſcripta à C. Cluſio in Hiſpanicis obſeruationibus planè congruit.]

Braſſica ſylueſtris folijs membranaceis. Nec hanc in Harcynia me vidiſſe memini. Olim autem in Ienenſibus montibus aliquoties eam obſeruaui. Cæterum iam dictis minor eſt, radice parua, candida, ſuperuacanea, caule breui, geniculato, qui denſe ambitur ſuis folijs, quæ membranaceæ ſunt ſubſtantiæ, ſubflaua, ſplendentia, læuia, vncias duas longa, vnam lata.

Braſſica ſylueſtris media. Breuiora continet folia, numeroſa circa radicem, vncialia, oblongiuſcula, in obtuſum mucronem finientia, mollia, ſemunciali latitudine: quæ cauli appendũtur dodrantali, ea parte qua adhęrent vtrinq; velut alares pinnulas prominentes habent.

Braſſica ſylueſtris minor, foliolis multo minoribus, canis, coliculis quadrantalibus, ſiliculis anguſtis paruiſq;.

Branca Vrſina noſtras ſeu Sphondylium. Vbiuis ferè.

Beta aquatica. Prouenit in alueolis fontium profluentium, ſolo pingui. Radicibus firmatur tenuibus, nigris, fibratis, denſis in modum paluſtrium herbarum: ad quorum ſummum folia aliquot mediocriter ampla per terræ ſuperficiem explicãtur, trientali longitudine, ſextantali latitudine, craſſa, nonnihil

nihil rubentia. Caules profert quadratos geniculatos, ſtriatos, ex quorum ſingulis geniculis bina ſibi inuicem alternis lateribus correſpondentia folia emergunt, rotunda, carnoſa, lata, betæ ſatiuæ folijs aſſimilia, rubicundis neruulis ac venulis ipſa perreptantibus.

Betonica, paſſim in pratis & pratenſibus locis.

Biſtorta maior. In Broccenbergo & vicinis montibus.

Biſtorta minor. In pratis vdis.

Bugloſſa ſyluestris nigra, florem nigrum obtinens, vulgaris *Bugloſſæ minorem*: iuxta ſemitas & in agrorum marginibus ac ſegetibus etiam. [In Thuringia eam obſeruaui caule admodum craſſo, cubitum vix alto.]

Bugloſſæ ſyluestris ſpecies, caulibus procumbentibus multis, varie reflexis, diſtortiſque ſtriatis, ſcabris ac aparines modo veſtibus adhæreſcentibus, folijs communis Bugloſſi ferè, longis, hirſutis, aſperis, ac in ambitu exiguis ſpinulis horrentibus: Floſculis itidem Bugloſſi cõmunis, paruulis, cæruleis ex geniculis caulium intra foliorum alas prodeuntibus, quorum ſingulum ſubſequuntur ſemina quatuor ſimul cohærentia, ſimilia ferè ſeminibus oleris ſpinachij, læuia, incluſa munimento bifoliato, ſcabro. Videtur fortaſſis illa eſſe Aparine Collinutij, cuius meminit Euricius Cordus in Botanologico, quæ videlicet ſit folijs Mercurialis ferè (ſicuti & huius plantæ noſtræ folia Mercuriali fœminæ folijs aliquo modo conferri poſſent) & planta Lapparia, quæ à Plinio libro 22. cap.17. recenſetur Parthenij nomine. Ac licet ſemen non ſit aſperum retinaxq́; (quæ nota ibi additur præcipue vt euidentiſſima) opinor illam aſperitatem intelligendam eſſe nõ abſolute de ſemine ſolũ & per ſe cõſiderato, verũ quatenus inuolucro ſuo aſpero munitur. Locis reperitur apricis, aſperis, iuxta ædificia, templa, arces, pagos, hortos. Eſt & alias extra

Harcyniam vbiuis ferè ad ſepes ſpontanea: item inter vepres facile reperitur & iuxta macerias. [Alyſſum Echiodes Lobelij.]

Bryonia alba ad ſepes hortorum.

Betula arbor, paſſim.

Betula pumila, in Broccenbergo.

Blitum ſylueſtre maius, maioribus folijs conſtans, ſextantali longitudine & minus, minoribus folijs, vtpote vncialibus ac coliculis plurimis procumbentibus paſſim reperitur.

Burſa paſtoris, folijs maioribus, latioribus, quorum quæ terræ viciniora ſunt, in ambitu profunde inciduntur.

Burſa paſtoris minor, folijs inciſis & minor altera, folijs integris.

Bromus herba. Graminei generis eſt, inter ſegetes & locis aridis iuxta ſemitas.

Boleti Ceruini orbiculati. Reperiuntur locis illis, vbi cerui libidinem ſuam exercuerunt, item in carbonariorum areis.

C.

CONYZA AQVATICA, in piſcinis & vliginibus maxime circa loca habitabilia frequens, folijs lõgis, quadrantalibus, carnoſis, pinguibus, ſeſcuntiali latitudine, caulibus craſſis, cubitalibus angulosis: flore chryſanthemi, in pappos tandem abeunte. Duplici autem eſt in differentia: Alterius enim ſpeciei folia ſunt integra & latiora, alterius paulo ſtrictiora & profundius in ambitu crenata.

Conyza maior montana, in montibus apricis, ſoli meridionali & orientali obiectis, potiſſ. circa Gerenrodam & circa Stolbergam: caulibus dodrantalibus, folijs mucronatis, ſextantem longis, ſeſcuntiam latis, nigricantibus, flore luteo.

Conyza maior altera, paulo procerior priore, folijs longioribus, quadrantalibus nempe, flore tamen minore aliquantulum.

Conyza minima, ad loca irrigua circa vrbes, prædia & pagos, caulibus dodrantalibus, folijs mucronatis, paruis, strictioribus, floribus luteis Chamemæli ferè.

Conyza helenitis Cordi, passim.

Conyzæ genus quoddam tenuifolium, caulibus ex vna radice prosilientibus plurimis, bicubitalibus, teretibus, striatis, hispidis, qui folijs ambiuntur ab vna radice vsque in apicem oblongis, sed angustioribus, hispidis. Flosculi in summis caulibus constituuntur parui, pappacei, floribus senecionis Dodonæi tertij fere similes. Vidi olim in Ilfeldensibus montibus.

Conyza aquatica maxima serratifolia. Radix ei est crassa, multifida, caules bicubitales sæpe, digiti ferè crassitudine, caui, striati, brachiati, folia trientalia in oblongum mucronem fastigiata, serrata, inferne albentia, lanuginosa; in summo caulium vmbella est sparsa, flores Iacobeæ similes continens luteos. Prouenit ad fluuiorum ripas in piscinis.

Chondrillaceorum generis plantas plurimas in Harcynia passim, easque diuersas admodum specie reperire licet, quæ vix quisquam facilè & dextrè certis nominibus ac notis à se inuicem distinxerit: præsertim cum rei herbariæ scriptores intybaceorum ac chondrillaceorum (quorum tamen vbiuis fermè locorum ac terrarũ ingens copia sese offert) historiam nondum accurate examinauerint, sed tantummodo eam extremis quasi digitis attigisse nonnunquam videantur: ea solummodo recensentes quæ non multum difficultatis habent, illis interim neglectis, quæ absolutiore descriptione vel maxime indigebant. De intybaceis autem quicquid in

Harcynia mihi viſum fuerit, infra recenſebo. Hic vero ſubnectam ea, quæ exiſtimo ex chondrillaceorum genere vel magna ex parte eſſe vel eidem tamen affinia.

Chondrilla τραγοπωγωνάνθεμος (liceat mihi hanc ſic à flore ſuo denominare) duplex Stolbergæ ac alibi etiam circa ſemitas viſitur. Maior, cui folia ſunt nigricantia palmari longitudine pauloque ampliori, latiuſcula, augulosa, quæ circa radicem conſtituuntur ſena, ſeptena, octona pluraq; quandoq; aut pauciora. Caules emittit ex vna radice plures, bicubitales, teretes, ſtriatos, folijs ferme nudos, recuruos, in brachia plura diuiſos, proferentes flores in oblongiore alabaſtro tragopogonis florum æmulos, luteos, poſtea in pappos dehiſcentes, ſemine oblongo, ſcabro, ſubſpadiceo, criſta piloſa in ſummo prædito. Minor maiori prorſus ſimilis eſt, niſi quod omnia minora breuioraq; obtineat. Eſtq; eius rurſus alia ſpecies, cui folia magis in lacinias diuiſa exiſtunt.

Chondrillæ alia ſpecies folijs ſeſquiunciam latis, longioribusq;, in terræ ſuperficie ad radicis ſummum diſperſis, hirſutis, in ambitu laciniatis, caule cubitali, amplioreq; tereti, ſtriato, recto, florem vnicum proferente, magnum luteum in alabaſtrino velut calyce detentum.

Chondrilla altera Matthioli in tenues lacinias profunde diſſectis folijs, quæ circa radicem diſperguntur, caules exerit teretes, longos, flexibiles, cubitales, lænes, proferentes flores luteos pappoſos. Eſt duarum ſpecierũ quarũ altera maior eſt, quam iã deſcripſi: altera minor, omnia breuiora à natura ſibi attributa habens, & coliculos recuruos palmares: hæc in pratis quibuſdam reperitur.

Chondrillæ ſpecies radice candidula, exigua, parum fibrata: folia priora circa radicem diſpergens, tria, quatuorue, oblonga ex tenui pediculo protenſa, integra, non diſſecta, paucis ac exiguis quaſi ſpinulis in ambitu prædita: quibus ſuperadduntur

mox

mox alia tria, quatuor, quinaue, lōgiora, in lacinias (quæ tamē maiore interuallo à se inuicē dirimuntur, atque in altera Matthioli specie) diuisa, hæcq; rursus consimilia alia, sed breuiora, pauciora & aliquantulum tenuiora per caulem (qui oblique distorquetur ac teres quidem est sed euidenter striatus, cubitalis ferme) consequuntur: flores huic sunt lutei, parui. Reperitur in locis pratensibus montium.

Chondrilla altera Dodonæi, vulgo Deus Leonis dicta, Aphaca Theophrasti iuxta Matthiolum. Eius species aliquot reperiuntur passim. Maiori radix longior est & crassior: folia etiam humi procumbūt, longiora, dodrantalia, sextantali ferè latitudine: caulis itē altius assurgit, ac flos præterea aliquantulū cæteris speciebus maior est. Media vbiuis vulgo circa semitas, in hortis item & circa loca habitabilia alias reperitur, folijs quadrantalibus, coliculis sesquipalmaribus. Minori folia plura disperguntur confertim humi procumbentia, sibi inuicem implexa, minora, tenuioraq; cæteris, eodem tamen modo circumrosa: coliculos hæc etiam depromit breuiores tenuioresq;, palmares, flores item paulo minores.

Chondrillarum generis species quædam maior, caule procero, striato, bicubitali, qui in summo in aliquot brachia diuiditur, quorum quodlibet florem singularem profert, luteum Tragopogonis floris instar. Folia caulis exerit pauca longo interuallo se consequentia, longa, lata: quorum inferiora in ambitu parum subinde excinduntur, superiora vero profundius circumroduntur, infrequentius tamē, quam id in Chōdrilla secunda Dodonæi accidit.

Huius reperitur & alia species, flore consimili, caule item, sed folijs destituto: ea vero pauciora numero humi recumbunt, quorum prima lata quidem aliquantulū sunt, sed subrotundiora, reliqua longiora conspiciuntur, ac in ambitu circumrosa, sed non profunde, nec admodum crebro.

Huius

Huius generis & minor reperire datur species, radice parua, lignosa, fibris paucis constante: caule vnico, recto, cubitali ac aliquantulū proceriori, tereti, tenui, læui, folijs carente, quæ solūmodo humi reclinantur, numero sex, septem, octo, nouem, decem, pauloq; plura quandoq; quadrantalia, in ambitu circumrosa modice. Florē itidem hæc Tragopogonis æmulum profert & vnicum.

Chōdrillæ alia species, paulo ab hinc iam dictæ minoris (huius scilicet generis) speciei ferme æmula: radice parua, fibrata, nigricante: caule crasso, striato, parum hispido, nodis multis prædito, ex quibus emergunt folia oblongiora, viridiora, circūrosa aliquantulum, scabra, hirsuto dorso prædita.

Chondrillæ species caule cubitali, aspero, striato: folijs quadrantali longitudine, humi sparsis, quaternis, quinis, senis septenisue, in ambitu circumrosis modice: ijs vero, quæ caulē conscendūt, excisis ita vt in ambitu euidenter laciniæ inde relinquantur: floribus paruis pappaceis, agminatim in summo caulis constitutis, quorum singulus peculiari petiolo innititur.

Chondrillæ cuiusdam minoris species, radice singulari, quandoq; & bifida, mediocriter crassa, digiti parui longitudine, fibrata, nigra: folia exerit parua, leuia, carnosa, oblōgiuscula, integra, recurua, angusta, in dorso rubētia, numero quaterna, quina, sena, septena, octona etiam quandoq;. Coliculum producit incuruum, rubicundum, digiti minoris longitudine, vnico donatum flore luteo, tragopogonis ferme alicuius modo. In pratis pinguioribus nascitur.

Chondrillæ paruæ species, radice parua, fibrata, ex nigro subrubēte, folijs quadrantali longitudine, humi procumbentibus, asperis, mediocriter latis, viridibus, confractu facilibus, senis vel septenis, nonnunquam octonis: caule palmari, pauloue longiore, tenui, tereti, aspero, modice cacumen recuruante,

folijs

folijs prorsus destituto: flore singulari, simili Chõdrillæ Dodonæi alterius.

Chondrillæ species radice vel singulari, vel bifida, multifidáue quandoque, candida, lignosa: caulibus cubitalibus bicubitalibusque, brachiatis, striatis: folijs longis, læuibus, quorum, quæ humi procumbunt, leniter circumroduntur, reliqua in caule profundius laciniantur: floribus paruis luteis, agminatim dispositis, singulis tamen singularibus petiolis inhærentibus, ac ad solem orientem se expandentibus, eoq; recedente labia contrahentibus. Hæc etiam extra Harcyniæ syluam agris consitis ad semitas & margines familiaris est.

Chondrillæ vlterius alia species, radice candida, lignosa, inutili: caule cubitali, minoreque vtplurimum, tenui, striato, folijs donato paucis, viridibus, oblongiusculis, mollibus, integris, in ambitu quasi spinosulis, flore luteo. In Stolbergensibus apricis montibus.

Sed hasce Chondrillarum species ex solis nudisq; descriptionib. non adhibitis iconibus discernere admodum erit operosum.

Colchicum, passim in pratis. Reperitur locis septentrionalibus, prope Ilsenburgum, flore etiam candido.

Christophoriana, quam tonsores vocant Heydnisch Wundkraut/ locis opacis & humectis copiosa.

Caryophyllæa syluestris, seu flos armerius Dodonæi syluestris. Donnerneglin. Species sunt eius hæ sequentes.

Prima, quæ est communissima, flores in coliculis teretibus, rectis, geniculatis proferens, fimbriatos, coccinei ruboris.

Secunda, coliculo cõstat proceriore, cubitali, varie incuruo, geniculato, brachiato, tenui, teretique, flore rubicundo, prædicto simillimo.

Tertia, radice lignosa, folijs paulo latioribus, scabris, cau-

le rotũdo, cubitali, craſſiore quam in prioribus, geniculato: floribus rubentibus, paruis, quorum bini vel tres ſine petiolis ſibi quaſi contigui cohærent.

Quarta, radice firmatur tenui, lignoſa, candidula, coliculos proferente tenues, teretes, geniculatos, palmares, pauloque proceriores, emittentes ex ſingulis geniculis, folia bina, tenuia, ſtricta & parua. Capitulum gerit in ſummitate coliculi vniuſcuiuſque ſingulum, membraneum, flaueſcens, alabaſtri ferme in modum, compactile, leue, ſplendens, ex quo non vt in cæteris generibus vnicus flos emergit, ſed plures, ſemper poſt priorem emarceſcentem, nouo proſiliente, ita vt ex vno capitulo ſæpe ſeptem, octo item & quandoque nouem prorumpere conſpiciantur, ſingulo flore relinquente ſingulam oblongiuſculam ſiliculam, continentem ſemina parua, latiuſcula, nigricantia. Flos admodũ eſt exiguus, extra capitulũ parũ apertus prominens, coloris ex rubicũdo dilutioris. Gaudet apricis & aſperis. [Armerius ꝓlifer, Lobelij.]

Eſt & alia ſpecies iam dictæ ſimillima, niſi quod non plures ex capitulo floſculos exerat, ſed vnicum ex rubro pallidiorem.

Centaurium minus, paſſim flore ferrugineo: candido aliquando reperitur, ſed rarius, circa Vuernigerodam.

Centauroides, aut Centaurium maius ſylueſtre Germanicum. Ita appello plantam, tota facie Centaurij maioris ſpeciem referentem, quã Tragus Schartam nominat. Kyberus vertit florem tinctorium. Huius quo ad folia, differẽtias aliquot obſeruaui. Prima folijs quotquot tota planta profert, conſtat omnibus longis, latis, ſerratis, integris, omni inciſura carentibus. Hanc in mõte Aethereo prope Vinariam flore candido reperi, quali tamẽ in Harcynia me nondũ videre memini. Secunda ſpecies folia continet diuerſa: eorum.n. quæ radicis capiti appenduntur ſuis pediculis, vnum, duo, tria, aliquando plura

integra

integra ſunt tota circumferētia: reliqua & potiſſimū ea, quæ cauli adhærēt, profunde incidūtur aliquot diſſectionibus. In Tertia, natura varie ludit. Huic.n. primum foliū radici inhærens, integrū totū eſt, reliqua omnia diſſecta ſunt. Hæc vero diſſectio folijs cōtingit vtroq; latere binis vtplurimū inciſuris, ꝓfundis, raro trib. idq; vel nō in omni folij parte, ſed ea tātū, qua pediculus in foliū expanditur, ſub initiū videlicet folij, cætera omni parte folij integra exiſtente, lata, & vſq; in extremū, in quē deſinit, mucronem cōtinua: vel in priorib. aliquot tantūmodo folijs iſta ratio ineſſe deꝑhenditur, reliquis interim omnib. quæ ſequūtur, & quib. caulis crebro obueſtitur, multo plurib. diſſectionib. per vniuerſam ſuam ſubſtantiam diremptis. Quarta ſpecies obtinet folia lata longaq; vt priorum ſpecierū, ſed vtroq; latere ab ima parte vſq; ad extremam omnia multis ꝓfundis ſemperq; ſimilib. diuiſionib. diuulſa, modo pene eo, quo Chōdrillæ alteri⁹ folia dirimūtur.

Conſolida Sarracenica, vbiuis ſpontanea & copioſa. Cordus Serrifoliam appellauit. Reperitur multoties bicubitalem altitudinem ſuperare, foliaq; obtinere latitudine trientali: Verum licet ſatis ſint longa ac dodrantem ſæpe excedant, tamen ab aliis ſpeciebus huius plantæ inſigniter diſcrepant, quod præſertim in orbicularem figuram, quæ aliquantum in mucronem protenditur, explicata conſpiciantur.

Huius reperitur alia ſpecies, folio non tam lato, nec ita orbiculari, ſed longitudini eandē ferè latitudinem, quæ ſextantalis eſt, obtinens.

Huius adhæc generis in monte quodā circa Ilfeldam monaſteriū reperi ſpeciem aliam, caule craſſo, ſtriato, piloſo, bicubitali ferme, foliis plurimis, nigris, mollib. parum piloſis, quadrantali longitudine, eademq; latitudine. Flos autem, an ei idem ſit, qui prioribus ſpeciebus, nondum certo ſcio, nam tum, quando reperiebam, florum nihil exhibebat.

Chamædrys altera Matthioli ſeu fœmina, Sideritis Crateuę apud Tragum. In promontorijs quibuſdam Harcyniæ ſoli meridiano oppoſitis, potiſſimum circa Gerenrodam.

Conſolida maior, id eſt, Beinwell/ paſſim in pratis. [Symphyton maius Dioſcoridis.]

Conſolida maior amplexicaulis, flore purpureo, olim mihi reperta eſt in prato quodam prope Ilfeldam.

Conſolida media, paſſim ſe offert. Eius tamen aliquot obſeruantur differētiæ. Maior flores profert cæruleos. Hæc duplex eſt, altera folijs donatur magis orbicularib. & paulo latioribus: altera longioribus, in ambitu frequenter inciſis. Minor flores gignit rubicundiores, modice dilutos, cui omnia ſunt teneriora & minora.

Conſolida regalis, Flos regius Dodonæo & eidem Delphinium verum eſſe exiſtimatur. Intra ſegetes, circa vias, iuxta oppida, villas & pagos.

Cardiaca, paſſim circa oppidula & pagos.

Camelina Dodonæi ſeu Myagron, in agris & circa loca habitabilia.

Carui, copioſiſſime in pratis Stolbergenſibus.

Caryophyllata, ſeu Benedicta herba, flore aureo, paſſim in hortis, & circa loca habitabilia, ac etiam in montibus.

Caryophyllata maior ſeu purpurea: paſſim puenit locis opacis & vliginoſis, folijs grandiorib. ac nigriorib. radice craſſiore, inodora, rubente, flore maiore ex puniceo nigricāte, cymbalari fere figura.

Caſſutha, reperitur paſſim herbis adnata, potiſſimū Vrticæ maiori & trifolio corniculato minore, iuxta vias, ac in montib. cæduis, apricis.

Cruciata herniaria paſſim, Gallio cognata fermè herba, quā Tomo ſecundo Rembertus depinxit poſt Aſperulam. Habetur admodum præſtans in hernioſis rupturis ſolidandis.

Cruciata gentianella, Sperenſtich/ prope Vuernigerodam.

Cyanus

Cyanus aruensis cæruleus in agris.

Cyani syluestris seu Iaceæ nigræ variæ species hinc inde in Harcynia reperiũtur, quarũ hic breuiter recẽsebo, quotquot sese mihi in ea offerre memini, intermissis quæ alibi occurrere solent.

Cyanus syluestris montanus integrifolius, maximus in hoc genere, caule striato, anguloso, rubicundo parte inferiore, scabro & tenui lanugine obsito, bicubitali, quandoque altiori: folijs iuxta radicem in pediculis oblongis, dodrantalibus ferè, latitudine sæpe sextõtali, incisuris aut crenis prorsus destitutis, mollibus & tamen scabris, albicantibus inferius, virentibus magis superius, figura ferè Cynoglossi, vnde poterit *Cyanus syluestris* κυνογλωσσόφυλλος dici: Cætera folia, quibus per caulem plurimis donatur, subinde versus cacumen minora redduntur, neq; longo pediculo appenduntur, sed alis suis ad exortum suum adhærescunt. Caulis autem, qui inferiore parte qua crassissimus est, minimo digito tenuior existit, procerè ac rectà assurgit, & in summo in aliquot brachiola tenuia, striata ac foliosa dirimitur, quorum quodlibet calicem profert satis grandem, suffuluum, rotundi capituli instar, multis squammis asperis compactum, quorum squammatorum corpusculorum singula apices habent oblongiusculas, lanuginosas, multifidas, fuluas, crispas plumularum quarundã elegantem imaginem referentes, quæ pulcro naturæ spectaculo sibi inuicem implicantur. Flos ex istiusmodi calice exeritur rubicundus, floribus cyani aruensis maior. Semina etiam cyani edit, licet maiora. Prouenit potissimum montibus apricis sole meridiano illustratis circa Stolbergam & alias etiam. Saporis est amari euidenter, ac diu in lingua perdurantis cum leui acredine, subtilitate quadam partiũ linguam vellicante, vnde eam calidam & siccam in secundo gradu statuo. [Iacea Pannonica capitulo crispo Clusij.]

Cyanus syluestris maior aruensis, qui videlicet in aruis potissimum

& ſecus vias, in marginibus ac circa loca habitabilia reperitur, folijs latis, longis, nigris, hirſutis multis, varieq; diſſectis ac diuulſis, ita vt quaſi in plures coſtas ex aduerſo inuicem ſibi reſpondentes diuidãtur: calice ſquãmis aſperis compacto, rotundo, florem rubicundum proferente. Matthiolus hanc ſcabioſam maiorem facit. Reperitur etiã, ſed infrequentius, folijs paucioribus, minoribus aliquantulum, & diſſectionibus paucioribus flore candido.

Cyanus ſylueſtris anguſtifolius, minoribus ac anguſtioribus folijs, ijsq; quandoq; integris, quandoq; diuiſis. Eius aliquot ſpecies ãnotaui. Maior caulibus aſſurgit proceris, rectis, bicubitalibus, in ramoſa brachia mox ſupra radicem vſq; in ſummũ cacumẽ digeſtis, folijs plurimis, aſperis, lanuginoſis, nigris ac ſquallidis obueſtitis: quorum quæ radici propinquiora ſunt, longitudine ac latitudine quadrantem excedunt, & vna atq; altera inciſura in ambitu leniter eroduntur: reliqua vero integriora ſunt & vix longitudine quadrantem aſſequuntur. Capitula profert cyani, rotunda, compactili ſquammarum compage efformata, ex quibus flores eius non admodũ manifeſte explicantur. Minor folijs conſtat adhuc anguſtioribus, lanuginoſioribus, nec tã aſperis vt in priori, oblongis tamẽ verſus ſuperiora reflexis, caliculo ſquammato, breuiore, qui & ipſe non euidenter, vt ſuperiores ſpecies, florem expandit.

Huius & alia ſpecies viſitur, cum iamdicta prorſus eadem, niſi quod prope radicem tria, pauloue plura in oblongis pediculis exerat folia longa ac mediocriter lata.

Eſt porro Cyani ſylueſtris etiamnum alia ſpecies, quam Cyanum ſylueſtrem tenuifolium minimum nomino, ratione tenuitatis foliorũ. Huic radix nigra eſt, mediocriter craſſa, paucis fibris prædita, ex qua exurgunt foliola numeroſa, ſcabra, nigra, oblonga, tenuia, multis inciſuris in anguſtas lacinias, quarum ſemper binæ ex vtroq; latere παραλλήλως ſibi correſpon-

reſpon-

respondent, Chondrillæ alicuius tenuifoliæ modo diuulsa. Caules profert cubitales, prope radicē mediocriter crassos, q subinde extenuātur, insigniter scabris striatos, folijs multis multifariam in tenues lacinias dissectis præditos, quæ recto ordine, certoq; interuallo inuicem relicto caules cōscendentia ipsos ambiunt, sicq; continuo ordine vsq; in summū cacumen attenuātur. Caliculos exhibet exiguos, squāmatos. Non inelegans est planta. Inuenitur locis asperis, sed infrequentius. Est vero omnino minor species eius, quem supra cyani syluestris maioris aruensis nomine descripsi.

Clinopodium vtrunq; maius & minus. Sed hoc rarius reperitur, illud crebrius. Est Gesneri Pulegium petræum in hortis Germaniæ ac Dodonæi Ocimum syluestre seu Acinos.

Clematis daphnoides seu Vinca Peruinca, in montibus Stolbergensibus & circa Vuernigerodam.

Clematis tertia Matthioli, Copiose circa Ilfeldam.

Cynoglossum vulgare non floridum, & alterum caulescens ac floridum. Hoc olim flore candido sed non in Harcynia vidi.

Cynoglossum syluaticum Harcynicum, differens à prædictio. Constat hoc caule recto, cubito altiore, rotundo, striato, rubēte, molli, candida lanugine obsito, qui in summo in tenues diuiditur brachiorum ἐκφύσεις, flores proferentes puniceos & semen echinatum asperum vt in priore specie. Folia circa radicem non ita copiosa ac ampla longaq; spargit, vt prius, sed parum ibi foliorum obtinet: ea vero maxime profert caulem ambiētia, subrubētia ferme ex nigro, priori cynoglosso multo minora, quadrantali lōgitudine, sescūtiali ferè latitudine, inferiora parte parūlanuginosa, mollia valde, sed tamen aliquid scabritiei cōtinentia. Nusquā alibi obseruaui, prærterquā ad radices montis cuiusdam opaci supra Ilfeldam ac Beram fluuium.

Ceru-

Ceruicaria maxima folijs vrticæ maioris caule ſæpe bicubitali, floribus in vno ſcapo plurimis calathi figura, magnis, cærule-is, quandoq; etiam albis.

Ceruicaria media. Hæc locis mõtanis & ſoli meridiano expoſitis nonnũquam prodit, caule tereti, aſpero, folijs plurimis ami-cto, minoribus multo, viridioribus ſuperius, inferius candi-dis, lanugine veſtitis, quali folia Althææ, ſicut & folia mediam figuram inter Vrticæ maioris breuiora folia & althææ referũt. Caulis vt plurimum vnicus eſt, ſine ramoſis adnatis, ſæpenu-mero tamen in plures diuiditur brachiatas virgulas. Circa medium ferè caulis vbi maiora folia exoriri deſinunt, frequẽ-tes παραφύσεις adnaſcuntur, ordine per certa interualla vſque in apicem caulis conſequenter ac exalis peculiaribus ad latera erũpentes, tenuibus quibusdã foliolis ijsq; incriſpatis parum ac agminatim denſeq; ſibi cohærentibus conſtitutæ, ex qui-bus longa ſerie in ſcapo flores crebri prodeunt eleganter cæ-rulei ſimiles prioribus ſed multo minores.

Ceruicaria maior tenuifolia. Radice conſtat craſſa, multifida, ſub-rubente, ex qua prorumpit caulis ſubfuluus digitalis ſæpiſ-ſime craſſitiei, cauus, ſtriatus, hiſpidus, folijs circa radicẽ cir-cũdatus plurimis, anchuſæ aut echij folijs inſtar, nigris, aſpe-ris, hirſutis, palmari ferè longitudine, craſſitie vnciali, quibus alia cõſimilia ſubſequũtur longo ordine vltra caulis mediũ, ſed ſubinde minora. Flores non profert continua ſeu oblon-giori ſerie per ſcapi ſummum veluti racematim propenden-tes, vt ſuperiores ſpecies, ſed agminatim in ſummo apice ca-pitulo quodam in vnum collectos exerit, minores paulo, co-loris ex cæruleo pallido ſubalbicantis. Non admodum fre-quens vbiuis hæc ſpecies eſt, ſed mõtium quorundam iugis opacis aut humentibus aut aliàs tamen pinguiore ſolo repe-ritur, potiſſimum mõtibus quibusdam ſupra Ilfeldam [Tra-chelium θυρσοειδὲς Cluſij.] Ceruicaria minor Dodonæi, paſſim locis

locis apricis, maxime auff der Langen / & circa Vuernigerodam.

Chelidonium maius, passim.

Chelidonium minus, passim.

Chelidonia capnitis quorundam, seu Fumaria altera Matthioli, Radix nostra caua, duplex: altera est radice integra, altera foramine inferius pertusa & excauata: flore item aut puniceo, aut candido. Estq; eadem porro vel maior vel minor, quarum huic angustiora sunt folia, vnde & angustifolia dici possit: Illi vero paulo latiora. passim prouenit.

Chamæmespilus Cordi: in montibus Gerenrodæ vicinis.

Crassula maior, passim.

Chamænerion Gesneri, flore purpureo: passim. Item flore cādido, sed non adeo crebro, circa Stolbergam. Assurgit autem sæpe in altitudinem quatuor cubitorum.

Chamæmelon, in agris & circa loca culta.

Chamæmelum album, seu fœtidum, quibusdam Cotula fœtida dicta, in agris, aruis, & circa loca habitata.

Cornus fœmina, Virga sanguinea, Hartrigel.

Corylus syluestris, passim.

Cicuta vera, passim. Hæc aliquādo est folijs latioribus, aliquando paulo tenuioribus, cæteris nihil differens.

Cicuta aquatica, folijs prædictæ tenuioribus, flore candido, semine maiore, cādido, pessimi fœtoris, æstate passim in piscinis.

Cicutaria seu Cicutaria myrrhis, Cordus olim Myrrhidem syluestrem vocauit, vt referebat Aemylius. Ego Pseudomyrrhidem dici posse censeo, vulgo Kelberkern / passim in hortis & pratis quibusdam. Alijs pro Seseli Peloponesiaco habetur.

Crista Galli seu Alectorolophos lutea, Geel Rodel / passim in pratis ac quandoq; montibus apricis ac arboribus destitutis.

Calaminthe secunda, quæ alias etiam vbiuis fere est vulgaris, in agris montanis.

Calamintha tertia, seu Nepeta, ad rudera præsertim arcis Eberſburgi copioſa, item circa arcem Stolbergicam.

Cicer ſylueſtre maius. Conuenit ferme cum eo, cuius Matthiolus Iconem exhibet, niſi quod folia non ſint rotunda, ita vt Icon Matthioli habet, ſed oblonga, nigra, hiſpida, non dentata (quam ipſe quoq; notam in ſuo requirit) lenticulæ folijs ſimilia. Sunt & coſtæ, quibus folia inhærent, Matthioli plãtæ coſtis lõgiores multo, pluribus itidem folijs præcinctæ. Caulibus vitigineis humi reflectitur, brachiatis ac late expanſis. Flores profert in denſa ſpica confertim conglomeratos, plurimos, lenticulæ ſimiles, luteos, quos ſubſequũtur membraneæ veſicæ, agminatim cohærentes, ſubflauæ, piloſæ, in acutum mucronem prominentes, minores ſiliquis ciceris arietini, quibus conduntur paruæ ſiliculæ plenæ ſeminibus rotũdis, paruis, flaueſcentibus, ſimilibus ferme loti ſatiui ſeminibus. Prouenit locis pratenſibus. Voco autem hanc ſpeciem maioris nomine, quod eiuſdem aliæ ſpecies reperiãtur, quarum altera mediam magnitudinem obtinet, altera lõge minor eſt. Vtraq; in montibus Harcyniæ adiacentibus, ac meridiano ſoli expoſitis naſcitur, quorum in Montium hiſtoria ſeorſim aliquando fiet mentio.

Carduus auenarius, ſeu ſylueſtris Tragi, capitulis breuioribus, agminatim in cacumine ſtirpis inuicem ſuis pediculis cohærentes, caulibus ſæpe tricubitalibus.

Carduus alius admodum procerus, caulibus interdum tricubitalibus, folijs valde ſpinoſis, ſimilibus admodum Onopordo Dodonæi: omnes enim eius notas obtinet: paſſim.

Eiuſdem Cardui ſpecies aliæ, capitulo ſpinoſo, ſquammato, tenuiori quidem quam in priori, ſed longiori, candida lanugine ſquammas eius intercurrente.

Carduus ſylueſtris Dodonæi, capite grandi, echinato, ſpinoſo, ſquallidoq;, purpureis floribus comante, odoremq; dulcem remit-

remittente. Procerè assurgit, ita vt tricubitalis sæpe fiat. Passim obuius est, locis apricis & cæduis: Acutissimis autē horret ac longissimis spinis.

Cynorrhodon, seu Rosa syluestris, floribus subrubris suauiter fragrātibus. Videtur esse Cinnamomina Dodonæi. Eadem flore candido non ita frequens est.

Cynorrhodos alia flore paulo minore, ex candido tenuiter rubescente.

Cynorrhodos seu Rosa Canina, virgis, fructu ac folijs aculeatis, spōgiolas proferens. Weißdorn/vel riechende Dorn.

Cynorrhodi species in Broccenbergo nascens, rarior inuētu, fructu nigro, non oblongo, sed rotundo, cerasi magnitudine, continente semina pauciora quam reliquæ species, duplo tamen grandiora ac formæ quodāmodo granorum vitis. [Rosa pomifera Lobelij, vel campestris odorata in Pannonicis Clusij, Nostris à foliorum figura Pimpernellenrößlin.]

Chamelæa Germanica, *seu nostras*, id est, Kellershalß / passim locis opacis circa Stolbergam, Gerenrodam, Ilfeldam, & alibi.

Coralloides Cordi, seu Rhizocorallum, vt vocari non inconcinne posset. *Dentaria* nimirum *minor* Matthiolo dicta. Copiosissime in montibus opacis circa Stolbergam & Ilfeldam veris initio prodit.

D.

DAVCOIDES Cordi maius, Daucus asper Gesneri, vt existimo. Locis asperis ac montanis, ac inter dumeta.

Daucoides Cordi minus, ad macerias passim & iuxta vias, item circa pagos.

Daucus tertia Dodonæo, alijs Pastinaca syluestris, Vogelnest/ passim iuxta vias, locis aridioribus, & in quibusdam pratis.

Daucus tertia tenuifolia, Eadem cum priore, nisi multo tenuiora folia contineret, quæ in priore sunt aliquantulum latiora.

Daucus λασιόκαυλος. Radice nititur candida, palmari, quandoque pedali, vnica, deorsum descendente, nonnunquam in duas trésue partes æqualiter crassas oblique diuulsa, minus crassa paruo digito, odore apij satiui, ac sapore etiam, sed feruidiore, diutius linguæ inhærente. Caulem depromit cubitalem & maiorem, quandoque bicubitalem, infima parte ferè minimi digiti crassitie, geniculatum, nōnihil teretem, sed plurimis strijs euidentioribus angulosum, pilosum valde. Folia ad singula genicula lata ala caulem ambiunt, quæ deinde in pediculum carinatum, oblongum, pedalem in inferioribus folijs diducitur, asperum & pilosum: cui in anteriore sui parte ad latera bini semper ex æquo sibi correspondentes, alij breuiores pediculi, in brachiorum modum & ipsi canaliculati appenduntur, folia continentes, sicut & reliqua principalis pediculi pars, flauescentia vt plurimum ex viridi, in ambitu profunde incisa, simili modo quo folia carotæ nostræ satiuæ diuiduntur, sed in latiores tamen aliquanto particulas: suntque hæc attactu quidem mollia, hispida tamen leniter, præsertim in dorso ac ambitu. Porro intra singulas foliorum alas adnata noua emergunt, striata, hispida & ipsa geniculis intercepta, iuxta quæ genicula latiori ala brachiolum amplexante pediculi canaliculati, prioribus similes, sed breuiores prodeunt, folijs consimilibus præditi, sed quæ subinde etiam breuiora fiunt, quo magis in plantæ cacumen deuergunt. Præterea etiam ex qualibet ala ferme foliorum, tam caulis, quam brachiorum, folliculus protuberans emergit inuolucro obtectus oblongo, ex quo demum sicuti & in caulis summo eodem modo prorumpit caliculus sex oblongis ac imbricatis foliolis constans, quibus diductis fasci-

fasciculus exeritur plurimorum petiolorum, leniter striatorum ac pilosorum, agminatim caliculo inhærentiũ, quorum singuli expandunt paruam, & conuexam vmbellam candidam aut flauentem quandoq; leuiter odoratam: sequuntur quemlibet flosculum bina semina, sibi inuicem cohærentia, subrotundiora in ambitu, alias vero altera parte lata, echinata, fulua, similia Carotarum seminibus. Dauci angulosi Cordi notæ plures huic cõgruunt, sed non omnes. Folia profundius vsq; ad suum pediculum dissecantur, in ambitu tamen serraturam nullam habent, nisi dentatas paucas impressiones. Deinde Cordus proculdubio non præterijsset eius euidentissimam pilositatem caulis, cum alias singula diligenti industria prosequatur. Præterea caulis licet sit striatus, tamen non circa radicem triquetram figuram ostendit. Demum nihil villorum circa radicis caput ex amissis folijs obtinet. Sed hæc omnia potius (vt & aliç Dauco anguloso attributç notæ) in Libanotide amara reperiuntur, quam tamen seorsim Cordus alicubi descripsit in libello cui titulus fuit, Liber VI. quẽ ipsius Cordi αὐτόγραφον olim apud Aemyliũ vidi, qui nondum editus est, licet quædam capita inde desumpta quatuor Stirpium libris sint inserta. Tamen non dubito nostrã Daucum Cordo fuisse cognitissimã. Nascitur maxima ex parte in ericetis, locis apricis, præsertim in montibus circa Gerenrodam: imo etiam Stolbergæ in monte vrbi proximo ad dextram ante portam Septentrionalem fürm kaltenthal. item in loco pratensi Harcyniæ dicto vff der Langen.

Daucus ἐχινόκαρπος aut ξανθόκαρπος maior. Vulgo Klettenmöhren / quo nomine & Cordus libro sexto ipsum descripsit. Herba est bipedalis vt plurimum, radice candida, breui, parũ fibrata, lignosa, inutili: ex qua prodit caulis teres, striatus, asper, nonnihil spinosus, ad genicula pediculis oblongis præcinctus, quibus appenduntur folia multa, per certa interualla

ſemper bina ex oppoſito ſibi correſpondentia, profunde in ambitu inciſa, carnoſa aſpera. Ex ſingulis foliorum alis noui ramuli erumpunt, eodem modo pediculis foliatis ſed breuioribus donati. Floſculos exhibet per ſummum caulis & cuiusq; brachioli in foliato capitulo denſe cõglomatos paruos, breui vmbella explicatos, quibus pereuntibus, ſequuntur ſemina oblonga, bina ſibi cohærentia florem quemlibet, ſeminibus Xanthij ſimilia. Prouenit locis aſperis & incultis.

Daucus ἀκανθόκαρπος, *ſeu* ἐχινόκαρπος, *ſiue* ξανθόκαρπος minor. Caucalis ſeu Daucus ſylueſtris Dodonæi To. II. Folijs inter carotam ſatiuam & cicutam medijs, frequenter inciſis in tenuiſſimas partes: caule inæquali, aſpero, nonnunquam & ſpinoſo, præſertim iuxta ſummitatem, & in multa brachia diuiſo. Cuiuslibet brachij & ipſius caulis faſtigium in faſciculum plurimorum pediculorum dirimuntur, in quorum apice ex caliculo foliato exeruntur foliacei floſculi, albentes: quibus decidentibus ſubſequitur vnumquemlibet florem ſemen duplex, Xanthij ſeminibus itidem ſimile, paulo minus prioris huius generis ſpeciei. Locis reperitur quandoque, ſed rarius, aridioribus & apricis.

De Dauco ſelinoide, ſupra in Apio.

Dryopteris Tragi, Pteridion fœmina Cordi: paſſim ad radices quercuum & in muſcoſis crepidinibus ſaxorum humidorum.

Digitalis lutea, paſſim.

Dipſacus ſylueſtris, circa oppidula, pagos & villas.

Dipſacus minor (licet tam ſatiua quam ſylueſtri ſit procerior & ramoſior) ſiue Virga Paſtoris. Ad monaſterium ordinis Auguſtinienſium, **Himmelspforten** / prope Vuernigerodam, copioſe naſcitur.

Dactyliobotanon, Trago **Händlinkraut**. Alterũ cæruleo, alterũ niueo.

ueo flore. Quæ cæruleo habetur, cõgener est Elatinæ II. Dodonæi, quo ad folia, Pseudochamædryos vero generib. quo ad flores & semina. Differt vero ab Elatine, quod illius folia integra sint & in ambitu tantum serrata, huius vero folia in oblongiusculas lacinias diuisa, quasi manus in tres pluresue digitos distributæ figura. Cæterum cæruleum hoc duplex est. Maius in agris inter segetes nascitur, cauiiculis brachiatis, palmarib. folijs ferè vncialib. crassioribus, pinguioribusq;. Minus simpliciores habet colicolos & breuiores, folia etiam minora, & locis montanis ac aridioribus prouenit. Dactylibotanon autem alterum Tragi niueo flore, in scopulis præcipue vdis alijsq; humidioribus locis reperitur. Est autem hoc congener Saxifragæ albæ. [Quam Tragus hoc nomine describit, Lobelius Paronychiam folio Rutaceo appellat, apud quem Imago visenda fuerit, cum nec Tragus nec quisquam alius eam depinxerit. Autor aliquando misit huis plantulæ semen Tridactyli nomine.]

E

ERICOIDES luteum, Plantula dodrantalis, fruticosa, cauliculo anguloso, foliolis paruulis, strictis: flores profert copiosos mense Septembri, racematos longo ordine adhærentes summis cacuminibus brachiolorum, exertos ex paruis caliculis viridibus, eosq; luteos, similes floribus ericæ cuiusdam. Ostendebatur mihi olim à viro in re herbaria peritissimo ac præceptore meo obseruandissimo, Laurẽtio Hiel pro Cori, sed nec odorata est, nec flores Hyperici continet. Prouenit in collibus sterilioribus, apricis ac arboribus destitutis. [Euphrasia lutea Dodonæi.]

Ericoides

Ericoides rubrum. Priori ſpeciei aſſimilis hæc eſt, ſed paulo maior, folijs latioribus, floribus rubicundis. Sed tum flore tum folijs minus ad Ericæ figuram accedit. Prouenit locis aridioribus circa ſegetes, & in ipſis quandoq; ſegetibus. Vulgo Triticum leporinũ nominant. Semina in exiguis capitulis profert parua, multa candida, ſicuti & Ericoides luteum [Euphraſia purpurea Dodonæi: Vtræq; ſideritides aruenſes appellantur in Lugdunenſi Herbario.]

Eupatorium Dioſcoridis, Vulgo Agrimonia, paſſim.

Eryſimon noſtrate, locis aſperis, paſſim, ac circa oppidula, pagos, villasq; & alia loca habitabilia.

Echium paluſtre Cordi, Scorpioides mas Dodonæi: paſſim ad flumina. [Vergiß mein nicht.]

Eiuſdẽ alia ſpecies. Dodonæo Scorpioides fœmina, Hęc locis aſperis & apricis montiũ prouenit, & in ſyluis potiſſimũ cæduis, non ad loca irrigua & humecta vt prior. [Wild vergiß mein nicht. Geſnerus vtranq; ad Heliotropiũ maius retulit.]

Erigeron ſeu Senetio Vulgaris, Kreutzwurtz: paſſim in ſyluis cæduis.

Erigeron fœtidum ſeu maius, odore graui ac bituminoſo aliquantulum, folijs reſinoſis quodammodo attactu. Cubitali ſæpe proceritate & ampliore aſſurgit. Eam Vir Clariſſimus D. Laurentius Hiel, olim præceptor meus Conyzam Hippocratis eſſe autumabat. vbiq; locis cæduis ac apricis.

Erigeron tertium Dodonæi: locis aſperis & apricis.

Euphragia. paſſim locis pratenſibus. Altera maior, cauliculo aſſurgens ſeſquidodrantali, ac quandoq; paulo proceriore, brachijs multis prædito, folijs alterius ſpeciei duplo, imo ferè triplo maioribus & floſculis maioribus. Hæc in pratis pinguioribus reperitur, maxime circa Stolbergã. Prodit ſimul cum altera ſpecie, ſed nõ ita frequens eſt vt illa notiſſima, quæ omnia minora continet.

Erica vulgaris, paſſim.

Eadem

Eadem tenerior ac foliolis multo tenerioribus, in Broccenbergo & vicinis montibus.

Erica baccifera Matthioli. Nam hanc, de qua nunc agimus, eandem esse censemus. Angli vero in sua Aduersaria Vacciniorum palustrium nomine eam proponunt, quamuis hæc nostra in palustribus nõ nascatur. Fruticulus est humi procumbens, in oblonga, multifidaq; brachia rubentia, lignosa, obsequiosa ac foliosa latè super terram se prorependo explicãs: foliolis dense obuestitur breuibus, oblongiusculis, strictis, suffuluis, sæpe etiam nonnihil cæruleis, splendentib. ex quorum alis in ramulorum extremitatibus æstate sub Syrij æstu emicant tenuissima staminula, breuiaq;, filamentorum sericorum ferè instar, quorum summitatibus apicula insident coloris ex rubro nigricantioris aut spadicescentis fere: hæcq; filamenta & apicula florum vicem explent, ijsque decidentibus emergunt baccæ splendentes, iuniperinis minores, similes baccis Vitis Idææ seu Vacciniorum nigrorum Dodonæi, rotundæ, ex purpura nigricantes, dulci pulpa constantes, cui infarcta continentur semina purpurascentia. Prouenit copiose in summo Broccenbergi iugo & saxorum aridorum fissuris. Saxones, qui montem illum accolunt, vocant hosce fructus Apenbeer / hoc est, Simiarum baccas. Vnde, si quis neq; ericæ neque Vacciniorum speciem stirpem istam esse voluerit, is nomine confìcto πιθηκόκοκκον appellare posset. Inde autem ei hoc nomẽclaturæ inditum est, quod esus ipsorum vberior capiti noxia inferat quædam symptomata, ad quæ deliræ subsequantur gesticulationes, ratione nonnihil interturbata, vt is qui ipsis vsus fuerit copiosius simiarum instar sese habere gestu risibundo videatur. Hinc plantulam hanc deleteria facultate minime carere cõtendunt, & ab eius baccarum esu omnino abstinent, alijsq; ipsorũ vsum sanctè interdicunt. Ac amicus quidam noster Andreas Roselerus

Pharmacopæus Halberstadiensis, vir optimus ac rei herbariæ non triuialiter gnarus, hāc stirpem Chamætaxum vocare solet, tum ratione qualitatis istius malæ, tum foliorum oblongiusculorum taxi, sed breuiorū. Aemilius eam olim, piæ memoriæ, cum necdum illo tempore à quoquā esset hæc stirps descripta, Corios speciem faciebat, Corin Broccenbergensem nominans. Reperiuntur & Vetulæ herbariæ in Saxonia, quæ hanc plantam Gichtkraut vocitant, commendantque eam mulierculis vt præsentaneum præsidium contra istiusmodi morbum.

Euonymus Theophrasti, *siue Anonymus Cordi*, Spilbaum / Hanhödlin / passim.

Elatine vulgaris herbariorum, quam & Dodonæus Tom. I depingit, passim in agris. Matthioli vero Elatinen, folio acuminato, an in Harcyniæ agris etiam reperiatur, nondum animaduerti, sicuti nec alteram eius speciem, alias in Marchiæ ac Saxoniæ agris sæpissime mihi visam; folio non vt hæc in basi, quasi in duas auriculas prominentes diducto, ac deinde in acutum mucronem finiente, sed omnino rotundo vt numulariæ. (Hæc Trago, Fuchsio & Matthiolo Veronicæ fœminæ nomine describitur.)

Epimedium Dodonæi: In Harcynia nostra olim iuxta fluuiū quendam, sed nescio vbi, reperi. Plantam ipsam habeo aridā in papyro agglutinatā, folijs quatuor, orbicularib. in ambitu modice dentatis, quorum quodlibet singulari innititur petiolo, tenui, palmari longitudine prædito: radice parua, tuberosa, nigra, in tenuia, oblonga ac nigra adnata diuisa.

F.

FILIPENDVLA, locis montanis, apricis ac pratensibus, circa Gerenrodam, alijsq; locis.

Filix mas, passim. Hæc aliquot differētias exhibet, vt accuratius loca

loca opaca montium perreptantibus se illæ nō raro spectandas offerūt. Prima est illa communis omnibus herbarijs, folioso pediculo, absq; brachijs, sed in multas pinnatas alas diuiso, in ambitu nihil prorsus dentatas. Secunda tantummodo tenerior ac mollior, pinnis in ambitu frequenter dentatis, viridior & elegantior, non ita frequens. Tertia, quam filicem spinosam seu aculeatam cognomino, pinnulis breuioribus, nigrioribus, nō dentatis, totis integris, sed in spinulam acutam breuemq; omnibus desinentib. Copiosa ac frequēs est circa Stolbergam ac Ilfeldam, montib. quibusdā opacis.

Filix fœmina. Profert pediculos in brachia discretos. Hāc duplicem obseruaui. Prima est cōmunis, cuius foliorum pinnulæ filicis maris pinnulis sunt latiores, coloris buxei & substātiæ fere consimilis, læues, non dentatæ. Altera tenuifolia, similis illi, quam Masculam secundam feci, nisi quod pediculo constet molliore, distorto, multifariā brachiato, pinnulis tenerrimis, profunde dentatis, parte superna nigricantibus, inferna vero, qua inhærent puluisculi rubicundiores, virescentib. Hanc in opacis Harcyniæ montibus rarissimam inueni, circa Ilfeldam & Stolbergam, cubitali longitudine. Minori vero statura frequentius reperitur, sicuti eam Cordus Pteridij sui masculi nomine descripsit.

Fagus.

Fraxinus: tam sterilis, quā frugifera, passim. [Hæc linguam auis officinarum gignit, illa solos flosculorum racemos nigros, qui absq; fructu, vt iuglandium Iuli, decidunt.]

Fraxinus fago similis, Buchasche.

Fraxinus dura seu λιθόξεος, (vt dixerit quispiam) Steinasche.

Fumus terræ, locis cultis, vbi terra fossione subacta est.

Fragaria maior. Fraga proferens rubicundiora seu sanguinei coloris, gemeine Erdtbeer.

Fragaria minor, seu nigra. Folijs minoribus ac nigriorib. fructu

 maiore,

maiore, minus granoſo, dulciore, candido toto, quandoque vero parte altera, quæ inferior eſt, candidiore, ſuperiore autē & ſolis radijs expoſita, rubicundiore; dum decerpitur, ſtrepitum euidentem edente, vnde vocant Knackelbeer/ Preßling/ Prouenit locis aſperioribus & apricis collibus.

G.

GERANIVM σκανδικόφυλλον, folijs ſcandicis, hiſpidis, parum diſſectis ita vt anemones folia quidē exprimant, ſed radix ei rotunda nō eſt, verum oblongiuſcula, palmaris, teres, candida, ideoq; primum Dioſcoridis genus eſſe nequit. Locis aſperis prodit & circa pagos, villas, oppidula, vicos.

Geranium βατραχιοειδὲς Dodonæi, flore purpureo, magno. Reperi etiam in Harcynia flore candido. Nec eſt quod quis cauſam in ſoli vel ſolis rationem referat, cum ſub vno eodemq; ſole, loco aprico & ſolo etiam eodem hanc flore candido, & alteram flore cæruleo ſimul prognatam viderim.

Geranium ſecundum, pes columbinus, folijs maluæ, diſſectis. Duplex eſt: Maiori caules ſunt maiores & folia, quæ ſunt paulo molliora. Reperitur nonnunquam circa pagos, villas, & alia loca habitabilia, in fimetis plerunq;, alijſq; locis impuriorib. Minori omnia ſunt minora & folia aſperiora.

Geranium tertium ſeu Robertianum, paſſim in hortis & cæduis ſyluarum locis.

Geranium αἱμαλῶδες, Blutwurtz/ locis apricis.

Geranium ſaxatile, ὑγροσκόπελον. In ſaxis humidiorib. reperitur, potiſſimū circa arcem Honſteinam, & in monte Ilfeldæ vicino, quem Hartzberg vocant, & in mōtibus vltra Gerenrodā, qua fluuius ex anguſtis faucib. per ſaxorum crepidines decurrit, ac Suderodam pagum verſus prolabitur. Folijs ſimilib. Geranio ſecūdo, ſed læuiorib. rubentibuſq; cōſtat, elegātioribus

& ſub-

& ſubnixis palmaribus petiolis rubentibus, floſculis purpureis, paruis, radicula fibroſa, parua. [Semen fert luteum Chamælinæ admodum ſimile, guſtu tamen inſipido ab illo diſcrepans.]

Graminum paſſim varia reperiuntur genera, eaq; rurſus in varias ſpecies diuiſa. Recenſebo tamen hic breuiter quædam euidentiora quæ aliquo modo ſub deſcriptiones certas cadere poſſunt. De bromo, quæ & ipſa graminei eſt generis, ſupra dictum eſt: de phœnice vero, quæ ipſa quoq; iſtius generis eſt, ſuo loco mentio fiet.

Auenæ ſterilis, quæ itidē ad genus graminoſum pertinet, etiam ſupra mentionem fecimus. Ea vero prima ſpecies Graminum Loliaceorum eſt apud Tragum, qui tamen cum hac auena Phœnicem Dioſcoridis cōfundit, & prima Graminum icone non auenam ſterilem depingit, ſed Phœnicis illam ſpeciem, quæ in ſummo culmo plurium ſpicarum (lolij veri ſpicis ſimilimarum, ijs tamen minorum) faſciculum aliquot ſingularibus pediculis latius diſperſum & explicatum continet, cuius infra etiam fiet mentio. Cum autem Dodonæus Auenam ſylueſtrem veram Aegylopen ſeu Feſtucam eiuſq; ſpeciem primam faciat: non abſonum erit, & ſterilem hanc auenam iſti ſylueſtri ſimilimam, ſed minorem, alteram ſpeciē eiuſdem feſtucæ, minorem nempe, conſtituere: Sicuti noui doctiſſimos viros, qui hanc ſterilem auenam audacter pro feſtuca demonſtrent. Quare hac occaſione etiam hic ſubiungam Catalogum aliarum feſtucaceorum graminum generis ſpecierum, quas non raro in Harcynia, ſicut & alibi etiam, paſſim locis graminoſis obſeruaui.

Altera feſtucæ ſpecies Dodonæi in frumētaceorum hiſtoria, non ſolum inter ſata, ſed & ſecus vias ac in pratis non infrequenter reperitur. Eſtq; vt conijcio, ſecunda ſpecies graminis Loliacei apud Tragum. Potius enim huic feſtucæ, ſe-

cundi generis Lolij apud Tragum descriptio competit, quã Lolio vero. Festucæ autem huic gramineæ (quam sic ad differentiã prioris, quæ frumentacea est, nomino) aliam speciem subiungam: *Festucam tertiam seu gramineam nemoralem*, quia pratis nemorum præcipue sit familiaris. Ea vel *maior* est vel *minor*. Maior in Harcynia nostra locis graminosioribus sæpe obuiam est, culmo hordei procero, bicubitali quandoque geniculato, foliis item hordeaceis donatos, in cacumine in dodrantalem, tenuem teretem & frequenter geniculatum coliculum desinens, in quo continuata serie, longa ac densissima iuba eleganter in viridi argenteo splendore refulgens continetur ex innumeris capillaceis breuibusque pediculis connexa, quibus appenduntur plurimi vtriculi, paleacei, exigui valde, auenaceis similes ac quasi volantis auiculæ effigiem, dum expanduntur, exprimentes. Hæc species in montibus reperitur graminosis. Huius vero minor species consimili constat iuba, sed in multo minori ac tenuiori: hæcque non tantum nemoribus assueuit, sed alijs etiam locis & pratis felicioribus. Præceptor meus, præclaræ memoriæ, cuius iam sæpius memini, Laurentius Hiel, hanc sterilem etiam auenam faciebat. Reperitur adhæc in Harcynia nostra huius generis species media, radicibus geniculatis, minoribus, densa capillaceorum cirrorum congerie præcinctis, folijs pluribus, angustis, palmo longioribus, parum pilosis, culmis cubitalibus & longioribus, interdum bicubitalibus, crassioribus, minoribus vero iam memoratæ speciei, paulo tamen tenuioribus quam festucæ nemoralis maioris, prope radicem bina ternaue genicula habentibus, reliqua autem serie (qua vsque in summum fastigium prorsus destituitur geniculis) iubatam spicam continentibus, oblongam sed primæ speciei tenuiorem, rariorem, vtriculis tamen eiusdem paulo maioribus constantem, nec ita splendentem, vt in illa. Spica

vbi

vbi defloruerit, frumenti alicuius genus imitatur, vtpote Secalen, vel aliud simile. Frequens est in mõtibus aridioribus passim, ac secus vias. Videtur vero hoc genus vitium esse secalis. Ac, sicuti sæpissime in Secale nostra accidit, vt aristæ quædam, postquam flores deciderunt, ac semina iam augmenta suscipere incipiunt, vitium aliquod in granis cõtrahant: forte maior succi copia, quã ad grani iustũ alimentum opus est, attrahitur, vt ita necesse sit, corticem adhuc tenerum rumpi, & ita internam substantiam in maiorem molem augeri, ac à feruore solis & ambiente in circumferentia sua affici. Tunc enim videmus quædam semina longius ex suis vtriculis seu glumis protendi, ac in mediocrem etiam crassitiem excrescere, nigrumq; colorem foris contrahere, intus candida farina densioris materiæ constantia. In Thuringia vulgo vocatur vitij hoc genus mater Secalis, Rockenmuter. [Vtuntur etiã eo ad sistendũ sanguinem.] Eodem inquã modo vitij id, anno LXXV. in hac festuca Secalina obseruaui. Reperi enim in montibus quibusdã Stolbergæ huius plures spicas, non vnũ eiusmodi vitiosum granum oblongum, nigrum, continentes, sed plura, eaq; maxima ex parte in corniculi modũ recurua. Verum tempore florescentiæ ipsius anno illo copiosæ erant pluuiæ & postea succedebat calor solis feruidior. Porro si quis singula velit ad amussim examinare, facilime differentia maioris & minoris esset reperiri, solummodo discrimine in spica vel longiore vel breuiori constituto.

Deinde alia *Festucaginis* species obseruari in montibus graminosis datur, quã quartã constituemus *Festucam nemoralem latifoliam* appellantes. Constat ex calamis cubitalibns vtplurimum, sæpe bicubitalibus, hordeaceis, sed tenerioribus, geniculatis & omnino similibus calamis festucæ nemoralis maioris. Folia ei inter omnes species sunt latiora, secundum lon-

longitudinem interſtriata & molli lanugine obueſtita, cuius ratione attactui molliciem eiuſmodi offerunt, qualis in Althææ folijs tangentium digitis obijcitur. Iubam in oblonga profert ſpica, non ita elegantem, vt iam cõmemoratorũ Feſtucaceorum, coloris antequam flores exerat ſubrubentis, deinde ex flauo pallidioris, vtriculos etiam breuioribus pediculis appenſos habentem, quantitate ea, qua medij generis iam indicati eſſe diximus. Semina continet paruula, oblonga, ſplendentia, & quaſi milij cuiuſdam ſeminum rudimentum exprimentia.

Aliam in noſtris ſyluis Harcynicis non ſemel reperi, quam pro Feſtuca quinta habeo, ita vt dicatur Feſtuca tenuifolia. Omnia enim præter iubã cæteris tenuiora habet. Radice cõſtat plurimis exiguis ac tenuibus cirris prædita, ex qua ſtraminei, tenues, teretesq; ac flauentes, geniculati & cubitales calami prodeũt, folijs ſtrictioribus donati. Iubam etiam hæc profert rariorem, in tenuiſſimis capillaceis & multo longioribus pediculis vtriculos exerentem quantitate vtriculorum feſtucæ gramineæ nemoralis mediæ, coloris fului, ac argenteo nitore micantem.

Subnectam Sextam, paſſim in agris Harcynicis prouenientem, folijs breuioribus, cauliculis tenuibus, ſtriatis, in cuius ſummo racematim dependent palmi longitudine in tenuiſſimis & vix viſu perceptibilibus pediculis, parui quidam membranacei & paleacei vtriculi, quorum exteriores membranulæ rubent, quibus dehiſcentibus candidulus flos emicat.

Et hactenus de Feſtucis, nunc de aliis graminum generibus.

Gramen commune, quod hoc nomine apud Tragum depingitur.
Gramen apud Dodonæum To. II. pag. 370. depictum.
Gramen caule geniculato, cubitali, proceriorique;, folio bipedali ferè,

ferè, vnciali latitudine, viridi, ſcapo ſpicato, dodrantali, ſæpe & ſeſquidodrantali, ſubinde longo ordine ſpica oblongiore, tenui, alia aliam ſubſequente.

Gramen vulgo notum, radice craſſa, geniculata, fibrata, culmis cubitalibus, quandoq; maioribus, teretibus, quorũ maior pars folijs, qua illa ex nodis erumpunt, veluti in oblonga vagina obſepitur, parte illa obſepiente folij acutum angulum aſperumq; ad vtrumq; latus veluti pinnulas ꝓminulas deorſum conſtituente. Spicam profert denſam ex breuiorib. vtriculis denſe confarctis conſtantem, ita tamen vt anteriori ſummi coliculi parte ſpica conſtituatur, poſteriore interim eius parte (quæ eſt veluti dorſum) nuda apparente. Obſeruaui & hãc ſpeciem in ſemine admittere tale, quale dixi contingere in Feſtuca graminea media, ſed id non in recurui corniculi, vt ibi, figuram inflecti vidi.

Gramen λευκάνθεμον Dodonæi, tertium ſcilicet Graminis genus apud Luſitanum. Euphragia alba Tragi.

Gramen floridum Matthioli. Duplex hoc eſt. Maius iam dicti autores omnes depingunt. Minus tenuiores coliculos profert, folia ſtrictiora & floſculos breuiores: hoc locis humentibus prouenit & in foſſis ſtagnantibus. [Inuenitur etiam alibi gra minoſis locis, foliaq; non ita dura habet, vt Maius & in frutetis naſci gaudens, primo etiam exortu pene nullum in acumen, vel admodum obtuſum vergẽtia, priuſquam floſculos producat, qui ſtellulam quandam eleganter repræſentant, & inprimis pulcelli atque aſpectu grati ſunt ob ſtaminula rubra è medio ipſorum exeuntia.]

Gramen τυφοειδὲς, Rectũ erigit culmum, in ſummo longa denſaq; ſpica conſtantem, quæ aliquo modo Typhæ aquaticæ ἀνθήλης imaginem repræſentat. Duplicis eſt generis, aſperũ & molle: vtrunq; rurſus in ſpecies ſubdiuiditur, maiorẽ & minorem. Aſperum maius folia profert vt pleraq; communiora grami-

num genera: calamum rectum, teretem, geniculatum, in cacumine rectam teretemq; ostẽtans spicam, attactu asperam, palmari sæpe longitudine, quandoq; etiam maiori, circumcirca frequentibus, continuis, exiguis ac paleaceis vtriculis, qui spinulis paruis horrent, ac intus exiguum, subrotundum semen concludunt, densè ac quasi squammatim coagmentatam. Minus culmos profert tenuiores, oblõgos geniculatos, priori similes, angustioribus folijs & breuiorib. præcinctos, ac spicam in summo breuissimam, tenuem, asperam, ac exiguis spinulis horridam continentes. In altero genere, quod molle est, species maior iam dictæ speciei similis, sed spica breuiore donata cernitur, crassiore tamen aliquantulũ, molliore item, ex vtriculis oblongioribus & mollioribus compacta, non ita spinosa, sed spinularum loco oblongiusculas quasdam ac tenues aristulas ex ipsis eminentes copiose exhibente. Huius generis minus breuiori ac tenuiori spica, sicut & reliquis partibus esse conspicitur. Cæterum hæc genera vbiuis passim in pratis frequentia sunt.

Graminis primi Dioscoridis species maior, vulgo in agris.

Graminis primi Dioscoridis species minima, se nunquam attollens, sed geniculatis ramulis iuxta Dioscoridem serpens, ac ex internodijs suis, & ex ipso etiã cacumine creberrime nouas radiculas iuxta Plinium spargens, ac ex ijs nouarũ plantularum exortus exhibens. Hæc passim in Harcynia, & etiã Stolbergæ in pratis vliginosiorib. ex musco terrestri, qui cãdidus vtplurimum est, nonnunquam ẽt rubeus, non infrequẽter prodit, radicib. tenuiorib. cirrosis, coliculos emittens recuruos, humi prostratos, tenues valde, teretes, geniculis frequentib. interceptos, ad quæ primum folia prodeunt palmaris longitudinis, stricta, deinde ẽt inter hæc folia & ipsorũ geniculos singulos denso prorumpit plurimorum, paruorũ, oblongiusculorum ac strictissimorum foliorum cespes, ad quorum inferius

rius tubor, quo ex geniculis ꝓrumpunt ipsa, noui cirrhi emergunt, qui denuo in musco compræhendentes, nouarũ plantularum origines existunt.

Gramen aculeatum Plinij primum, seu Gramen Mannæ Matthioli, sed rarius.

Graminis Loliacei tertium genus apud Tragũ, quod Hordei ipse viciũ esse asserit, cui & omnino simile est, passim, locis asperis. Estq; duplex: Maius bicubitali culmo in montib. sæpe exurgit, ac longiore spica præditum est: Minus, culmo & spica breuioribus, in collibus aridioribus alijsq; asperis locis ac secus vias pronascitur.

Graminis Loliacei quartũ genus apud eundẽ, ꝙ *Brizæ monococco* simile ipse facit, in Harcynia me vidisse non memini.

Graminis Loliacei quintum genus Tragi, Bromus herba est, de qua supra.

Graminis Loliacei apud Tragum octauum genus, quod proculdubio est Gramen arundinaceum, consimili coma qualem arundo cõtinet. Huius alia species est, quam mediam in hoc genere facio, caulibus sesquidodrantalibus ferè, geniculatis, foliis cõmuniorum graminum generum ijsdem, oblõgis videlicet. Spicam, vt prior species, paniculatam, non vnicam in summo culmo profert, sed ex singulis, quibus constat, geniculis singulas, palmares ferme, molles spadiceas. Nascitur solo pinguiori ac plerunque humidiore. Inuenitur & tertia species, minor, breuioribus ac tenerioribus coliculis, foliis breuiorib. ac strictioribus, spicis itẽ paniculatis, quæ & ipsæ spadiceæ sunt, breuioribus ac tenuioribus: Cumque secunda species per totum caulem à radice vsque in cacumen ex geniculis emittat suas paniculas: hæc cauliculo constat inferioribus partibus enodi, in summitate tantum paucula genicula habente, ex quibus paniculæ binæ, tres, vel quatuor ad summum prodeunt. Nascitur ijsdem, quibus prior, locis. In

hiſce autem duabus poſterioribus, paniculę poſtquam defloruerunt, decidunt, ac eas ſubſequuntur ſquamata capitula includentia ſemen nigrum, paruum, acuminato cuſpide præmunitum. Huic porro minori ſpeciei & alia cõſimilis reperitur radicibus paruis, nigris, fibratis, folijs circa radicem paruis, palmaribus ferè, acutis ac recuruis: coliculis tenuib. enodibus, in quorum cacumine tres, nonnunquam plures ſpicæ, breues, ſpadiceæ ferè, in faſciculo quaſi ſimul compræhenſæ (ſicut in gramine Mannæ) conſtituuntur. Inuenitur locis aridioribus. Adhæc huius octaui generis alia perpuſilla graminis ſpecies reperitur, cuius tota plantula palmarem longitudinem non excedit, radicibus paruis, fibratis, nigricantibus, foliolis oblongiuſculis, ſtrictis, recuruis ac imbricatis: coliculo tenui, in ſua ſummitate breuem ſquamatamq; ſpicam continens. Hæc omnium minima huius generis naſcitur locis aridioribus & apricis.

Graminis arundinei alia ſpecies. Maximum ſcilicet graminis genus, ad tricubitalem & ſæpe maiorem altitudinem aſſurgẽs: folijs lõgis, latis, aſperis, culmis digito minori paulo tenuioribus, inanibus, frequentibus & grandioribus geniculis obſeptis. Circa Ilfeldam prouenit, præcipue iuxta foſſas. Si coma ei arundinis eſſet (quam nondum vidi) albo flore, eſſet nonum Lolij, ſeu graminis Loliacei genus apud Tragum.

Graminis Loliacei apud Tragum decimum genus, **Flittern** vulgo, à propendulis & tremulis capitulis, quæ in ſummitate coliculi, quaſi racematim in ſingulis pediculis eleganter propendentia ac ſquamatim compacta habet, ſimilia fermè micantibus illis laminulis in frontalibus & vittis virginum ac mulierum dependentibus. Trago eſt Plinij ac Dioſcoridis Aegylops, apud Luſitanum vero pro primo graminis genere depingitur.

Graminis ſpecies parua, radicula breui, cirrhata: folijs paruis, an-

guſtis,

guſtis, piloſis: coliculis dodrantalibus, in quorum ſummo ſingularib. pediculis breues ſpicæ cōſtituuntur, ſpadicei coloris, ex quibus emicant floſculi tenues ex flauo pallentes, noſtri vocant Haſenbrot. Paſſim in pratis & ericetis.

Gramen ἐπιγονατόκαυλον. Herbula eſt graminoſa, denſo ſæpe ceſpite locis pratēſibus humectioribus naſcens. Radice parua, fibrata, ex qua frequentiſſimi ac admodum tenues exeruntur coliculi, palmares, frequentiſſimis geniculis cincti, ex quibus proſiliunt ſtricta folia, palmaria ferè: vnicuilibet præterea geniculo adnaſcitur intra folij alam paleaceus caliculus continens paruum mēbraneum, fuluumq; capitulum, in quo ſemina minutiſſima plurima occluduntur ſimilia ferè ſeminibus centaurij minoris. Adhæc etiam præter folium & caliculum, ex ſingulo caliculo ſubinde noui, eodem modo geniculati coliculi alij prodeunt. [Videtur ea plantula, quam Lobelius titulo Holoſtij Matthioli inſigniuit, paſſim apud nos locis muſcoſis ac putridis humentibusq; frequens.]

Sunt & alia plurima graminum genera, quæ in foſſis humidis, in aquis, alijsq; locis humidioribus naſcuntur, mixti ferè generis cum iunco & gramine, ad graminum tamen genera propter folia, pertinentia, quæ poterimus graminum iunceorum nomine appellare, quod enodes cauliculos iuncorum inſtar proferant. Huius generis erit prior illa ſpecies apud Tragum, ſub nomine klein Riedgraß depicta, quam Vergilij caricem acutam facit: foliis ſtrictis, acutis, oblongis: caule leui, in cuius ſummo longo ordine ei appenduntur oblongiuſcula quædam capitula ſurſum porrecta.

Gramen iunceum lanigerum, ſeu Iuncus laniger, aut Bombycinus quibusdam dictus, Wieſenflachs / paſſim in vliginoſioribus pratis & in ipſa etiam Broccenbergi vligine.

Gramen iunceum πολύκαρπον. Hoc cauliculos profert plurimos, teretes, iunceos, nonnihil tamen nodoſos, folijs gramineis, le-

nibus obuestitos, in summo in plures dehiscentes pediculos, continentes capitula festucacea, pauca, ex nigro splendentia, quibus nigra quædam ac oblongiuscula compræhenduntur semina. Passim in vliginosis locis. Hæc est species maior. Minor folijs palmaribus ferè, sed strictissimis, coliculis itidem tenuissimis ac capitulis valde exiguis. Habetur hoc genus à multis pro iunco, cuius tamen ego ipsum generibus ascribere non audeo cum sit foliatum, ac caules primæ speciei frequentibus geniculis intercipiantur.

Gramen iunceum πολυςάχυον: Folia continet oblonga, angusta acuminata: cauliculos teretes, sesquidodrãtales, flauescentes, in summo paruis spicis per certa interualla se consequentib. fæcundos.

Gramen iunceum triquetrum: Hoc folia profert arundinis, minora, minusque lata, vtrinque acuta, & stringentium digitos lædentia. Caules profert triquetros, in quorum summo spica aculeata consistit, semina continens nigra, plurima, oblonga, in aculeatum cuspidem prominentia. Reperitur locis aquosis.

Glycyrrhiza syluestris. Hæc etiam alias extra Harcyniã syluis plurimis Saxoniæ ac Thuringiæ familiaris est, veris initio potissimum inter veprium ac dumorum implexas radices prosiliensi caulibus cubitalibus, fruticosis, rectis, brachiatis: folijs arachi primi, sed maioribus paulo ac nigricantibus: floribus puniceis, quos subsequuntur siliquæ ex spadiceo colore nigrescentes, quadrãtali longitudine, teretes, semina rotunda, piso minora continentes. Radix ei est altè terram penetrans, crassa, nodosa, multifida, dulci sapore. Tota autem facie glycyrrhizam æmulatur, paucis particulis exceptis.

Grossularia seu vua crispa, ad rudera Ebersburgi & iuxta Bischofrodum, non procul ab Iluelda.

Gallion album & luteum, passim.

Genistella

Genistella seu genista spinosa, locis quibusdam montanis, apricis, graminosis atque in Ericetis.

Genistæ minoris species. Fruticulus est dodrantem altus interdum & procerior, ramosus, folijs plurimis, nigris, mollibus, hispidis, lenticulæ minoribus, floribus luteis: Nascitur in summo Broccenbergi iugo, itẽ circa Gerenrodã. Aliàs ericetis Marchiæ veteris communissima est, & montibus circa Quedlinburgum.

Genista humilis Dodonæi, Corneola Leoniceni. passim.

Gnaphalium vulgare maius, simplicibus procerioribusque caulibus, in oblongo corymbo flores proferens. Passim locis apricis, montanis & asperis.

Gnaphalion vulgare minus, Impia Plinij. Priori est breuius, breuioribus etiam folijs præditum, sed magis incanis: ex capitulis veluti orbicularibus, è quibus flores exerit, subinde nouos & breues coliculos proferens, ex quorum capitulis deinceps porro & alij consimiliter coliculi breuiusculi enascuntur. Passim locis apricis, montanis, & asperis.

Galega sylnestris Dodonæi, passim.

Galeopsis Matthioli seu Vrtica vulgaris mortua, flore verticillato, candido, passim. Hæc grandiore nonnunquam folio locis pinguioribus offertur. Et sæpe flore rubra inuenitur. Huic vero speciei folium paulo amplius est priori, præsertim quando locis hortensibus aut culturæ proximis gignitur. Reperitur Galeopseos & alia species, nihil ferme ab hisce differens, nisi quod folia obtineat minora aliquãtulum, acutiora tamen. Est & quarta species, Galeopsis reptilis, quæ magis humi procumbens in superficie terræ direptat, quam in caulem se sustollit. Hæc syluis cæduis frequentissima est. [Vulgo hæc diciturMilzatella, celebris ad Lienis affectus, flore luteo, folio maculoso.]

HYPERI-

H.

HYPERICON vbiuis. Eiuſdem ſpecies minor, breuioribus coliculis prædita, folijs minoribus, pluribusq;.

Hepatica aurea, Trinitatis herba, quibuſdam etiam Anthera, flore cæruleo, paſſim: Rubeo etiam, ſed infrequentius.

Hepatica paluſtris, ſeu Ranunculus πολυάνθεμος paluſtris Dodonæi: in piſcinis.

Hippuris maior, locis quibuſdam montanis humidis.

Hippuris minor ſeu equiſetum: locis pratenſibus quibuſdam humidis.

Hyoſcyamus vulgaris, circa loca habitabilia & culta. Duæ ſunt eius ſpecies, vna folio integro, non diſſecto: altera folio in ambitu in lacinias acutas diuiſo.

Herniaria, Herba Cancri, Millegrana, paſſim iuxta ſemitas, locis aridioribus ac ſalebroſis, collibus item macrioribus. Huius inuenitur ſpecies viticulos plurimos diſpergens, foliis longioribus, non ita confertim diſpoſitis. Reperi quoque tertiam, fruticoſam, viticulis lignoſis, denſiſſimis foliolis oblongiuſculis, breuibus tamen, ſtrictisq; eleganter in extremitatibus obueſtitam.

Helxine ſylueſtris ſeu fluuialis, aut riualis, ſatiuæ Helxines, nobis Parietariæ appellatæ folia obtinens, riuis & vliginibus gaudens, locis opaciorib. frequens circa Stolbergã ac Ilfeldam. Prouenit etiã ad putridos arborum truncos. Duplex vero eſt: Maior nempe & minor, ac vtraq; radicibus nititur geniculatis, villoſis, terram perreptantibus, & ex geniculis ſuis nouas frequenter plantulas protrudentibus: caulibus etiam vtraq; donatur geniculatis, leuibus, non ſemper rectis, ſed vt plurimum diſtortis. Maior caules exerit bipalmares, tenui pube obueſtitos. calami frumentacei craſſitie, virides, ex quorum ſingulis geniculis bina prodeunt folia, ſibi inuicem ad latera

pediculis

pediculis ferme palmarib. ad caulem teretibus, deinde verò imbricatis opposita, maiora, orbiculata aliquantum, sed deinde in acuminatum mucronem oblongius excrescētia, parte superiore viridia, inferiore plumbea, mollia. Flosculos in summitate cauliculorū exhibet in singularib. breuibusq; pediculis racematim dispositos, paruos, ex cādido leniter subrubētes, adsimiles cuiusdam Alsines minoris speciei flosculis. Ijs decidentibus, protuberat capitulum rotundum, hispidum, seminibus paruis, nigris, splendētibusq; turgidum, quæ prorsus Helxines satiuæ semina imitantur, ijsque paulo sunt minora. Minor species huic magnitudine cedit per omnia. Sapor vtriq; est subdulcis, multum humectans.

Herba Paris, Vua lupina, Solanum τετράφυλλον, passim locis opacis, folijs quatuor. Reperi tamen plantam hanc potissimum circa Stolbergam, folijs senis præditam, non semel.

Hedera terrestris herbarijs communiter appellata, passim multis in locis. Duplex autem est, maior cōmunis seplasiarijs, & minor priore elegātior, coliculis erectioribus, breuioribus tamen, folijs breuioribus, florib. magis cæruleis: Hæcq; iuxta arbores potissimum antiquas, cauas ac putridas, locis paulo humectioribus reperitur.

Hederæ species secunda, seu Nigra, siue Dionysia, aut Corymbifera.

Hederæ species tertia, Helix vocata, tam arbores conscendens, quam in antiquis muris ac saxis direptans. Vbiuis ferè.

Helianthemon Cordi, passim.

Hippolapathum syluestre, Hydrolapathum, maximum rumicis genus, folio grandi, sesquidodrantalis ferme longitudinis. In fossis humidiorib.

Hieracium maius siue Sonchites.

Hieracij minoris species, Broccenbergo peculiaris (nisi Cichorijs eam aliquis malit annumerare) quæ dodrātalis vtplurimum plantula est, radice nigra, fibrosa: folia dispergens circa radi-

cem plura, oblonga, acuminata, palmari longitudine, sescun tiali ferè latitudine, subflauescentia, hispida: quorum maiora in exiguas lacinias dirimuntur, nō tamen in ipsum folij medium vsq; dissecantur, reliqua prorsus parte integra; & exiguas interdum spinularum in modum in extremitatib. suis appendiculas ostendentia. Cauliculos ex vna radice depromit plures, dodrantales maxima ex parte, raro altiores, teretes, hispidos, simplices, quandoq; etiam brachiatos, in quorum summo flos luteus cōstituitur eiusmodi, qualis esse solet plātæ Dentis Leonis nomine vocatæ, qui deinde in pappum resoluitur. Succo lacteo tota plantula oppleta est.

Horminum syluestre maius, Sclarea syluestris, flore cæruleo, circa loca habitata & agros. Flore etiam nonnunquam candido, sed rarius, sicuti & rubicundo.

Horminum tenuifolium, florum spica Hormino consimile. Hactenus integrā videre non licuit. Afferebatur verò ante biennium ex prato quodam non procul à Styga præfectura Comitum Reinsteinensium. Eius caules sesquidodrātales, quadrati, recti, nonnihil rubentes, & geniculis per longiora interualla interstincti: ex quibus ipsis appendebantur foliola oblonga, acuminata, angusta, erythrodani syluestris longiora: ex quorum alis brachiola parua, quadrata & ipsa, geniculata prosiliebant, folijs minoribus ac strictioribus: in summo consistebat spica trientalis, geniculata, ex oblongis calsiculis Hormini similibus flores exerens cæruleos, similes floribus vrticæ fœtidæ, odore aliquo Hormini: semina eius quatuor simul cohærebant vno conceptaculo compræhensa, Hormini seminibus (quantum ex rudimento ipsorum conijciebam) non absimilia.

I.

Ιξόκαυλον, Hesperis quorundam. Vbiuis in Harcynia frequens, locis aridis. Huius tres sunt species. Prior, quam ἰξόκαυλον rubrum appello, propter florū colorem, radicem offert multifidam, lignosam, fibrosam & agminatim sæpe sibi cohærentem, in cuius summo supra terram dispergit folia oblonga, palmaria ferè, strictiora tamen aliquantulum, acuminata, inter scabrum & læue medio modo se habentia, ex viridi nigricantia: caules protendit plures, quandoque singulares, teretes, striatos, cauos, geniculis, post longiora tamen interualla interuentos (ex quibus semper bina prodeunt folia) cubitales, procerioresq; ac subrubentes, præsertim superiore parte, qua ēt cœlo præcipue sudo, ac sole calente, viscosum adeoq; lentum succum sibi adhærentem habent. (Inde nescio qui Viscaginis nomen huic confinxerunt; sicuti Harcynici propterea Pechblumen hanc stirpem dicunt) vt sæpissime muscæ paruæ, culices ac formicæ ei non aliter atq; aues visco implicentur. Circa caulium summitatem, sicut & in summo fastigio eorum, flores prosiliunt fasciculatim sibi cohærentes, rubri, ex singulis pediculis singuli, similes illius satiuæ Lychnidis speciei, quam Oculum Christi nuncupant, sed minores.

Altera huic consimilis frequentissima est passim in pratis, caulibus sesquicubitalibus, striatis, leuioribus, viscoso succo prorsus destitutis, geniculatis: folijs binis ex singulis geniculis prodeuntibus, oblongioribus, candidioribus: floribus ex vtriculis breuib. exertis, rubicundis, laciniatis. Sunt qui Odontin Plinij hanc esse velint, sed non omnes notæ respondent.

Tertia, quam ἰξόκαυλον album voco, coliculos profert paulo minores, maiori sæpe, quā prima, visciditate oblitos: folia itē

minora, ſed aſperiora: florem candidum, laciniatum. Semina, vt & prior, in vaſculis veſicarum inſtar continet oblongis, flauentibus, rotundis in medio ambitu, ſed in acuminatum mucronem in ſummo deuergentibus, quæ ſeminibus maturis dehiſcunt. Sunt qui hanc ſpeciē Ocymoides album faciunt. Harcynici vocant weiſſe Bechblumen. Angli procul dubio hanc, vel nō multum abſimilem plantulam Muſcipulæ ſeu Viſcariæ prioris nomine deſcribunt. Non autē hic delineo illam conſimilem, cuius infra ſub nomine Polemonij mentionem faciam.

Iberis, ſeu Cardamantice Naſturtij folio duplex: altera folijs candidulis aut ſubrubentibus, vulgo flos Cuculi; in vliginoſis pratis: altera folijs oblongioribus, floribus luteis, locis proueniens humectis ac ſquallentioribus circa vrbes, pagos ac villas.

Iuncus leuis aquaticus maximus, prima ſpecies apud Dodonæum: ὁλόσχοινος.

Iuncus leuis vulgaris, ſecunda ſpecies apud Dodonæum: σχοῖνος.

Iuncus λυχνάνθεμος, Stylos continet erectos, in ſummo apice ſpicatum florem proferentes, cuius ratione quaſi Candelæ ardentis figuram exprimit. Species huius potiſſimum tres obſeruaui. Maior thyrſulos ſeu ſtylos profert maiores, craſſioreſq́;, calami triticei ferè figura, leues, ſpicato apice, ſuffuluo, (qui florum vicem explet) duarum vnciarum, quiq́; ex paleaceis feſtucis ſquammatim compactus apparet. Media ſpecies ſtylos continet multo tenuiores, tereteſq́;, ſed non ita perpendiculari rectitudine ſe ſuſtollentes, palmo lōgiores, breuem & vix vncialem ſpadicei ferme coloris ſpicam exhibentes. Hæc poterit dici Iuncus λυχνάνθεμος tenuis maior. Eſtque Broccenbergo familiaris. Tertia, quam Lychnanthemum tenuē nomino, plures ex radice fibroſa emittit iunceos ſtylos, breues, digitales, ſpica perpuſilla, ſpadiceſcenteque in apice

apiceex ornatos. Et hæc nusquam mihi quam in Broccenbergo est visa.

Iris tenuifolia, locis montanis & humectioribus, vff der Langen.

Intybaceorum seu Cichoreacorum genera plura diuersissimaq; offeruntur, quorum quædam Harcyniæ fortassis peculiaria erunt, quædam passim & alijs hinc inde per Germaniam nostram satis vulgaria: vt mirer inter tot præclaros, & de Stirpiũ historia optimè meritos viros neminem hactenus extitisse, qui eorum saltem aliquot præcipuas differentias, luculentioribus descriptionibus donatas, rei herbariæ studiosis, piæque posteritati notas fecisset. Quãuis autem difficile admodum & laboriosum sit, tam diuersas vnius generis, eidemq; aliquibus notis consimilium aliorum generum stirpes, quarum pleræque à nemine hactenus pertractatæ fuerunt, quibusque nulla certa nomina in hoc vsq; tempus extiterunt, dextre describere, ac recensere: tamen, cum, doctissime Camerari, tuæ expectationi libentissime aliquo modo satisfacere velim, annitar quantum potero, ne aliquam harum stirpium speciem, quam in Harcynia istiusmodi generis esse cognoui, prætercam. Quod si interim nomina quædam antea inaudita fingenda mihi fuerint, quo singulorum sufficientem mentionem faciam, dabis mihi pro candore tuo super isto τῷ τολμήματι dignam veniam. Omnia autem illa iudicio tuo, tanquam viro industrio, & in re herbaria versatissimo, subijcio. Verum iam tandem ad herbarum intybacearum variam & laboriosam enumerationem descendo, cui aliquas forte species non frustra Chondrillacearum plantarum, quarum supra memini, annumerari posse, minime ambigo.

Intybus syluestris. seu Cichorium syluestre. Reperitur hoc flore vel cæruleo vel luteo. Illud passim secus vias circa loca culta familiare est, & duplicis differentiæ: Altera constat folio prorsus integro, vnciarum duarum quandoq; latitudine: altera in

lacinias disrupto. Istius generis species, rarius tamē, aliquādo flore cādido sese offert, vt ad Harcyniā circa Vuernigerodā. Species vero, cui flores sunt lutei, passim in tota fermè Harcynia vulgaris est, potissimū locis pratensib. radicib. cōstans fibrosis, minorib. lignosiorib. & inutilioribus: caulib. brachiatis, bicubitalib. & quandoq; proceriorib. striatis, asperis: folijs paulo asperiorib. & longiorib. quā cui flos est cæruleus. Licet & in hoc genere duplicē differentiā animaduertere; alia folijs constat integris, alia diuisis. Illa cui integra sunt folia, rursus foliorū ratione subdiuiditur. Prima constat caulib. teretibus, striatis, spinosis, asperisq;, frequentib. alis interceptis, candida medulla intus infarctis, folijs oblōgis palmarib. triū ferè vnciarum latitudine, admodum hirsutis & asperis adeo, vt non pilis, sed spinulis frequentib. durioribusq; horreant, pungantq;. Nascitur potissimum locis asperis & apricis secus vias. Secūda folia obtinet palmaria ferè, aspera parte inferiori, glabra superiori, nisi quod ibi in ambitu exasperētur. Tertia minores cōtinet cauliculos, & folia minora, digitalē longitudinem non multum excedentia, aspera tamen. Occurrit & quarta, caulib. proceris, brachiatis, striatis, cauis, crassis, folijs palmaribus, duarum quandoq; vnciarum fermè latitudine, in ambitu profundiorib. circumrosionibus frequēter diuisa, ad similitudinē foliorū plantæ illius, quam Dentem leonis vocant. Porro flores hisce cichorij integrifolij speciebus sunt, vt & plerisq; subsequentib. lutei in summis caulium & brachiorū cacuminib. constituti, plures, quorum singuli suffulciuntur singularib. suis pediculis, cōsimiles chondrillacearum stirpium floribus, & in pappos deniq; degenerantes.

Intybus πλατύφυλλος Harcynica. Quibusdā locis Harcyniæ reperitur & veluti eidem syluæ tantūmodo peculiaris videtur. An alibi quoq; oriatur, nescio. Procere admodum assurgit caule prope radicē multifidam & dense fibratam, nigrioremq; digitali

digitali

gitali crassitie, cauo, frequẽter striato, & per certa interualla cõtinuo ordine folia adnata habente, quæ oblõgo & carinato neruo alicuius pediculi instar ad latera veluti membranulas expansas continet, quæ deinde post palmare ferè spacium semel solũmodo vtrinq; itidem ad latera in oblõgas lacinias dirimũtur, reliquo deinceps corpore existente prorsus cõtinuo, sescũtiali latitudine, explicato & demũ in acutũ mucronẽ ꝓtenso, ac in ambitu veluti exiguorũ aculeorũ rudimẽtis decorato. Referuntq; folia hæc imaginem aliquã Sonchi læuis, & sunt tota mollia, læuia, subnigricantia. Flores profert in summitate caulis in oblõgo scapo frequẽti ordine se subsequentes, plurimos, singularib. pediculis nixos, cæruleos, qui mox in pappos postea resoluũtur. Reperitur & hoc genus interdũ flore prorsus cãdido, sed hoc infrequẽtius, eiusq; folia in plures lacinias, quam prior, discinduntur. Copiosa est ad Broccenbergum, & in montibus vicinis, vt & in principatu Grubenhagico, montibus nimirum humidioribus.

Sequuntur nunc alia intybi lutei, Harcyniæ (sicut & alijs plerisq; syluis) familiaria genera ac differentiæ.

I. *Intybi quædam species*, in hoc genere maior, caule procero, bicubitali ferme, striato, cauo, splendenteq;, quẽ mox atq; à radice prosilit, in cacumẽ vsq; per certa interualla cõscendunt folia oblonga, frequentia, medio tenus duas quodammodo vncias lata, acuminata, leuia, splendentia, ac in ambitu adnatis quibusdam veluti spinulis donata, carnosa, nigricantiaq;: vbi vero in summo caulis in brachia dirimitur, in singulo pediculo singuli flores emicant lutei, Chondrillæ similiores, quam Cichorio luteo syluestri paulo ab hinc posito. Gaudet locis apricis & cæduis.

II. Eiusdẽ minor species, cauliculo rotũdo, tenuiori, folijs breuiorib. itidẽ nõ dissectis, vncias duas lõgis, vnã latis, in ambitu ẽt adnatis tenuib. spinularum instar exornatis. In Ericetis hanc animaduertere licet.

III. Eiuſdem quaſi generis crebro alia ſe offert, cauliculis teretioribus, breuioribus, rectis vt plurimum, ſæpe etiã brachiatis: folijs minoribus, oblõgioribus, ſtrictioribus, nigricantioribus, carnoſis, læuibus, quæ frequentius caules amplexantur quam in prædictis duabus. Ericetis & hæc communis eſt.

IIII. Porro in aliam huic generi aliquo modo confinem incidere ſæpenumero contingit, quæ ſimpliciori cubitaliq; coliculo, tenui, tereti ſtriato, ſubaſperoq; proſilit, cui iuxta radicẽ tria quatuorue folia oblonga, nĕrij ferme figura, ſed breuiora appenduntur, quæ inferius ſunt aſperiora, ſuperius vero læuiora, pluribus exiguis in ambitu ſpinulis ijsq; euidenter pungentib. poſt quæ per reliquum caulis alia ſubſequũtur, hiſce minora, vnciamq; non admodum excedentia, ſed magis in acutum mucronem prominentia. Flores profert in ſummitate coliculi, vbi is in aliquot petiolos dirimitur, ſingulares, luteos, cichorij lutei paulo minores.

V. Intubi inſuper alia ſpecies maior creberrimè paſſim conſpicitur, & ipſa huic generi fortaſſe non temere annumeranda: quamuis aliquis Piloſellæ ſpeciem eam eſſe contendere poſſet, omnes plantas folijs piloſa lanugine præditas Piloſellarũ nomine recenſens. Radix huic eſt multifida, fibris candidis frequentibus plena, caulis rotundus, ſtriatus, piloſus. Veris initio prodiẽs folia in terræ ſuperficie exerit quatuor, quinq; vel ſex, mollia, orbiculata, vnius duarumue vnciarũ, piloſa, potiſſimum in ambitu & parte inferiore. Poſtea planta cauleſcente ſuperadduntur in oblongiorib. pediculis folia maiora multo, digitali longitudine, triumq; in medio latitudine, viridia, carnoſa, aſperiora prioribus, maxime in dorſo, minusq; paulo hiſpida, & quandoq; omni lanugine prorſus deſtituta, in ambitu angulos plures obtinentia, ad quorum extrema aculeorum paruorum in modum acuti apiculi deſtituuntur. Caulis vero per reliquam ſeriem folijs itidem iſtiuſ-

modi

modi ſed paucioribus exornatur: eſtq; cubitalis proceriorq;, rectus, ſtriatus, hiſpidus, qui circa ſummum cacumen in aliquot brachiola diuiditur, quorum ſingulis ſinguli producũtur flores lutei, pappacei, Cichorio luteo minores.

VI Cognata huic rurſus alia occurrit paſſim frequens, radice breui, fibroſa, caule cubitali ac proceriore, ſæpe bicubitali, recto, tereti, ſtriato, piloſo, aſpero, mediocriter craſſo, prope radicem rubente, cauo, ſingulari vtplurimum, quandoq; circa ſummum faſtigium in brachia digeſto: Folia caulem ambiunt frequentia, continuo ordine ſe inuicem ſubſequentia, carnoſa, vnciarum duarum latitudine, trium quatuórue longitudine (quo tamen radice propinquiora ſunt, eo hanc longitudinem magis excedunt) acuminata, nigricãtia, læuia, ſuperiore potiſſimum parte, inferiore cinerea parumq; piloſa, appendiculis quibuſdam oblongiuſculis, ſpinulas æmulantibus, in ambitu exornata. Flos eſt Cichorij ſylueſtris, luteus. Sapore donatur parum amaro, euidentius vero aſtringente. Gaudet Ericetis ac locis apricis.

VII. Iamdictæ media ſpecies non raro reperitur locis apricis, caule cubitali, nõ ita recto, ſed magis diſtorto, brachiato, folijs paucioribus, ſtrictioribus, longioribuſq;, vnciali latitudine, quatuor vero quinumue vnciarum longitudine, adnatos habentibus in ambitu, veluti exiguos aculeos, paucoſq;, flore Cichorij lutei ſylueſtris pappoſo.

VIII. Minor dupliciter differt. Prima caule aſſurgit ſeſquipedali, tenui, tereti, non ſemper recto, aſpero, hirſuto: folijs ab ima radice ad ſummum vſque cacumen circundato frequentibus, ſtrictiorib. adhuc quam iamdictæ, oleæ folia, niſi quod ijs multo ſint minora, imitantibus, trium prope radicem vnciarum longitudine, ſeſcuntiali latitudine, quæ quo magis in caulis verticem contendunt, eo breuiora redduntur, carnoſis, nigricantibus ac læuibus parte ſuperna, inferna piloſis &

candicantibus, in ambitu nihil neq; ſpinularũ neq; ſinuum continentib. Faſtigiũ caulis in aliquot brachiola diducitur, quib. flores lutei, Chondrillacei continentur. Sapor huic eſt aſtringens. Altera ſpecies paulo breuior, cauliculo exurgit lignoſiore, rubente, diſtorto, in brachia diſcreto, foliis prope radicem vnciali latitudine, trium vero longitudine, mucronatis, quæ poſtea per reliquum caulis alia frequentiora cõſequuntur ipſum denſa acie ambientia, ſemunciali vix latitudine, duarum autem longitudine, licet & hæc eò minora, ſubinde reddãtur, quo magis caulis faſtigio appropinquauerint. Hoc diſcriminis aũt folia hæc potiſſimum habent, ꝙ nõ adeo exactã oleæ foliorũ figurã exhibeant, vt præcedentis plantæ, ſed quoſdam veluti ſinus incuruos in ambitu ſibi impreſſos habeant. Ericetis potiſſimum delectatur.

IX. *Intybus* ἀφυλλόκαυλο. Radice conſtat parua, nigra, quam circumambiunt radiculæ tenuiores, plures, oblõgiores, incuruæ ac luteæ. Folia circa radicẽ emergũt plura, nouẽ videlicet, decẽ aut duodecim, quicũciali ferme lõgitudine, ſeſcũtialiq; latitudine, viridia, aſpera, explicata, obtuſius acuminata, ex quorũ medio caulis progreditur cubitalis, ſingularis, calami frumentacei craſſitudine, rectus, ſtriatus, intrinſecus cauus, foris aſper folijs prorſus deſtitutus, in cuius cacumine veluti in denſiori ſpica agminatim plurimi parui flores lutei ſuſtolluntur, ſinguli pediculis breuibus ſingularibus innitentes, Chondrillarum ſpecie, qui poſtea in pappos dehiſcunt. Loca expetit aprica ac cædua circa Gerenrodam maxime.

X. *Intybus* ἀφυλλόκαυλο minor. Radix eſt illi oblõgiuſcula, mediocris, folia in ſupficie terræ octona, nouena, denaue, ſeſcũcialia lõgitudine, latitudine vncialia, orbiculata ferè, aſpera, ex quorũ medio exurgit caulis rectus, ſtriatus, teres, in ſummo ſingularib. pediculis paucos cõtinens orbiculatos flores luteos, papposos. Locis apricis & cæduis potiſſimũ reperitur, maxime circa Gerenrodam. XI. *Inty-*

XI. *Intybus nigrifolius, lanuginoſus.* Hanc ſtirpem libenter cum præcedenti ἀφυλλοκαύλῳ minore, verbaſci generib. aſcriberem, nominaremq́; Verbaſcũ παμπάνθεμον, niſi ſuccus lacteus, quo vtraq; cõtra Verbaſcorum naturã turget, ſuaderet, vt potius intybaceorum generib. adiungerem. Radix ei eſt nigra, multifida: nõ profunda: folia in eius ſuperficie emittuntur in oblongioribus & canaliculatis pediculis ſeſcuntiali longitudine, vnciali latitudine, paralyſeos foliis ſimilia, ſed minora, nigra ſuperius, inferius cana lanugine obducta, quali tergũ foliorum populi albæ. Folia autem caulis, quamuis numeroſa non ſint, longiora ſunt, trium vnciarũ & quandoq; amplius, ſtrictiora vero, ſemũcialis latitudinis, quorum ambitus verſus dorſum retorquetur. Caulis ei eſt cubitalis, mediocriter craſſus, ſtriatus, niger incana lanugine obueſtitus, in cuius ſummo peculiarib. pediculis parui orbiculati flores, papposiq; continentur, quorum interius capitulum oblõgiora foliola inſtar chryſanthemi florum ambiunt. Locis apricis inuenitur, cæduis, ac collibus ſoli meridiano expoſitis.

XII. *Intybi ſpecies alia,* foliis circa radicem nigram & diſtortam ſparſis quinque ſex vel ſeptem magnis, in oblongioribus pediculis, quincunciali longitudine, latitudine vero vnciarum duarum, & quandoq; trium, amplioréue, piloſis, aculeos paucu los in ambitu habentibus: caule tereti, ſtriato, ſeſquipedali, vix vno atque altero paruo folio prædito, qui tandẽ in paruos petiolos in ſummitatẽ diuiſus flores producit tres, quatuor vel quinque, aut quandoque plures, luteos, pappaceos, cichorij ſylueſtris communioris floribus ſimiles.

XIII. *Intybus vliginibus familiaris.* Radice nititur parua, candidis fibris circundata, plurimis. Caule aſſurgit ſatis craſſo, cauo, anguloſo, bicubitali ſæpe, brachiato, florib. luteis pappaceis, plurimis, qui peculiarib. ſinguli pediculis inſident. Folia à radice prodeunt magna, dodrantalia; triũ vnciarum latitu-

dine, læuia, flauentia, mollia, in ambitu leniter excisa, ac aculeis veluti quibusdam paruulis armata. Caulis consimilibus præcingitur foliis, sed paucioribus. In vliginosis Broccenbergi frequens est, & opacis: reperitur & in consimilibus locis circa Stolbergam.

K.

K Ραυρόφιλον. In aridioribus colliculis & marginibus æstate frequens: radicula furcata, breui, candida, ex qua vt plurimum exurgit cauliculus pedalis aut sesquipedalis interdum, singularis, quandoque etiam alios à latere sibi adiunctos habens, tenuis, teres, scaber, rectus, geniculis quibusdam per interualla multum inter se diffidentibus interceptus. Folia circa radicem numerosa erumpunt & aspera, nigraque, humi procumbentia, quæ ex oblongis pediculis incipientia in orbicularem rotunditatem desinunt, vnciali longitudine & latitudine: ex geniculis cauliculorum strictiora educuntur & oblonga, plura simul iuncta, ex quorum alis subinde prosiliunt noua brachiola, in quorum apicibus exeruntur itidem ex tenuibus geniculis florũ corymbi elegantes, qui flosculos paruos, muscosos, virescentes plurimos edũt, singulis suis propriis incumbentes, iisque admodum exiguis petiolis, quibus tandem emarcescentibus ex caliculo ipsorum prosiliunt rotundiuscula capitula, seminib. nigris exiguis turgentia. Hæc dum scribo, opportune mihi incidit, Anglos hanc plantam aut prorsus congenerem describere, licet imperfectius, nomine Muscipulæ seu Viscariæ alterius. [Sesamoidi maiori Salmantico Clusij sola magnitudine cedit, non tamen est minus eiusdem Sesamoides.]

LEVCOI

L.

LEVCOI lutei ſylueſtris ſpecies, folijs circa radicem candidam & lignoſam multis longis, dodrantalib. tenuioribus hortenſi, aſperis, nigris: cauliculis quandoque ſimplicibus, quandoque pluribus, tenuibus, ſtriatis, bicubitalibus ſæpe, aliquantulum incuruis, qui quandoque folioſi prorſus repe- riuntur, quandoque paucis, exiguis & ſtrictis foliolis præditi: floſculis Leucoij lutei hortenſis, paulo tamen minorib. & pallidioribus, ſiliquis longis, tenuibus. Naſcitur collibus apricis, ſaxoſis, aridis ac aſperis, plurimum in montibus Gerērodæ vicinis, alijsque meridiei expoſitis.

Leucoium bulboſum Theophraſti ſeu Narciſſus albus. Weißhornungs Blumen, ſeu Schlangen Blumen / paſſim.

Leucoium montanum: In Conſteino monte ad Saxuuerſam pagū ſupra Northuſam verſus Ilfeldam. Eſt vero hoc Thlaſpi paruum Hieracyfolium ſeu Lunaria lutea Monſpelienſium apud Petrum de Pena & Matthiam Lobel.

Liliago Cordi, aliquib. pro Phalangio habita, cum potius quantū ad extremam faciem, aliquam ſylueſtris Aſphodeli ſpeciem referat, licet radice bulboſa non conſtet. Eius radices hodie plurimis locis copioſe eruuntur, ac hinc inde pro veri Ruſci radicibus ὑπὸ τῶν ῥιζοτόμων diuenduntur: vnde multa pharmacopolia non ſine inſigni errore eaſdem pro Ruſco itidem reuendunt, cum tamen vtriuſque radicum ſapor vniuſmodi non ſit. Hoc medicos quoſdam animaduertere oportebat, nec adeo temere imperitis herbarijs ac pharmacopæis pleriſque fidere, & ignotas res cum euidenti damno pro rebus notis & exploratis miſeris ægris propinare: modo plures eſſent, quos rei herbariæ (in qua certe multum, quo ad delectum ſimplicium præſertim rerū, poſitum eſſe ego prorſus ἀναμφισβητως ἔχω) ſtudio maiorē operam diligentioremque ponere,

quam, contra medici dignitatem, poculis cum alijs Epicuri porcis decertare, & ſcurrarum quandoque in aulis ac apud nobiles ſeſe inſtar habere minime puderet, pigeretque.

Naſcitur vero planta hæc copioſe circa Gerenrodã, item inter Vuernigerodam & Elbingerodã. Eius duæ ſpecies ſunt: altera maior, folio longiore, pauloque latiore, capitulo magis triquetro, in quo ſemina continentur etiam paulo maiora: altera minor, cui omnes partes ſunt minores, ſtrictioraq; folia.

Lyſimachium purpureum primum Dodonæi, ſpecies videlicet maior prima in hoc genere: alijs ἐπιλόβιον dicitur, ſeu Filius ante patrem: flore maiori violaceo purpureo: ad ripas et amnes

Lyſimachij maioris purpurei ſecunda ſpecies, caule bicubitali, folijs maioribus, quincunciali ferme longitudine, duarumque latitudine, in ambitu ſerratis: floſculo paruo, pallidius rubente.

Lyſimachij huius medium genus: omnia continet minora, quod & ipſum in aliquot ſpecies diſcernitur: alteri folia ſunt vncias duas longa, vnam lata: alteri folia ſtrictiora, vnciarum vero trium longitudine: rurſus alij floſculi ſunt rubicundiores in hiſce ſpeciebus, alij ex rubicundo pallidiores, alij rurſus prorſus candidi.

Lyſimachij autem huius generis in Harcynia ſpeciem quandam hactenus nondum vidi: ſed tamen alibi in locis vliginoſis ſylueſtribus ac in arundinetis etiam quibuſdam non infrequenter: cauliculis ſcilicet pedalibus, foliolis anguſtis, oblongis: floſculo ſuppallido ex rubro, paruo. Cæterum harum ſtirpiũ aliquot iam ſub Lyſimachiorum nomine compræhenſarum olim Cordus etiam obſeruauit, ac differentiis pecularibus diſtinxit, appellauitque eas omnes Neriadia, ob ſimilitudinẽ quam habent cum nerij foliis.

Ac præterea huius ſtirpis generis omnium maxima erit

illa

illa planta quam Cordus postea Chamænerium vocauit, cuius superius fecimus mentionem.

Lysimachij purpurei nomine vulgo quibusdam herbarijs existimata planta, quæ est Pseudolysimachium Dodonæi: passim in ripis fluuiorum, locis item montanis, vdis ac pratensibus.

Lysimachium luteum, frequens locis vliginosis.

Libanotis Theophrasti altera apud Dodonæum, Matthiolo pro Seseli Aethiopico habita. vulgo Ceruina maior seu alba. Circa Gerenrodam, Vuernigerodam, item vff der Langen.

Libanotis alba minor, seu amara, radice crassa, multifida sæpe, candida, amara: caulibus bicubitalibus interdum, brachiatis, firmis, angulosis: foliis, quæ oblongæ costæ constituunt, amplis, latis, profunde crenatis seu dentatis: floribus in densa vmbella candidis, odoratis. Poterit hæc quoque in suas species distribui: nam altera latioribus est foliis, profundius dentatis: altera contractioribus & frequentius succinctiusque incisis. Radix resinoso succo turgens, thus spirat, flauescit ac amara est. Cum hac plerisque notis congruit descriptio Dauci anguloſi, apud Cordum, cuius tamen radicis sapor acris est, non amarus. Libanotidem vero hanc amaram eodem nomine Cordus descripsit in illo τῷ ἀντιγράφῳ cuius paulo ab hinc superius mentionem feci.

Libanotis nigra, communiter Ceruaria nigra, quod ei radix sit nigrior, quæ saporis est non amari vt prior, sed acris. Copiose circa Gerenrodam, Ilfeldam, Vuernigerodam/ vff der Langen ꝛc. Est vero secundum Dauci genus apud Tragum.

Libanotis ναρθηκοειδὴς, Libanotis Ferulacea tenuifolia maior, Elegãs est plãta, radice cõstans digitali, eiusdẽq; ferè crassitiei, nigra forinsecus, succo resinoso prædita, odorata & acri, circa summũ nigris capillamẽtis obsita, vbi aliquot dodrantales emergunt costæ, foliis tenuib. strictis, plurimis exornatæ, ferulaceis seu fœniculaceis, ijs tamẽ breuiorib. Caulis è medio exurgit sesquipeda-

quipedalis, in cuius ſummo conuexa vmbella circa autumnum erumpit, odorata, floſculis candidis plena. Hæc vero ſpecies rarius reperitur. Minor frequentius: radice conſimili minori, coſtis multo breuioribus, ſicuti & folijs & caulibus. Aeſtate media prorumpit flores ſuos circa autumnum exhibens. Vtraque collibus apricis, arboribus deſtitutis, & ſolo firmiore gaudet.

Λινόκαρπος. Plantula elegans, radice tenui, admodum exigua, inutili, lignoſa, candida: ex qua emergunt innumeri ſæpe coliculi, tenues, ſplendentes, teretes, læues, dodrantales, raro altiores, quibus ſemper per certa interualla adduntur bina foliola, quæ prope radicem rotunda ſunt & parua, magnitudine lentis vulgaris: reliqua deinde ad ſummum vſque coliculi longiora ſunt, lenticulæ ferè foliis ſimilia, viridia, læuia ac ſplendentia. Coliculus in ſummo in tenuiſſimos, paucos pediculos diuiditur, in quorũ ſingulis floſculus exiguus lacteus emicat, quem decidentem ſequitur capitulum paruum lini ſimile, ſed triplo aut quadruplo minus. Vnde cum alio nomine plantula hæc mihi innoteſcere non potuerit, linocarpum eam dicendam iudicaui. Reperitur frequens in colliculis aridioribus locis opacis, & arborib. carentibus inter gramina. [Linum ſylueſtre exiguum, in hortorum areolis ſæpe prorumpens.]

Lamſana Dodonæi duplex: aut foliis prorſus integris: aut in lacinias aliquot diſſectis.

Lonchitis aſpera, copioſiſſime circa Andersbergum vrbem metallicam, & in comitatu Honſteinenſi: item circa Broccenbergum: vbi etiam loco prorſus Septentrionali in vmbroſa valle ac vliginoſa gignitur.

Linaria communis, vbiuis.

Linaria montana ſeu ſyluatica. Planta hæc locis montanis, apricis, ac meridiei expoſitis maxime conſpicitur, lino foliis aſſimilis,

lis, paulo angustioribus, ex viridi flauescentibus. Cauliculos erigit rectos, tenues, striatos, qui inter foliorum alas non solum in cacumine, verum etiam multo quandoque inferius brachia exerunt multis tenuib. pediculis abundãtia, in quorum singulo flosculus apparet exiguus, candidus, quem pereuntem sequitur flauescens capitulum rotundum, lini capitulo pene assimile, sed longe minus.

Ligustrum, *Phillyrææ Dodonæi*, *Cyprus Matthioli*, circa Gerenrodam & Vuernigerodam.

Lilium conuallium, passim.

Lenticula aquatica, in fossis stagnantib. & palustrib.

Lichen, *Hepatica officinarum*: ad saxa fonticulorum & alias locis humectis.

Lichenis aliud genus, *βρύον seu σπλάγχνον* Dodonæi Tom. I. cuius variæ differentiæ passim cernuntur, eæq; aut humi natæ, aut saxis adhærescẽtes, aut truncis arborum putridis adnatæ, nonnunquam & in Ericetis prodeuntes: quas omnes sigillatim describere operosum admodum esset atq; difficilimum. Potissimum vero in illis hæc discrimina obseruare licet, vt alijs sint folia latiora, alijs tenuiora, potius veluti capillamenta, miro ac eleganti naturæ lusu inuicem sibi implexa, intortaque. Color item alijs est nigricantior, alijs flauentior, alijs cinereus magis, alijs candidulus, alijs nonnihil ex nigro subrubens. Circa Andersbergum in arboribus, quæ ventorum sæuitia deiectæ tandem diuturnitate temporis semiputruerunt, reperitur huius generis species, non admodum sibi implexa, nec late explicata: sed singularibus tanquam oblõgioribus, duarum nempe vnciarum, tubulis candidis constans, erectis, in quorum summitate protuberat capitulum, minij vtplurimum coloris, nonnunquam etiam atri.

Lagopus vulgaris, passim circa loca culta, in aruis.

Lathyrus ſylueſtris floribus luteis: paſſim locis cæduis ac pratenſibus.

Lathyrus ſylueſtris maior ſeu purpureus, caulibus quadratis, pcumbentib. in membranoſam latitudinē, (vt Dodonæus de ſuo Lathyro ſylueſtri inquit) diductis, viciniſq; arbuſtis ac vepribus ſeſe implicantib. foliis Dodonæi maiorib. ac longiorib. trium vnciarum nimirum, ac ſeſcuntiam latis: flore maiori, punicante, ſiliqua longiore. Naſcitur viuiradice profunde demiſſa, longaq; inter arbuſta & vepres.

Lunaria minor botryitis, circa Stolbergam.

Lunaria botryitis πολύφυλλος. Hanc ante aliquot annos copioſam in montium quorūdam iugis ſummis circa Anderſbergum reperi initio veris, iam ſub niuibus, Fauoniorum flatib. colliqueſcentibus prorumpentem, radiculis paucis, multifidis, tenuib. ac luteis: coliculo primum rotūdiore, luteo, palmari ferè, in brachia diducto, quæ gemino latere iterum brachiata, vtrinq; folia lunata, flaua, ſecuricularum inſtar continent, ſed breuiora quam in priori: deinde alium prope radicem coliculum exurgere obſeruaui, (& forte plures prodeunt inde) eodem modo foliatum & brachiatum. Medio loco inter hos coliculos thyrſulus exoritur racemoſus.

Lunaria Græca, Viola latifolia, ſiliquis non orbiculari ambitu circumſcriptis, ſed oblongioribus. Circa Stolbergam & Vualkenridam monaſterium. [Perenni eſt radice & floribus albicantibus, odoratis.]

Lithoſpermum virgatum, viticulis ſuis humi repens & in caulem procerum non aſſurgens, floribus in cæruleo eleganter purpuraſcentibus. maioribuſq;, foliis longiorib. & ſtrictioribus. Circa Ilfeldam.

Lithoſpermum alterū fruticoſum in Harcyniæ vicinis quidē montibus non infrequens eſt verſus meridiem ſitis: In ipſis vero Harcynicis nondum vidi.

Lactuca

Lactuca syluestris Cordi ac Tragi.

Lactuca syluestris ἱερυθράνθεμος. Planta hæc est procera, bicubitalis & quandoq; amplior, caulibus teretibus, læuibus: folijs consimilibus ferè Italico Behen rubro, sed multo longiorib. (vtpote dodrantalibus sæpe) ac latioribus etiam, nõ scabris, sed leuibus ac angulos veluti quosdam habentibus, parte superiori ex flauo nigricantiorib. inferiore vero plumbeis ac aliquomodo cum Perfoliatæ syluestris foliis conferendis. Flores sunt ijdem qui Behen dicto, punicantes videlicet ex caliculo oblongo angustioris calathi figuram referente, ex foliolis constantes tribus, recuruis, ac in extremis oris laciniatis, ex quorum medio eriguntur tria oblonga staminula rubentia, parte superiori flauo puluisculo oblita. Floribus hisce in pappos abeuntib. apparent semina oblonga, chondrillacea, subalbida. Radice sustentatur crassa, nodosa, circũdata multis propendentib. oblongis ac mediocriter crassis (teneriorũ radicularũ instar) adnatis. Plãta tota lactea est, sapore moderate dulci, tãdem ad aliquam amaritudinẽ leniter declinante, quã subsequuntur postremo astrictio atq; exiccatio. Monte quodam prope Stolbergam (iugum Harcynicũ vocãt, die Hartzhöhe) copiosa est. Vidi eandem crebram mõtes Semanæ syluæ in principatu Hennebergensi producere.

Lilium purpureum syluestre, falso pro Asphodelo habitum. Goldwurtz/passim.

M.

MOLLVGO montana Dodonæo dicta libro de purgantibus, quæ plãta est de genere rubiarum syluestrium, Alysson Plinij à quibusdam existimata: caulibus multis, cubitalibus, & sæpe maiorib. ramosis, teretib. procumbentib. vitigineis, geniculatis, ex singulo geniculo foliis erũpentib. oblõ-

gis, angustis, glabris, subnigricantibus, cauliculos & ramulos radiorum stellatorum in modum ambientibus: floribus in singulis pediculis candidis, paruis, inodoris. Radix ei (vt Dodoneus in sua planta requirit) parum nigricat, quin potius ex flauo rubet.

Malua syluestris pumila, foliis rotundiorib.

Eadem, foliis latiorib. prope Vuernigerodam, solo videlicet pingui.

Malua syluestris maior, folio in ambitu diuiso & sinuato.

Muscus reptilis seu scansilis, Beerlappen. In Broccenbergo & locis vicinis: item in montib. quibusdam circa Aurbergum non procul à Stolberga.

Marrubium montanum alterum, Stachys Dodonæi, caule quadrato, cubitali, lanuginoso: foliis inferioribus quincuncialibus, trium vnciarum longitudine, incanis, quib quæ in summum vsq; caulis conscendunt minora sunt: florib. verticillatis, rubris, circa Gerenrodam. Hanc Marrubij montani secundam speciem statuo. Ea autem quæ prima eius generis est, montib. asperis ac meridionalib. gaudens, caule tricubitali sæpe, foliis longiorib. sed nõ ita latis, hactenus in Harcyniæ montib. mihi visa non est.

Marrubium nigrum, Ballotis assimile: alterum foliis paulo maiorib. alterum minorib.

Marrubium aquaticum, Matthiolo Sideritis prima, passim in aquosis.

Marrubium χαμαιπετὲς, Planta ex Marrubiorum genere in aruis præcipue quiescentib. aut alias demessis frequens: caulibus ex vna radice pluribus exurgens, palmarib. ferè, quadratis, in terram reclinatis: foliis semper geminis caulem amplexantibus, sescuncialibus circa terram, alias vncialibus, rotundis, in ambitu profundius incisis, similibus

ferè

ferè folijs Geranij ſecundi ſeu pedis columbini: floribus purpureis Ballotes, quæ primũ in verticillorũ oſculis inſtar paruulorum capitulorum conuoluta emicant, deinde explicata oblõgiuſcule exeruntur, veluti Ballotes flores: odore aliquo marrubij. [Ballote criſpa Lugdunenſium.

Myrrhis Broccenbergenſis, radice craſſa, profunda, nigra: caule ſeſquicubitali, cauo, hirſuto, quem folia nigriora palmari ferè pediculo, eoque imbricato amplexãtur membranea veluti vagina, ſimilia Myrrhidis Italicæ ſeu Apij alicuius multũ inciſi: è membranearum autem vaginarum medio, exoritur ſubinde alius eodem modo folioſus pediculus, qui tandem vbi folia ei eſſe incipiunt, aliam pecularem vaginulam protrudit, ex qua deinceps prorumpit denſa, orbiculataq; vmbella, duas vncias non multum excedens, conferta exiguis floſculis candidis, muſcoſisq;. Semina mihi viſa nondũ ſunt. Loco vliginoſo fruitur.

Myriophylli ſpecies coliculis fluitantibus, imbecillis, longis: folijs plurimis ab radice vſque in cacumen donatis, ſtrictis, oblongiuſculis, teneribus, capillamentorum inſtar, ſquallidioribus, flore candido, ranunculi. In piſcinis.

Millefolium: paſſim.

Μονόφυλλον, vnifolium. Paſſim. Illud autẽ quod baccas profert, vltra vnius anni ætatem eſt, & duobus conſtat folijs. Alterum vnico, prioris anni plantula. Simul tamen vtrunq; reperitur eadem radice natum.

Mercurialis mas ſylueſtris, Cynocrambe, in ſyluis opacis.

Mercurialis ſylueſtris fæmina: Raro, locis opacis.

Matriſyluia vulgaris, Waldmeiſter / Aſperula Dodonæi ac Rubia ſyluatica aſpera Geſneri: paſſim.

Malus ſylueſtris.

Muſcus arboreus ac Saxorum, multiplici differentia, quæ magis aſſidua ac præſenti inſpectione animaduerti, quã deſcriptionibus

nibus tradi possunt. Omnium ferme color viridis est, quibusdam fuscidior, nonnullis flauescens, alijs subrubeus. Vnicum autem musci arborei genus præ cæteris elegans alibi hactenus quam in Harcynia non conspexi. Hybernis temporibus reperitur maxime vegetũ, vt & veris initio, late obductũ Fagorum plerunque corticib. et denso cespite cõstans. Folia eius vulgari arboreo musco lõge sunt tenuiora, elegantiora, Corallinæ nonnihil æmula, tota spadicea, eleganter crispata, & mire sibi inuicem implexa, odorata etiam. Hunc autem muscum in tota Harcynia alibi non obseruaui, quam circa Stolbergam & Ilfeldam. In Broccẽbergi præterea iugo musci candida in vliginibus species nascitur, capillaceam quandam veluti substantiam foliorum loco habens, eamque suis pediculis densè circumuolutam, capitulum continens pusillum, cymbali versus superiora patentis figura, coloris spadicei.

Moschatella Cordi. Andersbergi ad fonticulorum scaturigines quasdam. Item Stolbergæ in prato quodam Hainfeldico.

Myrtus tenuifolia. Copiose reperitur in vligine illa, vltra Andersbergum vrbem Broccenbergum montem versus, quam nominant **den roten Bruch**/ hoc est Vliginem rubeam, quod totus ille vliginosus tractus sub radicibus Broccenbergi, & vicinorum montium rubro musco plenus sit, qua videlicet ex Andersbergo via patet Goslariam versus. Fruticulus est lignosus, palmaris, viticulis multis, incuruis: folijs oblongiusculis, vncialibus, myrti folijs angustioribus, quorũ extrema plerunq; in tergũ cõtorquentur. In exiguis recuruis pediculis ꝓfert circa autumnũ flosculos paruos, rubicũdiusculos ex albo. Fructũ nunquã adipisci potui: cumq; sero admodum floreat, eo aũt loco, vbi nascitur, hyems citius, quàm alibi, incipiat, citius etiã grandiores ibi niues cadant, opinor raro eius maturos fructus haberi posse. Cognatũ forte quid cum hoc habet

habet fruticulus ille exiguus Cordi, folijs myrtinis, quem in sua sylua obseruationum describit, pag. 221. a. §. 3.

Myosuron, quorundam Holostium: in agris, ad promontoria Harcyniæ, non procul à Northusa.

Melampyron Dodonæi, cuius passim variæ species obseruantur. Prima caule constat quadrato, late brachiato, foliis inferiori parte maioribus, quatuor vnciarum latitudine, sescuntiali latitudine, acuminatis, lacinijs prorsus carentib. floribus parte inferiori candidis, rictu autem hiante, (quem veluti ipsi aperti exprimunt, vnde ex vulgari idiomate passim oris vaccini nomine stirps hæc habetur) seu parte superiore, melinis. Secunda itidem constat brachiato caule, foliis acuminatis, integris, vnciali latitudine, trium longitudine: floribus ex albo viridique mistis. Tertia consimilis caulibus & folijs est secundæ, floribus melinis, in summo albentibus. Quarta paulo præcedente minora habet folia: flores vero ima parte punicantes, superiori melinos. Quinta folijs constat duarum vnciarum longitudine, & aliquid amplius, vnius vnciæ latitudine, in ambitu vt plurimum laciniatis: floribus infima supremaque parte punicantibus, media autem candicantibus. Sexta species est angustifolia, caule constans singulari, folijs longiusculis, integris, strictioribus spica florum cæteris minori, floribus parte superiore rubentibus, inferius melinis.

N.

NASTVRTIVM montanum. Duplex est: Maius radice tenui, lignosa, multifida, fibrosa: pediculos in superfice terræ emittens oblongos, numerosos, palmares, plurimis foliis vtroq; latere sibi correspondentib. exornatos, similib. Nasturtij satiui primum à satione prodeuntis, antequam videlicet caule-

caulescat: caulem proferens sesquipedalem, frequenter brachiatum, folijs item in oblongioribus pediculis eodem modo dispositis, sed oblongioribus, acuminatioribus, vncialibus ac incisis, flauescentibus: flores ei sunt plurimi, pauci, quos subsequuntur siliculæ tenues, longiusculæ, semine citrino nasturtij paruoque plenæ. Minor simpliciori nascitur coliculo, foliis autem maioribus prædito, longioribusq;, acuminatis, flore melino: consimilis pene prorsus Iberidi secundæ supra indicatæ, nisi quod folia huic sint leuiora & splendentia. Rarius autem species hæc occurrit.

Nasturtium hybernum, Flos S. Barbaræ, Pseudobunias Anglorũ, Barbaræa Dodonæi.

Nasturtium sylueſtre, Thlaspi angustifolium Dodonæi, crebris constans cauliculis, palmaribus & brachiatis: prorsus simile satiuo, nisi minus in omnibus. Locis aridioribus ac squallidioribus circa vrbes, pagos, mœnia ac sæpes.

Nymphæa lutea, in piscinis.

Nymphæa alba: copiosè in piscinis Vualkenridensibus.

Nummularia: passim locis humectis.

O.

OLSENICHIVM, quibusdam loco Mei habitum; locis humectioribus, sed rarius, vt plurimum tamen vff der Langen.

Orobanche: in Aurbergo & prope Gerenrodam.

Orobus Syluaticus vernus. Planta hæc πλαγιόκαυλος est, dodrantalis, pauloque altior, radicibus multifidis, filamentosis: caulibus quadratis, striatis: foliis in costa oppositis, araco latioribus, longioribusque, hederæ ferè corymbiferæ similibus (vnde quandoque Orobum cyssophyllum voco) sed minoribus, tenerioribusque, longitudine, vncias duas excedentibus, latitudine

titudine ſeſcuntialibus quandoq;: floribus initio veris ex cæruleo purpuraſcentibus: ſiliquis oblongiuſculis, vncias duas ſuperantib. quib⁹ ſemina continentur ſolida, rotunda, ſubrubentia. Hæc plāta, licet cum Oroborum deſcriptionib. non admodum cōueniat, tamē aliis ſtirpiū generib. non cōmode cōiungi potuit. Georgius Aemilius, Theologiæ doctor, contendebat Aſtragali ſpeciem eſſe, vocabatq; Aſtragalum ſyluaticū Vernum, quia quaſdam appendiculas paruas in radicib. animaduertiſſet: quæ tamē nota multis leguminib. tam hortenſibus quam ſylueſtrib. item trifoliis ac Neriadijs, ſeu Lyſimachijs purpureis, alijſq; ſtirpium generib. eiuſmodi paruula ac crebra tubercula in radicum fibris appenſa cernantur. Doctiſſimus porro vir Laurentius Hiel, rei herbariæ in Academia inclyta Ienenſi olim profeſſor celeberrimus, hanc Aphaces ſpeciem ex aliorum ſententia faciebat, Aphacen ſylueſtrem nominans. [Pleriſq; ſiliquiferis plantis hæ radicum appendices granuloſæ communes ſunt, adeo vt grandis illa Geniſta Italica etiam illis neutiquam careat.]

Ocymoides rubrum.

Ophiogloſſon. In pratis quibuſdam humidioribus, præcipue prope Stolbergam, auff der Pfaffen Wieſen.

Oxyacantha Matthioli.

Ononis, in pratis quibuſdam & circa loca culta.

Origanum vulgare, paſſim.

Origanum verticillatum, paſſim. Planta verticillata, Origano ſimilis, foliis lanuginoſis, quam falſo quidam pro Clinopodio exhibuerunt.

Orchidis Dodonæi primum genus.

Eiuſdem alia ſpecies, folijs quatuor vel quinq;, multo longioribus, dodrantalibus.

Orchidis Dodonæi ſecundum genus.

Orchidis ſpecies, teſticulatas radices minores obtinēs: folia etiam

aliquantulum minora, quam cæterarũ specierum, quatuor ferè, læuia, splendentia: cauliculum rectum, pedali non multum maiorem, in cuius summo fasciculus florum paruus cõspicitur, nõ quidem spicatus, sed in vmbellæ paruæ fere modum explicatus, figura Schænoprasi. [Eiusmodi depingitur in herbario Lugdunensi.]

Orchis bifolia, flore purpureo & candido etiam, in montibus passim ac pratis. Triplici autem differentia reperitur. Altera latifolia est, foliis orbicularibus ferè, vnciarum sex longitudine, quatuor latitudine: altera foliis palmaribus, vnciarum duarum latitudine: tertia breuiora omnia continet.

Orchidis minor species, foliis tenuioribus, in terram reflexis, quinis, senis septenísue: cauliculo breui, digitali, quandoq; dodrantali, tenui, spica breuiore florum punicantium pauciorum. Nascitur locis apricis circa Gerenrodam.

Oxalis maior, passim.

Oxalis maior Broccenbergensis, quæ nihil quidem à communiori distat, nisi q̃ loco vliginosiore nata, paulo amplior existit. Eius radicibus mulierculæ ignaris imponunt, quod croceæ admodum sint, pro Rhabarbaro vulgari eas obtrudentes.

Ophrys quibusdam existimata seu Pseudorchis Dodonæi, aut Bifolium. Locis opacis & humidis passim.

Oxycoccon Cordi, copiose in Broccenbergo & vicinis montibus humidioribus, foliis non ita subrotundiusculis, vt est eius Icon apud Cordum, sed oblongioribus ac strictioribus, lenticulæ ferè, breuioribus tamen: quorum ambitus versus dorsum vtrinq; leniter reflectitur. Longis lignosisq; ac obliquis prorepit in vliginoso musco viticulis, radicibus constans tenuibus, multifidis, lignosis, quibus capillaceæ fibræ multæ adhærent. Flosculi exigui sunt, purpurei, veluti exigui citini. Vaccinia palustria Dodonæi videntur forte eiusdem stirpis fructus esse, vel congeneris. Tantus autem radicum truncus

nostro

noſtro Oxycocco non eſt, quantum icon Dodonæi ſuorum vacciniorum exhibet.

Oſtrya Cordi, Ornus Tragi, Hainbuchen.

Onobrychis, Caules producit viticulares, humi procumbentes, obliquos, ſpica florum oblonga, punicea ornatos, foliis vero in longa coſta plurimis, longiuſculis, geniſtæ fere. In Thuringia vocatur radix Chriſtiana, quod nomen etiam Aſtrago cõmune eſt. Memini quoſdam & hanc olim pro Aſtragalo habere: ſed Aſtragali adnata nulla vnquam in eius radice potui obſeruare.

P.

PILOSELLA *maior Gallorum*, ſicut plantam hanc nominabat D. Iohannes Pontanus, piæ memoriæ, celeberrimus medicus, reiq; herbariæ peritiſſimus. Laurentius Hiel Colubrinam nominabat, quemadmodum & vulgari idiomate vocatur. Conuenit cũ hac deſcriptio Ixopi Cordi, ſed nõ in omnibus. Sunt enim folia ei quidem longitudine ſæpe dodrantali, ſed latitudine non vnciali, quin potius duarum vnciarum & nonnunquam latiora, carnoſa, pinguia, nihil admodum acuminata, ſed in obtuſiorem ex rotũdo ambitu mucronem deſinentia, maculoſa & ſinuata plerunq; repandaq;, quatuor, quinq; aut ſex quandoq; cauliculos cubitales exerit & quandoque altiores, piloſos, folijs deſtitutos, florem proferentes luteum, pappoſum. Radix ei palmaris eſt, digiti ferme craſſitudine, foris nigro cortice, qui facile auellitur, obducta, ſucco pingui turgida. In montibus circa Gerenrodam. [Hanc vt arbitror depinxit in Pannonicarum ſtirpium hiſtoria C. Cluſius, cum inſcriptione Hieracij latifolij.]

Piloſella media, Auricula muris vulgo.

Piloſella minor Dodonæi, floribus candidis, & purpureis, paſſim in iugis montium.

Piloſella ſiliquata. Duplex eſt: Maior radice conſtat tenui, multis exilibus fibris capillata. Folia in ſuperficie terræ innumera penè circinatim reclinata exhibet, paruis canaliculatiſq; pediculis adhærentia trium ferè vnciarum lõgitudine, & vnius pene latitudine, in ambitu parum fibrata, aſpera, piloſa, nigricantia: ex horum medio vnus atq; alter coliculus prodit teres, læuis, paucis admodum foliis donatus, totuſq; ferè nudus, raro admodum rectus & vtplurimum inter reclinãdum hinc inde oblique diſtortus, circa ſummum flores proferens paruos, candidos, qui vbi emarcuerunt, oblongiores ſiliculæ ſequuntur, ſemina parua ſubrubentia continentes. Naſcitur in montibus apricis, & aridiorib. Minor radiculam nanciſcitur paruam, fibroſam, lignoſam, inutilem: foliola in ambitu terræ exerit numeroſa, prioris ſpeciei foliis breuiora, ſimilia foliis Piloſellę minoris Dodonæi iam dictæ, ſed non ita incana, magis vero flaueſcentia, parum piloſa: coliculos ſuſtollit plures, tenues, ſtriatos, rectos, teretes, palmares, nonnunquam dodrante altiores, nonnihil brachiatos, in quorũ ſummo parui floſculi candidi emicant, quos decidentes ſubſequuntur ſiliculæ oblõgiuſculæ, ſtrictæ, ſimiles Thalictri Dodonæi ſiliculis. [Sophiam Chirurgorum vel Seriphiũ Tragi intellige, quam Dodonæus olim pro Thalictro habuit, in recentiori vero editione aliud pinxit.] Seminibus exiguis, ſubrubentibus turgidæ. Conſpicitur paſſim in collibus ſub initium veris. [Acrem habet ſaporem hæc plantula, inſtar Naſturtij, & Geſnerus inter Myagri ſpecies ipſam retulit. Minima omnium huc non temere annumerari poteſt, quam Lobelius Paronychiam Alſinefoliam, Otho Brunfelſius **Genßkraut** appellantes depinxere.]

Paſtinaca ſylueſtris Cordi, hortenſi ſeu ſatiuæ in omnibus ſimilis. Locis apricis & iuxta vias.

Piſum ſylueſtre referens prorſus ſatiuum vulgare: aliquibus in lo-

locis copiosum, montibus apricis præcipue.

Polygonatum maius seu vulgare aut latifolium.

Polygonatum tenuifolium maius, strictiora habens folia quam prius.

Polygonatum tenuifolium minus, adhuc angustioribus & breuioribus folijs præditum. Reperitur quandoq; simul eodem solo cum tenuifolio maiori, licet rarius, circa Stolbergam ac Ilfeldam, quibusdam in montibus.

Pseudohepatorium mas, Herba Cunegundis, seu Hepatorium Auicennæ quorundã, quod folio sit cãnabino, quale in suo Auic. requirit: attamen cũ flos nenupharinus, quem etiam Auicennæ Eupatorio esse oportet, in hoc non habeatur, viderint isti, quomodo sententiam illam satis defendant.

Pseudohepatorium alterum Dodonæi seu fœmina : Vbiuis fermè ad flumina & locis humectis & squalidis circa oppida & pagos.

Persicaria maior, caule sesquicubitali, striato, tereti, geniculato: folijs plurimis, dodrantalibus, asperis, acuminatis: floribus in paulo oblongiore spica rubris. In pratis vliginosioribus.

Persicaria maculata, passim secus vias & ad flumina.

Persicaria mordax seu hydropiper, passim ad flumina.

Periclymenon, copiose circa Osterodam oppidum ducum Grubenhagicorum, vbi dicitur Wildrancken.

Pyrola maior seu Beta syluestris, Wald Mangolt / Limonium quorundam: quamuis frequentius in montanis, quam pratensibus nascatur.

Pyrola minor, foliis breuioribus, pyri foliis respõdentibus, vnde & vulgus ad differentiam prioris Birnbeumchen vocat, ac maiorem ei efficaciam in glutinandis vulneribus & rupturis attribuit, quam priori.

Papauer erraticum seu Rhœas. In agris & iuxta loca culta, nonnunquam & in locis cæduis syluarum & carbonariorum areis.

Potamogeton λειόφυλλον, quod à læuore resplendẽte foliorũ sic no-

mino. Eſt nimirum quod Tomo I. Iconum Dodonæi depingitur pag. 128. folijs rotundioribus aliquantulum, in mucronem obtuſiorem diductis. In piſcinis quibuſdam, Vualckenriti præſertim.

Potamogeton μαλακόφυλλον, folijs conſimilibus ſed molliorib. non ita ſplendentibus, flaccidioribus vero adeo, vt extra aquam extracta ob flaccidam iſtam molliciem facillime concidant, conuoluanturque.

Potamogeton ἰτεόφυλλον, folijs ſalignis, ſed multo maioribus. Videtur Cordi Phyllitis lacuſtris lib. 2. Stirpium. Ilfeldæ ac Vualckenriti in piſcinis.

Patamogeton οὐλόφυλλον, ſeu Criſpum, aut fimbriatũ, tenerioribus viticulis, folijs oblongis, ſtrictioribus aliquantulum quam in cæteris ſpeciebus ac criſpis, quæ mox atque aquæ eximuntur in ſe conuoluta concidunt, contorquenturque. Huic appenduntur potiſſimũ ſemina piſcium & ranarum verno tempore. In piſcinis circa Stolbergam & Vuernigerodam.

Plantago aquatica, paſſim in paludibus & foſſis ſtagnantibus.

Plantago πολύνευρος *maior, ſeu rubea.*

Plantago media Dodonæi: paſſim.

Plantago ex hoc genere minima, minoribus multo folijs & ſpica conſtans.

Plantago πεντάνευρος, *minor, Lanceola.* Duplex eſt: Maior folia profert bipalmaria ſæpe, duarum vnciarum latitudine ferè, quæ quandoque in ambitu vel pinnulis quibuſdam paruis exornantur, vel omnino ſine illis exiſtunt: Altera minor folia breuiora habet & ſtrictiora.

Pſeudomelanthium, ἄγθεμον φυλλῶδες Theophr. Nigellaſtrum nimirum dictum. In agris.

Ptarmica ſylueſtris Germanica, ad fluminum ripas, non procul à Stolberga

Perfoliata ſylueſtris.

Perſo-

Perfoliata vera, in agris, ad pagum Hermanni ſacrum.

Pimpinella Italica maior, Sanguiſorba. In pratis quibuſdam humidioribus. Minor paſſim.

Pimpinella noſtras communis maior, circa Ilfeldam & Vuernigerodam, ſed rarius: vulgari in omnibus ſimilis eademque eſt, niſi quod maiora latioraque aliquantulum folia contineat. Minor, paſſim.

Polygonon mas, paſſim.

Polygonon maſculum fruticoſum, radice tenui, multifida, lignoſa fibroſaque, ſuperuacanea, cauliculis tenuibus, brachiatis, lignoſis, foliolis multis hyperici minoris, ſed multo tenerioribus, aut ſerpilli tenuifolij. Flores eius nōdum obſeruaui. Reperi aliquando non longe à Stolberga, ſecus vias. Non eſt Polygonon alterum ſerpillifolium Anglorum.

Polygonon fœmineum locis vliginoſis & ſtagnantibus.

Polygonon fœmineum ἀφυλλόκαυλον. Singularibus exurgit caulibus, ſtriatis, cubitalibus, qui geniculis multis articulantur, tubarumque modo ſibi immittuntur ac caui ſunt, ſemunciali latitudine, in acuminatum faſtigium terminati: Quandoque ex articellis reperitur etiam folia emittere admodum parua, tantum circa ſummum caulis. Inuenitur in pratis vliginoſioribus, non procul à Stolberga. Vbi vero ad piſcinarum ripas ex ipſis aquarum fundis progignitur, culmos erigit tricubitales, folijs prorſus nudos.

Pſeudochamædrys maior, paſſim, Caulibus brachiatis, folijs dentatis, florib. cæruleis. Gamandræa vulgo dicta. Verbenaca ſupina Dodonæi.

Alia eiuſdem ſpecies caulib. altiorib. paulo, tenerioribus: folijs amplioribus & rotundioribus, vncias duas ferè longis latisque: floribus paucioribus, cæruleis.

Eiuſdem alia ſpecies rotundiore itidem folio, ſed longe

longe minori, vtpote vix vnciali longitudine ac latitudine, hiſpidiori, dentato, pluribus autem caulibus prædito.

Polygala Tragi, florib. cæruleis, paſſim. Reperitur hæc non infrequenter flore rubicundiuſculo, nonnunquam quoque toto candido.

Eiuſdem ſpecies foliolis circa radicem rotundioribus, crebrioribusque, circinatim terræ incumbentibus: ea vero quæ coliculos ambiunt, priorum ſpecierum foliolis ſimilia ſunt prorſus: flores & hæc cæruleos obtinet, ſaporem vero admodum amarum, qui ita in cæteris non animaduertitur guſtu inſignis eſſe.

Polygalon Cordi, Fœnugræci ſylueſtris nomine habitum à Trago: Aemylius Glycyrrhizam ſylueſtrem, ob dulcem ſaporem nominabat, vt in Scholio, quod deſcriptioni apud Cordum ſubiectum eſt, patet: illud enim Aemylij eſt. Verum alia eſt Glycyrrhiza ſylueſtris noſtra, de qua ſupra.

Pentaphyllum maius: paſſim, præſertim circa loca habitata.

Pentaphyllum medium, medio modo ſe habens, quo ad folia, inter maius & minus.

Pentaphyllum minus, minoribus folijs, locis aridioribus, vinetis ſiccis hinc inde direptans.

Pentaphyllum minus ſuffruticeſcens: Radice conſtat lignoſa, multifida, fibroſa, denſa foliorum congerie: breuioribus caulibus, digitali longitudine, minoribus folijs, locis aridioribus.

Pentaphyllum θερμόφυλλον, Lupinifolium: in ericetis quandoque & ſub virgultis.

Pentaphyllum canum, πολύχιςον, cauliculis fruticoſis, ſeſquidodrãtalibus ſæpe, brachiatis: foliis in ambitu profundius dentatis, ſuperna parte nigricantioribus, inferna canis. Paſſim circa vias, locis aſperis.

Pentaphyllum paluſtre, Plinij fragiferum exiſtimatum, quod conſimilia quidem capitula, flore deperdito, fragariæ proferat, quæ

quæ tamen esui apta bacca destituuntur. In eadem planta huius generis, folia tam septena quam quina vno pediculo seu viticulo inhærentia simul sæpe conspiciuntur, vnde non solum pro Pentaphyllo sed & pro heptaphyllo quoque haberi posset. Nusquam autem hoc, quantum mihi constat, in vniuersa Harcynia nascitur, præsertim in Broccenbergo.

Phyllitis, Lingua ceruina, montibus vmbrosis ad Beram flumen super Ilfeldam præcipue.

Porrum iunceum syluestre, locis quibusdam maxime in montibus Gerenrodensibus.

Prunella vulgaris, flore cæruleo punicante.

Eadem flore ex diluto cæruleo albicante: sed rarius offertur, locis montanis versus Aurbergũ, non procul à Stolberga.

Eadem cauliculis palmaribus, folijs minoribus, floribus candidis, copiose in montibus circa Andersbergum.

Pyraster arbor, pyrus syluestris, passim.

Populus Libyca, *Tremula*, *Alpina Matthioli*, Aspen/ falso Trago Populus nigra existimata.

Pulmonaria vulgaris, arboribus adnascens, præsertim quercub. sorbo aucupariæ, alijsq; passim, item Saxis.

Pulmonaria herba flore cæruleo punicante. Pulmonaria Plinij Gesnero. Locis passim humidioribus, opacis, & cæduis. Folia sæpe, præsertim circa Stolbergam in syluis opacis, candidulis eleganter variegantur, velutique emblematico opere intercursantur picturatis inscriptionibus, per vniuersam suam amplitudinem longitudinemque, non autem candidis maculis aliquibus in partibus notantur: quæ tamen in hac planta alijs in locis quandoque extra Harcyniam depræhenduntur, præsertim in satiua, quæ ex Belgio affertur. Vt plurimũ tamen aliàs inscriptionibus hisce prorsus carent.

Pityusa maior Dodonæi.

Reperi alias in Thuringia in fluuiorum marginibus huius

Tithymalorum generis Pityuſam grandem, quæ eadem videtur eſſe cum Eſula Germanica Anglorum, radicibus craſſis, longis, multifidis, nodoſis, cortice rubro obueſtitis: caulibus bicubitalibus, brachiatis, numeroſis, qui folijs creberrime præcinguntur oblongis, oleæ minoribus. Nondum vero hãc mihi in Harcynia viſam ſcio. An vero alicubi in ea inueniatur, ambigo.

Pityuſa minor Dodonæi, duarum ſpecierum. Altera habet folia paulo maiora, latioraq́; ac flores in maiori ſpecioſioreq́; vmbella maiores: altera minor, folia breuiora, ſtrictioraq́; ac tenuiora, vmbellam minorem ac minores flores.

Peplus, Eſula rotunda, etiam à Cordo tradita. In hortis.

Primula veris, φλομὶς, *Paralyſis ſylueſtris*, paſſim præcipue in pratis.

Eadem hortenſis: in hortis.

Polypodium, paſſim in ruderib. murorum antiquorum, in ſaxis, ad radices item quercuum, corylorum, fagorum, aliarumq́; arborum.

Phœnix, Lolium ſylueſtre aut rubrum: paſſim. Tragus in primo genere graminum confundit cum ſterili auena. In duplici eſt differentia. Prima vulgatiſſima eſt, vbiuis ferè ſecus vias & ſemitas obuia, in oblongo ſcapo continua ſerie breuiores ſpicas emittit, modo eo, quo ſpicæ in lolij culmo diſponuntur, adeo vt ipſi Lolio quam maxime ſit aſſimilis. Altera ſpicas continet non in oblongo ſcapo, ſed in eius ſummitate in faſciculo quaſi diſperſo comprænenſas. Hæc apud Tragum depingitur pro Auena ſterili, primo videlicet ipſius graminum genere. Sicq́ue Tragus auenam illam cum hac Phœnice dupliciter confundit, primum in deſcriptione, deinde in pictura.

Pinaſter, folijs tenuibus, longiſſimis. Circa Ilfeldam & Vuernigerodam.

Picea:

Picea: locis ijſdem.

Petaſites, paſſim ad flumina, inq; ipſis fluminib. flore punicante, capilloſo, pappoſoque. Folio grandiſſimo, reperitur vltra Ilfeldam in Bera fluuio, & qua ex Elbingeroda Vuernigerodam itur.

Petaſites flore candido, copioſiſſime Anderſbergi.

Potentilla, paſſim.

Perſicaria ſilicoſa Anglorum ſeu Noli me tangere, aut Pſeudapocynon quorundam.

Portulaca aquatica, folijs ſatiuæ minoribus, ſeminibus ijſdem in fluuio nõ procul à Schartzfelda arce comitatus Honſteinẽſis. Item in fluuio præterlabente Saxuuerſium pagum inter Northuſam & Ilfeldam.

Prunus ſylueſtris.

Phalaris ſylueſtris minor. Maior, quæ à ſatiua in hoc præcipue differt, quod ſpicas obtineat aſperas, lappaceas, veſtibus adhærentes, Harcyniæ quantum mihi quidem conſtat, ignota eſt. Minorem autem vidi familiarem montibus quibuſdam vliginoſioribus circa Anderſbergum, radice craſſa, fibroſa, nigricante, folijs frequentibus, digitali longitudine, ſtrictis & imbricatis: coliculi ex horum medio proſiliunt, ſpithama nonnunquã paulo lõgiores, quandoq; & breuiores, plures, leniter ſtriati, enodes, ſpicã ſquammatã Phalaridis ſatiuæ ſimilẽ, ſed multo breuiorẽ in ſummo cõtinentes, plumbei coloris, mollem, nõ aſperã, nec lappularũ modo adhæreſcentem.

Platanaria Dodonæi, Carex, Matthioli ſparganion. In piſcinis & foſſis ſtagnantibus.

Pſeudocyperus ſeu Cyperus ſylueſtris: paſſim locis vliginoſis, iuxta aquas. Huius autem aliquot ſunt differentiæ. Communiorem, qui frequentius obuiam eſt, Pſeudocyperum πολύκαρπον voco, quod videlicet copioſe ſemẽ ſuũ in denſis ac latius diſperſis comis ſeu veluti racemis nigricantib. ꝓferat: radicibus

conſtantem craſſis, fibroſis, nigricantibus: caulibus ſeſquipedalibus, geniculatis, triangularibus, culmi hordearij craſſitudine: foliis circa radicem & ex geniculis prodeuntibus, dodrantalibus, longioribuſq;, acuminatis. Alterũ genus nomino Pſeudocyperum ὀλιγόκαρπον, quod quidem, quo ad folia & radicem, (quæ huic quoq; nigricãs eſt & craſſa, & frequenter capillaceis fibris obſepta) priori ſimile eſt, ſed capitulis ſeminum differens, quæ licet vt prius, in ſummo caulis ex nodoſo tuberculo emittit in ſingularibus pediculis oblongis contenta, ea tamen pauciora, rariora ac flaueſcentia ſunt, & ſquamata. Eſtq; hoc rurſus duplicis diſcriminis. Pſeudocyperus enim ὀλιγόκαρπος maior, multis in locis reperitur, foliorum magnitudine ac latitudine, caulis item proceritate τῷ πολυκάρπῳ ſimillimus. Minor vero radice conſtat parua, ſpadicea, fibrata, folia continens milio breuiora, digitalem longitudinem raro excedentia: cauliculum emittens dodrantalem, interdum paulo longiorem, tenuem, paucis, minoribus ac tenuioribus folijs ornatum, in cuius ſummo ex tuberculo nodoſo, pauci, tenues, breues, pediculi emergũt, capitula parua, pauca raraq; & ſquamata, ſpadicei coloris exhibentem.

Polemonium primum Dodonæi, caulibus ſeſquipedalibus, teretib. læuibus, geniculatis: ex quorum quolibet geniculo bina folia ex oppoſito ſibi correſpõdentia prodeunt, oblõgiuſcula, læuia: in ſummo ex vtriculis quibuſdam protuberantib. quę ſunt veluti veſiculæ quædam inflatæ, læues, & candidæ ac hiantes, flores proferuntur in extremitatibus reflexi, paruuli, laciniati ac candidi, ſub quibus in interiori parte veſicularũ, capitulum rotundum, oblongiuſculum, acuminatum reperitur, plenum ſeminibus rotundiuſculis, aſperis, griſei coloris, papauere maioribus.

Parthenium, ſeu Matricaria.

Pteriadion ſeu Pteridarion Cordi: Puſilla Filicis ſpecies, beſſem

vix

vix attingens, raroque. Inuenitur præcipue in Musco vdo pratorum quorundam, nonnunquam etiam ad radices annosarum arborum, locis opacis, ac humectioribus: in petris item madidioribus.

Q.

QVERCVS. Gerenrodæ in Quercubus humiliorib. frequẽtia adnata quædam reperiuntur, inter crebriores petiolos foliorum simul cohærentes ad tuber aliquod ramulorum exorta, quæ oblongiuscula sunt, ad basin quidem rotundiori conglobataque figura, in tenuem deinde mucronem fastigiata, constantia materia squammatim sibi cohærente: quæque conulum veluti quempiam exiguum exprimunt. In annosarum quoq; quercuum truncis vuæ illæ quercinæ, quarum mentio adeo præclara est apud Encelium, reperiuntur, non solum veris initio, quo tamen maxime tempore oriri solent: verum etiam in ipsis canicularibus. Sub illis enim memini me illas vuas vel granula istiusmodi pro vuis alijs habita, aliquando Stolbergæ adhuc cortici arboris inhærentes, ac vegetas, iamque primũ enatas, videre. Est autem vicij genus, simile penè ipsis recentib. Gallis quernis, nisi quod sit ijs minus, huic arborum generi ex superfluo succo circa radicem accidens, qui vbi vetustatis ratione arbore morbum aliquem contrahente seu imbecillitatẽ, per vniuersas vsque eius partes distribui, ibique confici nequit, prope radicem circa corticem relictus consistit, ac ibi coaceruatus diutiusque detentus & vi solis ac ambientis alteratus, tandem viam quærendo prorumpens tale tuberculum baccæ alicuius instar, vel vnum vel plura protrudit, stolonum tandem exortui inseruientia, eadem ratione, qua idem vitij in Tiliarum antiquarum arborib. prope radices cõtingens videmus sæpenumero.

R.

RAPVNCVLVS syluestris cummunior, folijs ceruicariæ maioris, mucronatis: caule cubitali, læui, tereti: flore spicato ex viridi leniter albente: passim in pratis & locis quibusdam montanis. Mihi vocatur Rapunculus syluestris spicatus albens: licet eius speciem in Thuringica sylua, floribus prorsus candidis viderim.

Eiusdem species floribus cæruleis, quæ est rapũ syluestre Dodonæi alterum, rapunculus syluestris Tragi ac Anglorum Rapuntium maius Alopecuri racemoso flore. Plurimus est hic rapunculus vff der Langen/ loco inter Stolbergam, & Elbingerodam.

Rapunculum voco syluestrem spicatum cæruleum. Priori omnibus est ferme similis, nisi quod florum colore præcipue discrepet.

Rapunculus syluestris cæruleus vmbellatus. Lacteo est succo, sicut reliquæ Rapunculorum species. Duplex vero reperitur: Maior, quæ rarius obuiam fit, ex vna radice numerosissimos profert coliculos, tenues, teretes, scabros, hispidos sesquipedales, folijs plurimis, oblongiusculis, angustis, fimbriatis ac hispidis præditos, in vmbella parua flores cæruleos continentes: semine fuluente exiguo. Minor species locis aridioribus ac soli expositis, maxime vero arenosis frequentior est, folijs & caulibus breuioribus vt & vmbella sua cærulea.

Rapunculis annumero stirpes illas lacteo succo præditas ac rapunculorum modo oblongioribus & lactescentibus radicibus, superne protuberantibus constantes, & campanulatos flores edentes, vnde campanularum nomine communiter herbarijs vocatæ veniunt: quibus omnibus folia sunt Nerio similia, longiora ac latiora in quibusdam speciebus, in quibusdam etiam breuiora ac angustiora. Hincq; eos rapunculos

los νηειοφύλλους appello. Harum autem aliquot ſpecies facile admodum induſtrio rei herbariæ perſcrutatori patebunt, quarum itaque recenſebo hic tot, quot illo in genere hactenus per Harcyniam noſtram mihi obſeruare licuit.

Ranunculus ergo campanulatus Nerijfolius primus, caulem habet ſeſquipedalem, teretem, parum ſtriatum, inter folia in adnata quædam ſeu brachiola explicatum: folia autem Nerij quincunciali longitudine, vncialique ferme latitudine: florem campanulatum, cæruleum, in ambitu orificij parum diſſectum.

Secundus folia obtinet priori crebriora, pauloque anguſtiora, longioraque multo, vtpote dodrantalia: caulem item craſſiorem: florem priori maiorem.

Tertius & ipſe quoque folia exhibet anguſtiora, ſecundo tamen breuiora: flores vero ampliores maioresque, cymbali alicuius patentioris in modum, in extremis oris diuiſos.

Quartus eſt caulibus breuioribus, foliis item minoribus, quorum ea quæ radici propinquiora ſunt, vnciarum ferme trium ſunt longitudinis, dimidiæ autem latitudinis: quæ vero per reliquum caulis conſpiciuntur, ijs breuiora ſunt: floribus eſt autem admodum patentibus repandiſque ſed tertij minoribus.

Quinto caulis eſt pedalis, pauloue procerior, aſper, non admodum folioſus: folia vero ſunt nigriora, vncias quatuor aut quinque longa, vnam vero penè lata: flores cymbalares, minores, aperti, ventre tamen eius non in rotundam cauitatem expanſo, vt in illarum ſpecierum floribus, quas iam recenſui, videre eſt, ſed plicato.

Sextus, Rapunculus campanulatus aut Neriifolius minor, caules erigit pedales, anguloſos, ſcabros: folia eius, ea videlicet, quæ radici proxima ſunt, vnciarum quatuor longitudinem

dinem aſſequuntur, vnius vero latitudinem: reliqua quæ cauli appenduntur, triuncialia ſunt & breuiora etiam: caules huic ſpeciei in ſummo in brachiola diuiduntur crebriora, tenuiora, flores exhibētia campanulatos, cæruleos, plicatos in ambitu ad orificium diuiſos, ſimiles omnino ſpeciei ſequēti.

Septimus ſeu Rapunculus campanulatus linifolius coliculos profert non admodum rectos ſed procumbentes, folioſos, brachiatos, adnatis refertos. Folia ei primo prodeuntia ſunt vncialia ferè, ſubrotundiora, in mucronem tamen producta, in ambitu leniter dentata, ſimilia foliis quibuſdam violæ tricoloris, quam vulgo Florem trinitatis vocant: cætera, quæ caulem frequenter ambiunt, longiora euadunt, ſed tamen ſtrictiora exiſtunt, lini foliis quodammodo affinia. Flores plures, cærulei, plicati, in ambitu diuiſi in hoc cernuntur. Vbiuis autem hæc ſpecies frequens eſt.

Ribes ſylueſtris, frutex pleriſque in locis circa Stolbergam, Ilfeldam, Gerenrodam, aliaque loca frequens fructu viſcoſo & nauſeoſo.

Ranunculus bulboſus Apuleio à Dodonæo aſcriptus, ac nona rannunculi ſpecies apud Cordum, quinta vero apud Matthiolum, ſed Ranūculus primus Tragi, atq; ſceleratiſſimus eidem dictus, alijs flammula.

Ranunculi tertium genus Cordo & Trago, quartum vero Dodonæo, quod quidam *Ranunculi Martij* nomine appellant, quia genus illud initio veris mox menſe Martio frequentiſſimum conſpiciatur, tam in ſyluis, quam hortis ac campis paſſim: quamuis alius Ranunculus Martius exiſtat, is qui à Trago hoc nomine dictus habetur. Huius autem generis aliquot differentiæ vbiuis ferme ſeſe contemplandæ offerunt. Primum autē eius genus vidi frequens ad ſepes, radice tranſuerſa, ex rubro nigricante ac cirris quibuſdam amplexata, ex qua coliculi oriuntur ſingulares, dodrantales, in ſummo in

tres

tres contrarios pediculos breuiores diuulsi, quibus folia continentur diuisa, crenata in ambitu ac subnigriora, cæterisque iam narrandis speciebus aliquantulum latiora. Hoc vero genus flores edere nunquam potui depræhendere. Secundum genus flore citrino præditum est, cuius etiam discretæ reperiuntur non infrequenter species. Prima namque quæ in hoc genere maior est, pediculo constat palmari, folijs profundius incisis, quam prioris generis, quarum tamen particulæ à se inuicem diremptæ longiores sunt, strictiores vero & vbi in mucronem deduci incipiunt, dentatæ, nigriores item: ex media foliorum ala bini, oblongiusculi vt plurimum petioli egrediuntur, quorum quilibet florem exhibet singularem, luteum, foliolis septem, nonnunquam & octo compositum, intus staminula plurima ostendentem luteis apiculis conspicua.

Altera species, quæ minor est, breuiores aliquantulum nacta est coliculos, foliorum item à se diuulsas particulas breuiores & angustiores. Florem deinde singularem profert in pediculo vnico, eumque breuiorem.

Tertium genus flores obtinet candidos, cuius etiam specierum nonnullarum euidens discrimen occurrit. Huius itaque species maior coliculum emittit palmarem, folia cum primo genere eadem, hoc est, in latiores particulas, non vero in longas discreta, nigriora, florem in singulari pediculo vnicum. Altera eius seu media species minoribus coliculis nititur, folijs item minoribus gaudens, vt & flore. Minor species rursum omnia minora obtinet, vtpote cui folia raro admodum sunt vncialia.

Quartum flore ex candido rubente donatur, folijs ijsdem cum primo & tertio genere, ipsum etiam ratione differentis proportionis foliorum, præcipue in maiorem & minorem speciem discretum esse animaduertitur. Hæcque genera omnia (præterquam primũ quod circa vrbes & pagos, ad sepes et

dumeta nascitur) vno eodemque in loco passim in syluis veris principio facilime inueniri poterunt.

Cæterum huius classis & quintum genus frequenter obseruaui, quod tam in montibus, quam hortis oritur ac sterile prorsus est, radice subnixum transuersali, parua, iunci crassitie, forinsecus ex rubro nigricante, paucis cirris ipsi annexis, ex qua singularis prodit coliculus palmaris, in summo non ita euidenter in tres pediculos diremptus, sed potius in foliorum breues veluti vnguiculos quosdam diductus, foliis ipsius longius incisis, in ambitu dentatis. Hoc autem præ reliquis huius ordinis generibus folia hæc peculiare obtinẽt, quod in dorso frequentibus veluti stigmatibus seu punctulis protuberantibus sint picturata exasperataque.

Ranunculus polyanthemus primus Dodonæi, qui est Ranũculus pratensis primus Anglorum, octaua vero Ranunculi species Cordo.

Ranunculus polyanthemus maculatus. Hic folia continet in palmaribus canaliculatisque pediculis quinquies profundioribus incisuris, veluti in pentaphylli modum diuisa, correspõdentia folijs maioribus, quæ in caule ranunculi auricomi dicti existunt, nisi quod ijs multo sint latiora, maioraq;: quælibet vero harum quinque foliosarum diuisionum rursus in tres alias profundius inciditur, partibus ex neruis cuiuslibet diuisionis altius crenatis. Caulem emittit cubitalem culmi frumentacei crassitudine, teretem, latum, læuem, brachiatum, flores proferentem citrinos, plures. In medio autem foliorum, qua ipsa cum suis diuisionibus, veluti in vnum principium collecta, vnguiculis quibusdam suis pediculis adhærẽt, macula sanguinea altius impressa conspicitur: ideoque videtur hoc genus compræhendi à Trago sub altero suo Ranunculo, cui maculas Persicariæ ipse attribuit, quãuis icon apud ipsum, nostræ stirpi non respondeat.

Ranun-

Ranunculus Cordi ſextus, ſeu flammula ipſius radicibus multifi-
dis, caulibus hirſutis, folijs conſimilibus quodammodo Ra-
nunculo bulboſo, multo tamen maioribus & latioribus, vt-
pote quæ expanſam manus volam adæquent, inciſis, crena-
tis, nigris, piloſis, flore citrino.

Ranunculus tertius Matthioli, aut eidem tamen congener. Ad-
modum autem manca huius deſcriptio apud illum Com-
mentatorem. Meum ego reperi aliquando (ſicuti etiamnum
illum papyro agglutinatum ſeruo) cum nondum in caulem
creuerat, radice oblonga, multifida, fibris frequentibus in-
tercurſata, ex qua prodibant multi palmares, imbricatiq́; pe-
diculi, in ambitu terræ procumbentes: quibus iuxta extre-
mitatem addebantur folia ex cōtrario correſpondentia, in-
ciſa, crenata, apij officinarum ferè ſimilitudine, quæ poſt bre-
ue interſtitium ſubſequebantur conſimilia alia extremum
pediculi locum occupantia, omnia ex viridi nigricantia, ſplē-
dentia & leuia. Puto me etiam alias hanc Ranunculi ſpeciem
cum ſuis caulibus, rotundis videlicet & floribus citrinis ex-
tra Harcyniam vidiſſe.

Ranunculus auricomus Dodonæi, ſeu tertia apud Dodonæum Ra-
nunculi ſpecies. Ranunculus dulcis ſiue pratenſis Trago di-
ctus.

Ranunculus paluſtris, ſeu Apium Aquaticū Tragi, Waſſerhanen-
fuß / Prima Ranunculorum Dodonæi ac Cordi ſpecies: paſ-
ſim in foſſis ſtagnantib. fluuiorum alueis alijs locis vdis.

Ranunculus aquaticus ἀρνογλωσσόφυλλος, ſeu folio Plantaginis acu-
tæ, qui eſt duodecima ſpecies Ranunculi apud Cordū, quam
ipſe πλατύφυλλον vocat. Reperiuntur huius in Harcynia duæ
ſpecies: Maior, quam Cordus ſuperficialiter deſcribit, radi-
ce conſtat craſſa, nigra, capillataq́ue, caulibus teretibus, ca-
uis, geniculatis, ſeſquicubitalibus ac brachiatis: ex cuius ſin-
gulis geniculis folia prodeunt Plantaginis acutæ ferme

figura, ſed non ita neruis conſpicuis intercurſata, ſplendentia, læuia ſeu glabra, dodrantem ſæpe longa, vnciali latitudine: ex quorum alis brachiola & ipſa geniculata prodeunt, è ſuis geniculis cõſimilia ſed breuiora folia producentia. Sunt vero folia hæc in hac noſtra ſtirpe, integra prorſus abſq; omni ſerratura, quamuis & alijs in locis ipſa ſerrata viderim. Flores profert Ranunculi auricomi, ex luteo pallidiores, maiores reliquis ranunculi ſpeciebus. Naſcitur autem copioſe circa Vualckenridam monaſterium ad piſcinas, inter arundines. Rembertus ſpeciem huius folijs ſerratis flammulæ nomine depingit Tomo I. Iconum pag. 415. Minor radice exoritur multifida, coliculis geniculatis, tenuibus, dodrantalib. procumbentibus: foliis oblongiuſculis & multo ſtrictiorib. floſculo citrino paruo. Paſſim in vliginibus & ad aquas. In hac etiam minori ſpecie, quo ad folia diſcrimen quandoque aliquod reperitur: nam folia illa vt plurimum huic plantæ integra ſunt, abſque dentatis impreſſionibus: nonnunquã & parum dentata circa extremum mucronem reperiuntur. Porro cum generi huic Ranunculorum τοῦ πλατυφύλλου nomen indiderit, nõ præter rem facturum me putauero, ſi hic obiter ſaltem meminero alterius huius generis Ranunculi ſpeciei, quã ego τοῦ πλατυφύλλου nomine habeo. Hic autem toti Harcyniæ noſtræ ignotus, vt credo, prorſus eſt, ac maxima exiſtit ſpecies Ranunculi iſtius duodecimi Cordi iam deſcripti. Ipſum vero copioſſimũ reperi olim in Marchiæ veteris ſyluis, locis vliginoſioribus ac opacis, putridis, limoſis & fœtidis, maxime circirca Stendaliam & Tangermundam ciuitates. Radix ei eſt nigra, craſſa, vix in extrema limorum ſuperficie compræhendens ac hærens, capillaceis cirroſisque fibris numeroſè circumſepta: caulem emittit ſingularem, ſeſquicubitalem, digiti ferme craſſitie, geniculatum, folijs ex ſingulis geniculis prodeuntibus longis, acuminatis, latis, quorum ea quæ inferius

rius cauli adhærent, dodrantalia ſunt, quandoque & ſeſquidodrantalia, vnciarum duarum, quandoque etiam trium latitudine, non ita carnoſa vt in platyphyllo Cordi, ſed molliori ſubſtãtia, & propterea facile flacciditati obnoxia, glabra, ſplendentia, ſine ſerraturis: flores exhibet in ſingularibus pediculis, ſingulares, eoſque paucos, grãdiores, folijs ſex, ſeptẽue in ambitu conſtantes, ſubpallidioribus ex luteo, capitulo intus frequentibus ſtaminulis exornato: flores decidentes ſubſequuntur ſemina Ranunculis cæteris ſimilia ſed maiora aliquantulum, nigrioraque.

Ranunculus maximus λευκάνθεμος ſeu Aconitiformis. Radice nititur nodoſa, quali nimirum aquaticæ plantæ plurimæ firmari vidẽtur, fibris multis cãdidis ex ea propendentib. eaque iuxta terræ ſuperficiem capillamentis quibuſdam durioribus circumueſtita, quæ ſcilicet ex neruoſis pediculorum partibus ſuperiorum annorum tranſeunt in eiuſmodi formam, poſt deperditam ſubſtantiam reliquam. Emittit primum pediculos imbricatos dodrante longiores, in quorum ſummo foliũ late expanſum ac quinquies vel ſexies vt plurimum profunde inciſum & in ambitu ſerratum, ſimile folijs alicuius Aconiti ſpeciei, continetur. Caulem profert ſæpe bicubitalem, calami ſcriptorij craſſitie, intus cauum, ſplendentem, teretem, in ſummo quibuſdam adnatis brachiatum, cui priorib. conſimilia adhærent folia paulo minora, breuibus item pediculis donata. Flores ei ſunt forma cæterorum Ranunculorum, maiores paulo, lactei, quibus decidentibus protuberanti capitulo inhærent ſemina reliquis Ranunculis (excepto latifolio noſtro) grandiora. Eadem proculdubio cum hoc eſt ſtirps illa, quæ in Valerij Cordi obſeruationũ ſylua deſcribitur pag. 222. eſſe herba Lycoctoni maiorib. geranij folijs &c. Copioſa eſt in vliginibus montoſis circa Broccenbergum & in finitimis montibus, locis præcipue opacis. Superiori anno

dum ſyluam Thuringiacam tranſirem, eandem ibidem conſpexi.

Rumex maior, paſſim. Folijs videlicet grandioribus. Idem cum Rhabarbaro monachorum, niſi quod ſit ſylueſtrior.

Rumex minor, radice fibroſa, cirris plurimis obſita capillaribus: foliis longis, ſtrictis, vnciali latitudine, ſinuatis, flaueſcentibus: caulibus brachiatis, ſtriatis, lignoſis, ſeminum racemis frequentibus abundantibus. Naſcitur circa loca culta.

De Rumice aquatico ſeu Hydrolapatho, ſupra.

Rubia ſylueſtris, paſſim.

Rubus vulgaris. Kratzbeer/ Brambeer. Locis pluribus & maxime iuxta loca habitata, in altis etiam montium iugis & locis cæduis & carbonariorum areis.

Rubus Idæus, paſſim, fructu videlicet communiter rubicundo, nonnunquam & candido ſed rarius.

Rubus minimus, ſeu Rubus Alpinus Geſneri: hic Steinbeer vocant. Circa Vualckenridam, Stolbergam & Ilfeldam.

Rapiſtrum aruorum, Hederich: non tam in agris, quam quandoq; locis quibuſdam apricis ac cæduis.

Rhamnus Solutiuus, locis quibuſdam.

Reſeda, planta ex Erucarum ſylueſtrium genere, hoc nimirum à Stirpium inquiſitoribus nomine Plinio attributa. Eam autem duplicem vidimus. Maior circa loca inculta, locis apricis, in quibuſdam Promontorijs & ſecus vias nonnunquam cōſpicitur, radice multifida, longa, fibroſa, candida: circa cuius caput in terræ ſuperficie denſus foliorum flaueſcentium plerunq; ceſpes circumfunditur, in modum Erucæ diſſectorũ, tenerius tamen, ac ita vt inter Erucæ alicuius & ſylueſtris Rutæ caninæ Gallorum folia, mediam veluti figuram obtinere videantur. Ex horum medio caules prodeunt cubitales, lignoſi, ſtriati, procidui, adnatis frequentibus brachiati. Folia quæ caulibus & brachijs appenduntur, oblongiora ſunt, ac minus

minus diuiſa, ſemunciali latitudine. In ſummo caulium & brachiorum veluti in oblongioris ſpicæ figura thyrſuli cōſpiciuntur denſe floſculis in ſingularibus exiguis pediculis ſingulis cōſtitutis obueſtiti, luteolis, muſcoſis, capillaceis: quibus emarceſcentibus prodeunt oblongiuſculæ, turgidæ ac flauentes theculæ ſuperne repandulæ ſeu hiantes. Eſtq; hæc omnino illa Reſeda, quam & Angli in ſua Aduerſaria deſcribunt & depingunt, eamq; præterea Erucam peregrinam, Italicā ſiue Cantabricā appellitāt: quāuis ibi in icone illa adeoq; denſa circa radicē eius foliorū luxuries nō exprimatur. Minor radicib. exiſtit breuioribus: coliculis ſimplicioribus, rectioribus, teretioribus, minus folioſis, dodrantalibus, nonnunquam & ſeſquidodrantalibus, folijs minoribus priori, eodē tamen modo inciſis: in ſummo coma breui floſculorum cōſtituta, flauente. Hæc in iugis montium altiſſimorum naſcitur, præcipueq; in Herzbergo, cui Ilfelda adiacet.

S.

SIDERITIS *prima* Dodonæi & Fuchſij Zeiſgenkraut. Collibus apricis & meridiano ſoli obiectis, in promōtorijs præcipue circa Ilfeldam, Vuernigerodam, Gerenrodam, verſus Northuſam.

Huic cōgeneres aliquot præterea in Harcynia plantas obſeruaui quæ & aliis etiam locis reperiri ſolent. Prima illarum eſt odoris admodum grauis, caulibus cubitalibus, quadratis, aſperis, hirſutis: quibus per continua interualla ſemper folia bina ex aduerſo adhærent oblonga, mucronata, vncias tres, quandoq; etiā quatuor longa, vnam lata, in ambitu ſerrata, ſuperne nigriora, inferne magis cinerea, hirſuta: floribus rubicundis, verticillatis. Reperitur hæc ad ripas fluuiorum & circa loca habitata quandoq; & in agris.

Secunda confimilis admodum iam dictæ ſpeciei, niſi

nisi quod in omnibus longe sit minor, prorsusque inodora. Radix ei est transuersalis, lignosa, cirros quosdam obtinens, inutilis, candida: coliculi palmares, quadrati, asperi, recurui, rubentes, brachiati: quib. folia per interualla sunt bina semper ex aduerso locata, sescuntiali longitudine, semunciali latitudine, mucronata, serrata: flores itidem verticillati, rubẽtes, longius extra suos alueolos exerti, quam in præcedente. Figuram stirps hæc nonnihil minoris ocymi referre videtur. Passim locis asperis, montanis, sterilib. saxosis ac apricis. Cõspicitur hæc species etiam quandoque flore candido, sed rariuscule.

Tertia, quo ad foliorum magnitudinem inter iam positas duas stirpes medio se loco habet, eamque propter flores sideritidem cæruleam voco. Caules producit quadratos, infirmiores, brachiatos, folijs numerosis præditos, quorum semper bina ex vtroque latere sibi opponuntur, molliora, nigricantia: horum maxima vncias tres longa sunt, vnam lata, & subinde vsque in summũ apicem caulis attenuantur, suntque similia folijs Pseudolysimachiæ purpureæ, nisi quod breuiora: inter vtrasque alas exiguus consistit petiolus, cui vasculum quoddam cauum incumbit, ex quo flosculus oblongus, eleganter cæruleus exeritur, forma ea, qua solent quarundam vrticarum mortuarum flores esse. quo decidente superne vasculum veluti superiniecta valuula occluditur, semina continens papaueris, maiora, lutea. Prouenit hæc passim in ripis fluuiorum, piscinarum ac fossarum stagnantium, in pratis item vliginosioribus. [Hanc videntur Lobelius & Pena inter Lysimachias retulisse & nomine Galericulatæ à vasculorum forma depinxisse. Folia crenata sunt, quod hîc silentio præteritum fuisse demiror; Plantæ sapor amarus est, Graticulæ ferè in morem. Ideoque eam (prius quam illi suas obseruationes in lucem ediderant) Herbarij quidam Gratiolam

tiolam cæruleam appellare non verebantur, à qua tamen figura tota non parum diſcrepat.]

Sideritis Cordi: Hæc olim proueniebat in agris montanis mõtis Haynfeldi prope Stolbergam, dũ videlicet illi adhuc excolerentur, auenaq; conſererentur. Nunc autẽ poſtquam ceſſante cultura agri illi in pratenſem naturam abire cœperunt, etiam planta hæc euanuit. Nuſquam autem inter ea, quæ in publico Cordi nomine extant, hæc deſcripta habetur. Oſtendit vero Cordus olim hoc nomine plantam iſtam tum Aemylio, tum alijs. Naſcitur autem alias frequens in arenoſis agris Marchiæ veteris, aliiſque locis. Radix ei eſt tenuis, lignoſa, candida, fibroſa: Coliculus tenuis, cum paucis adnatis, quadratus, dodrantalis ferè, hirſutus: folia ei ſunt ſufflauẽtia, vncialia, rotũdiora, hirſuta, in ambitu dentata: verticillos profert conſimiles vt & ſemina ac flores, Sideritidi primæ. Cæterum illius Sideritidis primæ ſpecies aruenſis, paſſim alias, quædam in agris mõtanis reperitur folio mucronato, primæ Sideritidis, minori, flaueſcentiori, caule cõſimili ſed breuiori. Verum illa diuerſa omnino eſt à Sideritide noſtra Cordi, vtpote cum huic folia rotunda ſint, quę iſti contra mucronata habentur: quod ideo παρέργως indico, ne videar forte alteram pro altera intellexiſſe.

Superba Tragi: locis quibuſdam apricis.

Solanum ſylueſtre ſeu lethale, quod *Morion* ſeu *Mandragoram* Theophraſti quidam eſſe autumant. Propter fructum nigrũ, ſplendentem, quia exacte ceraſa æmulatur, ipſum quandoque ſoleo στρύχνον μελανοκέρασον appellare. In monte altiſſimo prope Ilfeldam Hertzbergi nomine, copioſe reperitur, vt ea in radicibus eius quandoque, item in ingreſſu ſpecus ſubterranei aquoſi, qui circa Biſchofrodam villam eſt, non procul ab Ilfelda, quam vocant ibi die newe Kelben. Fuit hic non multis adeo ab hinc annis tonſor quidam, qui (vt ſolet hoc genus

O homi-

hominum admodum temerarium esse, & per mortes hominum, vt ille ait, impune experimēta sua facere) cuidam Stolbergēsi ciui, sparsis per vniuersum corpus, nescio in quo morbi genere, doloribus iisque misere excruciantibus laboranti, huius plantæ foliorum maiorem copiam in decoctione quadam propinauit, præsertim cum circumstantes varia, ipsisq; nota auxilia conciliandæ quietis gratia, frustra autem tentassent, tandemq; effecit vt æger ille non solum quietem caperet, verum etiam omnium istorum dolorum oblitus lethali prorsus somno diem suum clauderet.

Solanum hortense, seu Solanum nigrum Cordi, Nachtschatt / Circa loca culta.

Solanum γλυκύπικρον.

Saxifraga alba, quæ granulosam habet radicem, In pratis quibusdam circa Stolbergam.

Saxifraga aurea Dodonæi, passim ad riuulos, scaturigines, locaq; vliginosa.

Scrophularia maior communis, passim.

Scrophularia maior aquatica, frequens ad fluuios.

Sion verum, seu ἐλεοσέλινον. In scaturiginibus gelidis passim.

Sisymbrium primum, Mentha sisymbria Anglorum.

Sisymbrium alterum, seu Nasturtium aquaticū, Nasturtium fontanum vulgo dictum, cuius aliquot species existunt. Prima species seu Nasturtium aquaticum acre est illa vulgatissima species in fonticulis, riuulis & eorum elicibus nascens, quæ culinæ inseruit, folijs rotundioribus, passimq; Brunnkreß dicitur. Secunda seu Nasturtium aquaticum amarum: hæc species priori omnino similis est, nisi quod grādius paulo assurgat, ac folia magis acuminata, longioraq; habeat & nigriora, saporis vehementer amari, ita vt prioris modo in mensas recipi non possit, nisi decocta, iuribus tamen priorib. abiectis tandiu donec amaritudinem ferè omnem deponat. Hæc autem

tem

tem antequam caulescat folia exhibet rotũda, ampla admodum, duarum ferè vnciarum. Ac vtraque species non raro ijsdem in locis simul & semel reperitur. Tertiam speciem offendi extra aquas, loco opaco, vltra Vualckenridam, radice candida, lignosa, cirris plurimis obsepta: circa quam in terræ superficie densa foliorum rotundiusculorum, nigrorumque prioris speciei paulo minorum, congeries late dispergitur: ex quorum medio caules oriuntur plures, cubitales ferme, folia oblongiuscula continentes ac flores frequentes candidos. Semina huic sunt in oblongiusculis strictisque siliculis, parua, fulua.

Sorbus aucuparia, seu Fraxinus bubula Dodonæi, passim.

Sorbus torminalis, circa Stolbergam ac Ilfeldam.

Sonchus læuis maximus, sesquicubitalis, folijs dodrantalibus, crenatis parum, sed non profunde dissectis, in ambitu spinosis, sinuatis.

Sonchus læuis alius, procerus & ipse, folijs vtrinque aliquot incisuris in lacinias dissectis, non tamen vsque ad dorsi neruum: qua nota differt paulum à Soncho læui primo Cordi, cũ quo tamen alias idem est. Reperitur etiam nonnunquam huius minor species, caule crasso, anguloso, cubitali, folijs multis, incisis, spinosis in ambitu, sinuatis, prioris aliquãtulum minoribus.

Sonchus læuis Cordi folijs vsque ad dorsi neruum laciniatis, non ita procerus, vt Sonchus secundus, cuius modo mentionem feci.

Sonchus asper, caule videlicet spinoso, folijs dissectis.

Succisa, seu Morsus Diaboli.

Scabiosas variarum differentiarum plures Harcynia nostra gignere solet, quarũ aliquot iuxta genera sua & species ordine recensendæ hic erunt.

I. *Scabiosa ergo integrifolia*, cui nimirum folia neutiquam sunt

O 2 dissecta,

diſſecta prima ſit. Hæc caulem protrudit cubitalẽ, hiſpidum, aſperum, geniculatum: folia oblonga, plantaginis acutæ ferè, mucronata, aſperiora & pilis horridiora, quincuntiali ferè longitudine (qua radici videlicet ea propiora ſunt) vnciali autem latitudine, & quandoq; ſeſcuntiali, ac ex quolibet caulis geniculo bina ſemper ex aduerſo ſibi oppoſita, nihilq; dẽtatæ vtplurimum impreſſionis omnino habẽtia. Quandoq; tamen in huius generis ſtirpib. quibuſdam, rariores ac ſuperficiales in ambitu quorũdam foliorum eiuſmodi impreſſiones apparent: ſicuti & in minoribus foliis ſummum ferè caulis contingentibus vna atque altera iuxta pediculum laciniata diſſectio cernere quandoque eſt. Flos huic ſpeciei eſt ex cyaneo rubicundus, villoſus, In pratis quandoque reperitur.

II. *Scabioſa integrifolia minor ſeu maculata*, quæ rarius obuia eſſe ſolet. Coliculum hæc producit tenuem, teretem, ſcabrum, dodrantalem, folia pauciora circa radicem octona ferè, vncias duas longa, ſemiſſem lata, non hirſuta vt priora, ſtigmatibus quibuſdam nigricantibus exaſperata, alias leuoris quid obtinentia, carnoſa, quorum ex ſuperiori ordine vnum atq; alterum quãdoque in ambitu paucas dentatas impreſſiones recipit: flore vt in cæteris ſcabioſæ ſpeciebus ex cyaneo ſubrubicundo.

III. *Scabioſa diſſectifolia maior*, foliis ſcilicet in lacinias diuiſis Valerianæ ſylueſtris ferè modo, piloſis, caule ſeſquicubitali, flore ex cyaneo rubicundo, villoſo, pratis familiaris.

IIII. *Scabioſa diſſectifolia media*. Hæc caule exurgit cubitali, hiſpido: folia circa radicem obtinens integra, paucas nonnunquam ſerratas inciſiones in ambitu ſuſcipientia, oblonga, nigricantia, piloſa, mucronata, quincuntiali longitudine, ſeſcuntiali ferè latitudine: reliqua deinde profundas ac frequen-

frequentiores incisiones ac in lacinias diuisiones admittũt prioris istius generis speciei ritu, sed tamẽ illius folijs multo sunt minora.

V. Scabiosa folijs bellidis syluestris maioris maior. Hæc caule assurgit cubitali, tereti, geniculato, cuius priora folia iuxta pediculos suos canaliculatos in aliquot lacinias profundius incidun-tur parte anteriori ipsius subrotundiori ac in ambitu denta-ta: reliqua deinde (quorum semper bina ex vno geniculo è contrario sibi cohærent) integra sunt, breui ac imbricato pe-diculo innixa, non incisa, in ambitu tantummodo serrata, vncias duas longa, vnam lata, colore ac forma folia billidis syluestris maioris exprimentia: posthæc superioris caulis par-te qua ipse brachiata adnata producere incipit, folia alterius figuræ consistunt, tenuiora, in plures tenuiores ac angustio-res lacinias diuisa. Flos huic speciei cõglobatus est, cæruleus, Succisæ similis.

VI. Huius minor species ex vna radice, quæ nigra est, plures profert tenuiores, teretes ac dodrantales coliculos, non ita folio-sos, vt prior, sed ferè prorsus nudos, nisi inferiore parte. Folia priora huic sunt in breuioribus & caniculatis pediculis, bel-lidis syluestris maioris folijs itidem similia, prope pedi-culum laciniata vt plurimum, reliqua parte serrata: post quæ reliqua quæ deinceps sequuntur folia, diuersæ ab aliis existunt formæ frequenter in tenues & strictiores lacinias diuulsa: flores cærulei conglobati.

VII. Scabiosa tenuifolia candida seu maior. Caule ea prodit cubita-li, tereti, calami frumentacei crassitudine, lignoso, geniculis nodosis prædito: folia ei prope radicem sunt in oblongo & canaliculato pediculo, veluti in costa quadam constituta, in plures at tenuiores lacinias & per euidentia admodum à se vtroque latere interualla seiunctas, ac in ambitu dentatas,

diuisa, quorum pars extrema mucronem constituens latior est & crenata: quæ deinde superiori in parte caulis exoriuntur, ea quantò subinde serie sua breuiora fiunt, tanto & in strictiores lacinias dirimuntur: inter alas autem versus caulis summum brachiola vtrinque prosiliunt, consimilibus sed longe breuioribus foliolis exornata: flores deinde emergunt Scabiosæ nonnihil similes ex pallidiori flauedine albentes. Elegantior hæc est cæteris Scabiosæ speciebus omnibus.

VIII. *Scabiosa tenuifolia media*. Radicem hæc obtinet nigram, multifidam: coliculos teneriores, teretes, minus foliosos: folia priora multo minora quam prædictæ speciei, diuisa in lacinias tenues, latiores tamen paulo quam sunt foliorum reliquorũ subsequentiũ laciniæ, quæ nimirum existunt admodum tenues & angustæ ac fæniculaceæ quodammodo: flores sunt, vt prioris speciei.

IX. *Scabiosa tenuifolia minima prior*. Huic coliculus est dodrantalis, teres, tenuis, prorsus nudus, prope radicem solummodo planta hac folia protrudente in canaliculatis pediculis laciniata, breuiora cæteris duabus iam positis speciebus ac tenuiora. In summo caulis florem continet cæruleum in orbiculato capitulo succisæ simili, ex cuius ambitu exterius breuiora quædã ac tenuiora progrediuntur sursum porrecta adnata in brachiolorum exiguorum modum, semel geniculata ac bina ad geniculum exaduerso locata foliola, continentia, in quorum cuiuslibet summo aliud ac breuius florum emergit capitulum conglobatum ac cæruleum. Locis autem prodit aridioribus in collibus apricis ac meridionalem solem excipientibus.

X. *Est & altera Scabiosæ tenuifoliæ species*, quam foliosam nominare poterimus, propterea quod coliculus qui ipsi dodrantalis est, ac geniculatus à radice vsq; in summũ cacumen foliis in frequen-

frequentes, tenues ac fœniculaceas lacinias diuulsis, eleganter exornatur, quorũ ad quodlibet geniculum bina ex opposito sibi correspondent. Flos huic est in globum collectus, cæruleus. Huius autẽ libuit hic meminisse obiter, licet, quod sciam, in Harcynia ipsam nondũ repererim. attamen in vicinis montibus non raro sese conspiciendã ea offert: nec dubito admodum in ipsa Harcynia alicubi eam quoq; existere.

Sanicula, passim.

Serpillum, passim.

Serpillum floribus candidis, sed rarius.

Serpillum citrum olens, aliquando reperi in Haynfeldo.

Stœchas citrina: locis quibusdam & collibus ac marginibus asperis, arboribus destitutis & apricis.

Sambucus vulgaris, circa loca habitata.

Sambucus aquatica, seu Lycostaphylos fœmina Cordi. Copiosa passim potissimum Ilfeldæ: Stolbergæ, Gerenrodæ & c. ad ripas fluminum & locis plerisque montanis humidioribus.

Sambucus montana seu ἐρυθρόσταφυλος, *aut* φοινικοστάφυλος, Sambucus racemosa Anglorũ, ac Sambucus ceruina Tragi. Copiosa hæc est circa Stolbergam & Honstenium, præsertim locis montanis, apricis ac humectis nonnihil vel felici solo præditis. Itẽ circa Ilfeldam. Eius folia hic vetulæ collecta ignaris pro Ebuli folijs obtrudunt, diuenduntque, sicuti & vulgo istam Sambucum Attich/ nomine Ebuli appellitare solent.

Scorodonia seu Scordium montanũ Cordi, Sphacelus Dodonæi. Prouenit Vuernigerodæ prope arcem: Apud Cordũ libro 1. pro hac stirpe falso ponitur icon Vrticæ Heracleæ Tragi, sicuti & in adiecto ibi Scholio error admissus est in nomine Odi, quod & alias aliquoties istis in Cordi de stirpium historia libris factum est. Nam pro Odo semper Cordus est legendus. Scholia autem illa subiuncta, vt hoc obiter annotẽ, quæ præfixa stellula notantur, Aemylij sunt ab ipso subscripta in auto-

autographo. Atqui quoties Cordi nomen Aemylius ſcribebat, veluti priores tres litteras abbreuiaturus, cordis humani effigiem pingebat. Hoc cum ignoraret ille qui autographum in exemplum prælo typographico committendum deſcripſit, accidit vt perperam Odum legerit tranſcripſeritque.

Salix nigra ſeu rubens, rot Weiden / paſſim in conuallibus vliginoſis.

Salix Sabina ſeu Amerina, virgis gracilibus & rutilis.

Salix Platyphyllos. Hæc plurimis in montibus reperitur, etiam quandoque non adeo humidis, ac proceræ admodum arboris frequenter magnitudinem conſequitur. Folia ei ſunt vnciarum trium longitudine, ſeſcuntiali autem latitudine, nōnihil rotundiora, mucronata, ſed non ita oblonga, vt reliquarum ſpecierum folia, ſuperne nigricantia, inferne cinerea: iulos profert duarum vnciarum longitudine, denſa lanugine non vndiquaque obuolutos, vt in cæteris ſpeciebus cōtingit, ſed veluti racemulos quoſdam capitulis paruis denſe conſitos, repræſentantes: quibus initio veris dehiſcentibus, erumpunt flocculi lanæ tenuiſſimæ, molliſſimæ ac candidiſſimæ inſtar, modo ferè conſimili, quo lana effunditur ex dehiſcentibus capitulis Populi nigræ. Huius ſpeciei alia eſt, minor quippe, foliola continens breuiora, vncialia, nigriora ſuperne, caneſcentia itidem inferne: cæteris omnibus priori ſimilis.

Salix platyphyllos rurſus alia, etiam rotundiore folio, iulo breuiori cæterarum communiumque ſpecierum iulis ſimili: ſalicis nimirum quartum genus Tragi, quod ipſe Seilweiden vocat.

Satyrium recentiorum Græcorum iuxta Dodonæum mas, alias Palma Chriſti, Serapias mas Anglis, Orchis autem fœmina Tragi. Atqui Satyrij huius maris cuius videlicet folia maculis deſtituuntur, diuerſæ aliquot differentiæ in Harcynia occurrunt, quæ ſub duobus præcipue generibus compræhendi poterunt,

terunt, quorum alterũ ſit latifolium, alterum anguſtifoliũ. Primi itaq; generis, hoc eſt latifolij ſpecies prior radicib. cernitur craſſis, binis, denſis, diuiſis inferius in aliquot portiunculas oblongiores, veluti manus aliqua in digitos: caule cubitali, digiti ferè craſſitudine: in oblongiori ſpica ſeu thyrſo flores punicantes exhibẽs: folia in hoc paulo latiora caulem obueſtiunt, quincuntiali quandoque longitudine, trientali vero latitudine. Huius altera ſpecies ſeu media omnia minora eſt ſortita, ſuntque ei folia vnciarum quatuor longitudine, ſeſcuntiali autem latitudine. Tertia ſeu minor, radicibus eſt minoribus multo: coliculo tenero, dodrantali: ſpica breui, foliis vncias tres longis, vnam latis.

Alterũ porro genus eſt *Satyrium baſilicum mas tenuifolium,* quod itidem triplex eſt. Maior enim eius ſpecies radicibus conſtat priori genere paulo minoribus, ac in oblongiores portiones diuiſis: caule cubitali, tereti, leui, triticei calami craſſitudine, qui ſpica florum purpuraſcentẽ breuiori illuſtris eſt, ac folia depromit longiora multo prioribus ſpeciebus, ſed ſtrictiora, ſeptem ſæpe vnciarum longitudine, vnius latitudine. Media radicibus maiori eſt conſimilis, craſſiori autem caule, ac longiori ſpica prædito, foliis quoq; eiuſdem longitudinis, ſed paulo ſtrictioribus, ac non ita explicatis, ſed potius carinatis. Tertia etiam nonnunquam in hoc genere, ſed rarius reperitur ſpecies, minor videlicet, radicibus nempe multo minoribus & diuiſuris earum tenerioribus, cauliculis item breuioribus, foliis vero eiuſdem lõgitudinis cum ſpecie iam tradita, eodemque modo imbricatis, ſed multo ſtrictioribus, ſpica paulo rariori.

Satyrium fœmina folijs maculatis, paſſim.

Symphytum petræum meum, ſed non verum Dioſcoridis. Duplex hoc eſt: Maius radice nititur profunda, pedali, longioriq;, digitali craſſitudine vtplurimum, ſæpe etiam in planta anno-

ſiore, pollicari ampliorique, forinſecus cortice inſtar tenuis alicuius ἐπιδερμίδος, ſufflaueſcente obueſtita, ſub quo candida ſubſtantia detinetur cor lignoſum in medio continens, ſaporis vbi recens euellitur dulciuſculi primum, deinde aſtringẽtis cum amaricie quadam feruidiuſcula diutiuſq; perdurante. Hæcque radix diuturniori maſticatione multum pituitæ in ore prolicit. In ſuperficie terræ ex nodoſo capite denſior foliorum oblongiuſculorum & ſtrictorum pinguiuſculorumque ceſpes emergit, ex quorum medio prorumpunt coliculi dodrante altiores, recti, teretes, læues, tenues, geniculati, folijs ad genicula cõſimilibus ijs quæ prope radicẽ ſunt, exculti, in ſummo parum brachiati, ac vmbellatis corymbis conſpicui, qui exiguis ex capitulis floſculos tenellos candidulos exerunt, muſcoſos, eleganti ſpectaculo oculos aſpiciẽtium inuitantes, dum floſculi illi veluti pũctulis quibuſdam variegati viſuntur. Odorati ſtirps hæc nihil continet. Folia eius dulcedinis illius, quæ radici ſubeſt, expertia ſunt. Naſcitur montibus apricis ac calcaribus. Vnde cum inter eiuſmodi ſaxa progrediatur, ſymphyti petræi nomine eã habui, non tamen iſtius quam Dioſcorides deſcribit, veruntamẽ aliquo modo non admodum abſimilem à Petræi Matthioli icone. Nam licet quaſdam Dioſcoridis Symphyti notas obtineat, non tamen omnes exprimit. Sin autem diſplicuerit huic ſtirpi Symphyti nomen me aſcripſiſſe, vocetur interim ficto vocabulo γυψόφυλον, ratione natiui ſoli ſui, donec repertus fuerit Mercurius aliquis, qui eius meliorem denominationem edoceat. Atqui planta hæc in ipſis Harcynicis montibus (quantum mihi hactenus conſtat) non reperitur, ſed tamen in finitimis eiq; ex propinquo adiacẽtibus ad meridiem præcipue, vtpote in veteri Stolbergo & montibus Franckenhuſanis. Feci vero eius hic mentionem propter ſequentem alteram ipſius ſpeciem, quæ Harcyniam incolit.

Illa itaque secunda ac minor nostri Symphyti petræi, seu συμφύτον minus (si potius hoc nomine ipsam nuncupare velimus) radice firmatur saxa calcaria profundius sed non recta penetrante, adeoque arcte illa circumplexa, vt terræ nihil circa se vtplurimum obtineat, pedali, calami hordeacei crassitie, cortice forinsecus ex obscuro rubro flauente circumdata, saporis astringentis: ex cuius capite fruticescentis veluti cuiusdam sarmenta tenuia ac lignosa supereminent, à quibus folia prædictæ speciei minora progrediuntur, plurima itidem numero, strictiora, viridiora ac teneriora. Ex istis vero sarmentis crebriores prosiliunt coliculi, admodum tenelli exilesq;, teretes, palmares, rubicundiusculi, frequẽtius quam superioris geniculati, binis ad quodlibet geniculum foliolis oblongiusculis ijs quæ prope terram sunt similibus, constitutis. In cacumine porro coliculi in breuiusculos petiolos distenduntur, ex quibus florum in cãdido leniter subrubentium corymbi rarius dispersi, emicant, priori speciei similes, sed ferè elegantiores. In capitulis rotundis Coriandro similibus semina continet quædam parua, flauescentia. Reperi hanc speciem ante annos aliquot in montibus calcarijs (qui subterraneis specub. cauernis ac antris prorsus cõcaui sunt, quasiq; concamerati, inq; quibus dæmoniorum illud genus, quod nanos vocant, antiqua superstitio habitasse refert: vnde vulgo adhuc hodie ista montana loca Cauernæ nanorum nuncupantur) prope Vualckenridam monasterium, vbi eius integram radicem licet adhibito chalybeo rhizotòmo diligenter id conarer, ex saxis istis eruere nõ poteram. Ob quam causam forte dum nempe ita arcte saxis istis sine terræ vlla portiũcula innascitur, stirps ista nõ immerito pro aliquo petræo Symphyto posset haberi, meo quidem iudicio, vel ipsius solummodo nominis occasione.

Sauina Tragi syluestris, seu Selago Pliniana, quam primam eius

ſpeciem facio, vtpote herbam Sauinæ ſimilem. Licet enim Selaginem ob ſibi nō admodum abſimiles plantas in ſpecies diſcernere; Copioſe in Broccenbergo.

Selaginis ſpecies altera (ſicuti eodem etiam nomine Georgius Aemilius olim herbam iſtam tandem cenſebat) Muſcus nempe terreſtris Tragi ac Matthioli, Lycopodion vero Dodonæi. Eius icon perperam pro Chamæpeuce aliqua ab Aemilio apud Cordū poſita eſt, propterea quod vera Cordi Chamæpeuce tum temporis ipſi viſa nondum fuiſſet, quam aliquot annis poſt, cum primum mihi notitia cum eo viro intercedere cœpiſſet, ei vt & alijs amicis copioſam ex Nariſcorū ſyluis miſi, cuius aliquot ſurculos ipſe mox Geſnero paulo ante eius obitum itidem tranſmittebat. Copioſa & hæc reperitur non ſolum in Broccēbergo, verum ēt in montib. circa Vuernigerodam, Anderſbergum, Stolbergam, alijſq;.

Selago tertia, quæ elegans eſt planta, ex vnica radice dodrantales aliquot thyrſulos mediocris digiti craſſitudine, emittens rectos, prope radicem anguſtius ſibi cohærentes, ſuperius vero latius à ſe inuicem diſcedentes, vt ita cuiuſdam ſcopæ paruæ ſurſum verſæ quandam quaſi figuram præbeant, in ſummo plerunque diuaricatos, foliolis vndequaq; denſis, ſecundæ ſpeciei prorſus ſimilibus obueſtitos, viridibus. Hanc autem ſpeciem non vidi eiuſmodi erectis ac tenuibus petiolis iulos proferre, quales priores duæ ſpecies exhibent: licet nō dubitem poſſe ipſos fortè alicubi reperiri in hac ſtirpe loco aliquo vbi felicius prouenerit. Reperi autē ipſam ſolummodo enatam intra cauernas ſaxorum ipſorumue crepidines in Broccenbergo, à ſole parum illuſtratas.

Salſirora, ſeu ſponſa ſolis, aut Ros ſolis, vel Rorella, copioſe in muſco vdo Broccenbergo ac vicinorum montium. Dignum admiratione in hac puſilla & eleganti plantula, velutique ſtellæ alicuius iubare fulgenti ſub ſole, eſt, quod roſcidum illud

illud ac congenitum ipſi humidum in acetabulis foliorum ipſius contentum, extremis leniter digitis vbi attingatur, dū adhuc natali ſuo ſolo ipſa inhærens aut tamen confeſtim inde euulſa feruentes ſolis radios experitur (quod quam primū obſeruaſſem, poſtea ſæpius eius rei experientiam feci) mox veluti in exigua aliqua ac ſericea & candidiuſcula filamenta ipſum diducatur, quæ confeſtim concreta ita poſtea ſemper perdurant: quod in aridis plantulis, eo modo dū vegetæ adhuc eſſent, tractatis ac libris meis herbarijs agglutinatis, hactenus multis oſtendi ac etiamnum oſtendere poſſum.

Struthium herba lanaria aut fullonum: nō procul à Northuſa ad promontoria Harcynica.

Scorzonera tenuifolia lutea: itidem ad promontoriū quoddam non procul à Northuſa.

Quia autem huius Scorzoneræ nobis hîc mentio incidit, non incommodum fortè erit de Scorzoneris paucula veluti in tranſcurſu ſubijcere. Atqui varia varij hactenus de hoc ſtirpis genere ſtatuerunt. Initio, cū vſus eius in Hiſpania contra viperarum morſus innotuiſſet, Planta Hiſpanica nonnullis dici cœpit, quaſi in Hiſpania ſolummodo ſpontis ſuæ eſſet: deinde ex Hiſpanico idiomate Scorzoneræ nomenclatura ei acceſſit à facultate quapiam peculari qua ſpecifice exiſtimatur viperinis ictib. ſuccus huius ſtirpis præſentaneo auxilio eſſe. Plurimis autē in Germania locis reperitur quoque, montoſis præcipue. Differentias vero foliorū ratione & florum etiam euidenter obtinet, ita vt altera ſit latifolia altera anguſtifolia. Latifoliam (quæ fortaſſis & in ipſa Harcynia noſtra alicubi inueniri poterit) vidimus tantum flore luteo. Eaque quoad radicis ſaporem, iterum duplex eſt. Nam altera quæ cōmunior eſt, ſaporem exhibet ſubdulcem, ac ita à Tragopogone nihil ferme diſtat, cuius etiā profecto aliqua ſpecies ipſa eſt. Altera radice conſtat valde amara (vtpote genti-

anæ alicuius instar) copiosoque lacteo succo turgente. Hæc reperitur tum alibi tum maxime in Foresta syluula Ienæ vrbi imminente, solo lapidosiori firmiorique, ac in prato præterea quodam humectiori & herboso agri Thuringici, iuxta pagũ Ritnorthusam, distantem sesquimilliaris spacio ab Erforda, inter nimirum irides tenuifolias copiose prosiliens, natali pinguiori: vbi propter saporem ab aliquibus ex vulgo pro Gentiana ostenditur: effodique ipsam non semel ibi præsentibus amicis nostris quibusdã cubiti longitudine. Cumq; γερόντοπώγων veterum, cui eandem, de stirpium historia præclare meritus Ruellius facit & Nicandri γέρα@ πώγωνα, solũmodo differat à Tragopogone radicis amaricie: omnino in eam sententiam inducar, vt hanc Scorzoneræ speciem, cui videlicet radix amara est, censeam esse γεροντοπώγωνα antiquorum verum. Nec puto multum reclamare posse vnicam illam notam quod τῦ γεροντοπώγωνος folia describantur esse tenuiora Tragopogonis, cum è contra illa in hac Scorzonera nostra multo non infrequenter sint latiora, (ea nẽpe quæ radici sunt viciniora) & nonnihil sæpe breuiora. Facile enim contingere poterit, vt regionum & locorum ratione aut alterius in natura abdita causæ interdum quædam plantæ alibi latioribus folijs constent longioribusque, alibi strictioribus ac breuioribus. Videmus namque hoc in multis ita obuenire & quandoq; etiam colorem floris mutari, qui tamen ipsam speciem non mutat. Ita etenim Petasites & Prunella minoribus folijs & cãdidis florib. affatim reperiuntur circa Andersbergum, ac aliquibus in locis Harcyniæ nostræ alcea tenuifolia ferè tantum nascitur, vt è contra alijs latifolia, sicut suis locis id annotatum est. Eodem modo in Marchia veteri symphytum maius tenuifolium reperitur in fossis quibusdam stagnantibus caule longiori rectioriq;, vt sæpe vidimus. Præterea non vbiq; ac perpetuo latifolia vt dictum est nobis occurrit

currit

currit nostra Scorzonera, sed & foliis longioribus ac strictioribus. Estq; & hæc tenuifolia Scorzonera itidem duplex. Altera namq; flore est luteo, eaq; radicem aut dulciusculam aut amaram nacta, pro natalium diuersitate: altera vero flore ex rubro subcæsio ac folijs priori multo tenuioribus angustioribusq;, coliculo sesqui dodrantali, radice amariuscula, quæ in collibus arenosis non infrequens est circa Quedlinburgum Saxoniæ vrbem ac cliuosis quibusdam areis & apricis inter vineas nonnullas, nō procul ab Erfordo patria nostra, in Ericetis adhæc Marchiæ arenoso solo. Maiori porro antidotaria vi eam, quæ amariori est radice, existimauerim esse præditam illam quæ dulci radice pronascitur. Verum hæc obiter hoc loco commonefacere, studiosisque rei herbariæ dijudicanda relinquere libuit.

Struthiopteris Cordi. Radice hæc cōstat crassissima tuberosaque, nōnihil fibrata, nigricante, cui circumcirca adnascuntur pediculi lōgi, cubitales, proceriores q;, ipsi radicis corpori squamatim quasi inhærentes vngue latiori, nigricante, longo vncias duas, semunciam lato, canaliculato parum, inferius tamen angustiori & adunco, qui eleganter exprimit figuram inferioris partis instrumenti istius ferrei pharmacopœorū, spatulæ nomine ipsis appellati, quo nimirum materiæ ab ipsis dum medicamenta componuntur miscenturque agitari counirique solent. Reliqua deinde pars quæ vnguem mox subsequitur, canaliculata imbricatur cauitate profundius. Pediculi exteriores frequentibus costis foliosis exornantur, quarū semp bina ad vtrūq; latus æqualiter sibi contraponuntur: suntq; foliola in hisce costis similia prorsus foliolis filicis fœminæ supra indicatæ. Ac istis exterioribus pediculis color est in flauo ruffescens, ipsiq; aliquantulum molliori materia constant. Interiores vero ex spadiceo subnigricant & crassiores

ſiores ſunt, multoque ex ſolidiori materia compoſiti. Horũ ij qui cæteris ſunt proceriores, inferiori loco abſque coſtarũ adminiculo, foliolis iſtiusmodi ad latera obueſtiuntur, qualia eſſe folia exteriorum pediculorum coſtis iam dixi: deinde vero poſt medium pediculi vſque in ſummum eius cacumen vtrinque coſtæ folioſæ frequentes ſurſum porrectæ in ipſis diſponuntur breuiores, neruo per medium dorſi ipſarum extrinſecus protuberante, coloris ſpadicei, coſtis ſingulis interiori parte imbricatis: folioſa vero pars ad latera ipſarũ continua ſerie vtrinque crenantur, quemadmodũ folia Scolopendrij veri: illæque crenis anguſtioribus ita inciſæ particulæ eleganti (vt ſic dicam) criſpatura verſus interiora recuruantur aut retorquentur, puluiſculum iſtiuſmodi etiam, qualis eidem eſt ſtirpi, denſe ac arcte ipſis adhærentem, interius ſibi includentes compræhendenteſque: vnde figuram aliquam iſta criſpatura conuoluta hæc folia quaſi pennarũ Struthiocamelorũ cum plumata ipſarũ i curuatione effigiare videntur. Cætera apud Cordum ſatis diligenter deſcribuntur, qui ipſe fatetur ſe integram plantam, vt quæ ſibi nondũ tota viſa eſſet, non adumbrare. Naſcitur autem non ſolum Gorslariæ ſed frequentiſſima eſt circa pagum Lutterdorſium in comitatu Honſtenienſi diſtantem mille paſſus ab Andersbergo. Hyeme non viret, vt tamen Geſnerus apud Cordũ exiſtimat, deceptus falſa opinione, qua putauit lonchitidem ſecundam ſeu aſperam, quæ eſt Aſplenion ſylueſtre Tragi, eandem eſſe cum hac Cordi Struthiopteride, ſicut & eius Icon ex Trago perperam iſti capiti apud Cordum præfigitur. Obſeruaui autem diligenter ſtirpem hanc montes faſtidire, & tantummodo in cõuallibus, ripis fluminum gaudere. Cumq; eius plantam Stolbergam tranſlatam horto montano iuxta ſtillicidiũ loco vmbroſiore & humentiore committerem, feliciter quidem poſt hyemem renaſcebatur, ſed exteriora tantum folia

profe-

proferebat, interiorum ne rudimentum quidē edens, moxq; media æstate emarcescebat, vnde prorsus eam perijsse putabam. Atqui cum post proximam hyemem denuo repullularet eleganter, ipsam ex horto montano in alium locum trāstuli iuxta puteum, ita tamen vt ei proxime adiacuerit saxum excauatum amplum (quod aquas præsertim pluuias ad irrigationem mearū stirpium colligere solebat) semper aquis plenum. Hûc transposita ista mea filix quasi locum sibi conuenientiorem post priorem transplantationem iterum nacta hac æstate non solum exteriora produxit folia, sed & interiora quoq;, quæ Struthionum pennis Cordus contulit. Vnde operæ precium fecerit is, qui Struthiopteridem veram Cordi horto suo ex natali solo traductam fouere voluerit, si commodum ei locum selegerit cui aqua sit in propinquo. Cæterum male in subiecto capiti de Struthiopteride scholio Cordus castigatur, quasi confinxerit dictionem ex Latino & Græco vocabulo contra eruditiorum consuetudinem. Cum enim nō solum στρουθοκάμηλος sed & στρουθιοκάμηλος rectè Græce pro Struthione aue dicatur, dictione composita, vt apud authores reperire licet: quare non etiam recte Cordus, vtpote vir Græcæ linguæ non triuialiter peritus nomen στρουθιοπτέριδος ex meris Græcis vocibus construxisse putaretur?

T.

THALICTRVM nigrum Cordi, alias Saxifraga lutea. In pratis quibusdam circa Stolbergam & Ilfeldam.

Thalictrum Dodonæi, seu Sophia, Welsamen / aut Seriphium Tragi. Recte hoc Gesnerus propter saporem Nasturtijs annumerat in hortis Germaniæ, vnde forte nasturtiū μυριόφυλλον à multitudine tenellorū foliorū dici poterit. Circa loca habitata.

Tragopogon luteus communis, quandoq; ad semitas & in pratis.

Q *Taxus*

Taxus in montibus calcarijs prope Vualckenridam.

Thlaſpeos generibus cognata planta præſertim quoad folia, ſiliquifera. Radix ei eſt parua, diuiſa, lignoſa, candida: in cuius ſummo folia prodeunt carnoſa, aſpera, vncias duas longa, ſemiſſem lata, in ambitu veluti leniter exciſa ſeu præroſa, in mucronem obtuſum deſinentia: ex medio horum exurgunt coliculi teretes, dodrantales, aſperi, folijs minoribus quam fuerunt priora & Cardamoidi Cordi Thlaſpei ſimilioribus, non tamen ita mucronatis, per continua interualla circumcirca obueſtiti, in cacumine coma racemoſa floſculis paruulis, candidulis, Leucoij ſimilibus plena nutante, qua pereunte oblongæ ſiliquæ ſubſequuntur ſemine paruo Naſturtij alicuius inſtar, prægnantes. Hæc aliquomodo congruit (non tamen in omnibus) cum illa Anglorũ Prouinciali planta, quam inter Sinapi & Thlaſpi mediam faciunt.

Thlaſpi Matthioli tertium, radice ſcilicet candida, craſſa: folijs leucoij ſatiui, cinereis: caulibus rotundis, ſcabris: florum corymbis albis: ſeminibus in mucronatis, cinereis, & veluti inflatis veſiculis ſimilibus capitulis Camelinæ. In locis aridioribus. [Paſſim quoque naſcitur apud nos hoc Thlaſpi, ſed videtur parum congruere cum Matthioli pictura III. Thlaſpeos, quod in ſaxoſis naſci ipſemet aſſerit: hoc vero nunquã eiuſmodi locis inueni, ſed potius circa ſepes & alibi ſtrigoſo gramine obductis areis. Ideo in noſtra editione, omiſſa Matthioli ſaxatilis Thlaſpeos icone, aliam ſubſtituimus ex ipſa plantula depictam, quã antehac nemo, vt arbitror, exhibuit, donec Matthiolæũ illud Thlaſpi nobis quoq; innoteſceret.]

Thlaſpios minima ſpecies, quæ radice conſtat tenui, ſuperuacanea, foliola in ſuperficie terræ reclinata habens, parua, acuminata, in ambitu leuiuſcularum inciſionum impreſſiones admittentia, aſpera, ac nonnihil hiſpida: coliculos vero digitali lõgitudine aut nonnũquam palmares ſingulares vt plurimum,

teneros, paucis foliolis donatos: ac breui candidorum flosculorum corymbo, capitulis item priori speciei similibus, quibus includūtur semina exigua, rubētia, plurima. Oritur mox veris initio in collibus aridioribus & saxis item. Sæpeq; adeo plantula hæc pusilla est, vt tota eius proceritas vix vnciæ longitudinem excedat. Conuenit hæc folijs præsertim, vt & floribus, prorsus cū pilosella siliquata nostra minori, cuius superius meminimus, hoc solummodo ab ea diuersa, quod illa in siliculis semina ꝓferat, hæc vero in turgidulis mucronatisq; capitulis. Ideoq; vtranq; cognoscere cupienti diligentius ad vtranq; attendendum erit, ne alteram pro altera accipiat.

Tilia syluestris seu montana: circa Ilfeldam ac Stolbergam.

Tussilago, passim.

Trichomanes nigrum, vulgare videlicet illud, quod communiter Saxifragiam rubram vocant: id nigrum appello propter sequentis differentiam.

Trichomanes candidum, exigua tenellaque admodum plantula, trichomani nigro similis coliculo, qui ipsi breuior candidiorq; est, & folijs etiam, quæ candidiora itidem obtinet, teneriora, molliora, & quasi rudimentum quoddam semiperfectum trichomanis teneritudine sua referentia, quod videlicet à natura nondum sit in perfectæ stirpis κάλασασιν plene traductum. Nascitur hoc in vliginoso musco passim, facileque diligentius singula perscrutanti obuium est.

Trifolium acetosum, ὀξυτρίφυλλον. passim locis humidioribus & ad radices arborum antiquarum.

Trifolium pratense vulgare, Fleischblumen/Klee/ alterum flore rubro, alterum flore candido.

Trifolium aliud montanum, etiam satis vulgare, folijs oblongiorib. acute mucronatis. Hoc duplex est. Maius, ꝙ cauliculos erigit dodrātales, folia cōtinentes in oblongiorib. pediculis tria simul cohærētia, vnciarum trium sæpe longitudine mu-

cronata, in ambitu neruulorum suorum extremitatibus eleganter veluti striata, florem purpureũ in oblongiori quasiq; spicato capitulo. Diuersum ab hac specie non admodum est trifolium spicatum, quod à Trago pro Cythiso habetur, cui folia multo longiora sunt, & spicata florum series quoque prolixior, qua saltem nota distingui potest à priori. Prouenit vero auff der Langen.

Minus breuioribus cõstat coliculis & folijs & capitulis etiam, estq; flore quandoq; purpureo, quandoq; candido. Proueniunt omnia vtplurimum in montibus apricis, nonnunquam etiam in pratis.

Trifolium luteum primum, capitulo scilicet breuiorĩ. Duplex hoc est: Maius enim coliculos profert dodrante maiores, folia paulo maiora, rotundioraq;, florum luteorum capitulũ breue, post quod semina racematim exhibet in rotundioribus paruisque vtriculis.

Est vero hoc Melilotus minor Tragi, ac Lotus syluestris minor Dodonæi. Minus suffruticans ferme est, viticulis multis, exiguis, gracilibus & striatis in terra direptans, quosdam etiam dodrantali altitudine erigens, folijs breuioribus, humani Cordis ferè (qua nempe figura vulgo pingi solet) aliquam similitudinem exprimentibus, ac pulchre suis neruulis striatis. Capitulis florum & racemis seminum ijsdem est cum priori. Reperitur in pratis aridioribus, marginibus, ac secus vias. Videtur autem trifolium luteum minimum Anglorum, aut idem cum hoc esse, aut tamen eiusdem generis.

Trifolium luteum alterum lupulinum, quod sic denominari poterit à capitulo florum, fructum lupuli imitante, vnde & vulgo lupulus syluaticus nominatur. Assurgit coliculis vitigineis, lentis, dodrantalibus, folijs pratensis Trifolij minoribus: flores in capitulo squamatim compactili, luteo exhibet,

exhibet, lupuli salictarij fructu, vt dixi, simili, sed minori.

Trifolium odoratum primum Dodonæi, seu Melilotus vulgaris, flore tam citrino, quam candido.

Trifolium corniculatum primum Dodonæi, D. Laurentio Hiel olim meliloti pentaphylli nomine dictũ, quod iuxta singulos trifoliati folij pediculos bina adhuc ad coliculum aut brachia stirpis eius foliola constituantur. Lotus vero syluestris maior Dodonæi in iconibus To. 11. ac Melilotus nobilis Tragi.

Trifolium corniculatum Dodonæi alterum, tertia Meliloti maioris species apud Tragum, coliculos foliosos emittens, cubitales: tenues :. folia trifolij sed angustiora: flores luteos paruos in conferta veluti breuiorique spica: siliquas cornu modo incuruas, vnciales ferè.

Trifolium palustre, seu Trifolium Castoris, Isopyron Dodonæo, alias à Cordo olim amicis in suis herbationibus pro Limonio vero exhibitum, quod nempe irriguis pratis & consimilibus locis gaudeat, à quibus Limonio suum apud Græcos nomen antiquitus obtigit. Hoc floriger um paucis ab hinc annis reperiebatur in Haynfeldo loco montano, pratensi, vliginoso, Stolbergæ vicino, sed floribus ipsis absque seminibus euanescentibus vna cum suo coliculo, cui insederãt. Ipsum præterea sterile prorsus absque videlicet semine & flore in quodam prato non procul à Vuernigeroda reperitur. Seminiferum rursus copiose conspicitur absque floribus circa pagum Dectingerodam, non admodum multum distantem à Vuernigeroda. Tragus idem Limonij pratensis nomine describit, sed apparet ipsum incidisse in locum vbi stirps hæc florifera quidem fuerit, sed floribus eius absque fructu intercidentibus, vnde ipse existimauit nullum herbæ huius fructum prorsus esse.

Tanacetum citrinum, locis pluribus apricis, cliuosis, in conuallib. itẽ quibusdã et secus fluuios, non procul à locis inhabitatis.

Tanacetum album ſeu ἄοσμον, quo ad caules & folia citrino prorſus ſimile, in floribus autem diſſimile, quos videlicet exhibet ſatis magnos, bellidis ſylueſtris floribus in omnibus reſpondentes, eodem nimirum modo forinſecus orbiculatim, capitulum luteum intus conſtitutum rotundiuſculeq; protuberans, foliis oblongis, candidis circumambientibus. Paſſim locis cæduis ac alijs locis apricis montanis.

Tormentilla, paſſim.

Tithymali quoddam genus, caulibus folioſis, ſimplicibus, non brachiatis ſeu Tithymalus στικτόφυλλος, quod ſic nominare ſoleo, cum alio peculiari conuenientioriq; nomine ipſum hactenus vel denominatum vel deſcriptum ab aliquo, neſciam, quia vt iam dicetur, foliola mire punctellis notata continet. Duplex hoc eſt. Maius caules emittit ex vna radice forinſecus rubente multifida, plures, ſeſquipalmares, teretes, cauos, glabros, cacuminibus ſuis deſuper nutantes aut recuruos, foliolis oblongiuſculis per interualla continua circumcirca eoſdem ambientibus, lenticulæ ferè figura, craſſis, coloris ſufflaui, aſperis parte inferiori ob crocata punctella, quæ plura inſtar macularum vel potius ſtigmatum exiguorum protuberantia leuiter, ibi continentur, ſuperiori vero læuiore, viridi. Naſcitur in apricis aſperiſque locis, itē circa prata quædā aridiora ac ſemitas etiam nonnunquam. Minor coliculos obtinet teneriores, breuiores, palmares nimirum, foliola itidem multo minora ac tenuiora, ſextulam dimidiam non multum latitudine excedentia.

Tithymalus cypariſſias paſſim.

Tithymalus leptophyllus Matthioli, plantula videlicet fruticoſa, radice parua, diſtorta, lignoſa, inutili ferè: caulibus palmaribus, plurimis, brachiatis, & late nonnunquam diffuſis: foliolis numeroſis, oblongis, quorum inferiora lenticulæ ſimiliora ſunt, ſuperiora autem ex paulo latiori veluti baſi, (qua nempe

nempe coliculis & ramulis ipsa appenduntur) incipiunt, & in tenuem acutumq; mucronem paulo longiuscule diducuntur: semine in capitulis triquetris, paruis, oblongiusculo, griseo, papaueris candidi seminibus maiori. Ob exiguam quandam cum lenticulæ folijs similitudinem quibusdam rei herbariæ indagatoribus hoc genus pro Chamæsyce habetur. Attamen cum eius foliola à terra attollantur, & suis mucronibus sæpe sursum erigantur, ramulos etiam non in terrā deiectos, hæc stirps habeat, & prætera flores producat, chamæsyce esse nequit. Nec etiam Peplis esse poterit, quod cum Peplis foliis nihil similitudinis obtineat. Prouenit circa loca habitata. Est vero Esula exigua apud Tragum ac eidem putatur esse peplus.

Tithymalus helioscopius Dodonæi. Sed rarior, caulibus dodrante altioribus, mucronatis, non crenatis, sescuntiali longitudine, vncialique fere latitudine.

Tithymalus dendroides Dodonæi, Trago Esulæ tertia species, Esula vulgaris ipsi dicta ac Helioscopius existimata, sicuti & Matthiolo quoq; ac Anglis: foliis rotundioribus, in ambitu crenatis, quorum quinque circa summum cauliculorum ac brachiolorum cohærent sibi quasi connexa vnguibus, ac in orbem explicantur, ex quorum medio deinceps aliquot pediculi prodeunt itidem consimilia folia quinq; vel quatuor vel tria in fastigio suo collocata habentes, exq; horū centro denuo exigui pediculi & tenues profiliunt, tres vt plurimum flores luteos, foliaceos continentes. (Dodonæus in vetusta Iconum editione Dendroidis loco hunc Tithymalum depinxit, quam postea mutata sententia rectius vna cū plerisq; eruditioribus Helioscopium nominauit.)

Tithymali Characiæ species radice rubicundo cortice obuestita: caulib. vitigineis, flexibilib. ac procumbentib. foliis Amygdalinis, rubētib. sextātē lōgis, sescūtiā vero latis: ex alis folio-

rum

rum longiuſculos, tenelloſq; ac flexiles pediculos emittens, in quibus peltata ac concaua folia cõſtituuntur, inter quæ in exiguis petiolis flores lutei primo vere eleganter conſpicui prodeunt. Hunc Characiæ Anglici ac Francici nomine recenſent Angli doctiſſimi in ſua Aduerſaria.

Huic conſimilis quodammodo alia ſpecies, radice tenui tranſuerſali, modice cirrata, inutili: coliculis dodrantalibus, procumbentibus, tenuibus admodum flexibilibus, qui in ſummo folijs obueſtiuntur priori multo breuiorib. vncias duas longis ac minoribus etiam, vnam vero vix latis. Flore re hanc ſpeciem non vidi: ac rarior eſt inuentu. Reperitur autem nonnunquam in montibus non procul ab Oſteroda vrbe.

Alia rurſus huic generi quodammodo conſimilis ſpecies, caulibus rectis, dodrantalibus, qui paucis folijs donãtur, ſextantali longitudine, vnciali latitudine, quibus conſimilia in ſummo quinque alia vnguiculis ſibi cohærentia in orbem explicantur, ex quorum medio petioli ſex erumpunt breues, minoribus exornati foliolis, ſub quibus ſemina in vaſculis triquetris contineri poſteaquam defloruit, non dubito, quãuis cum flore mihi herba hæc viſa non ſit. Iiſdem montibus cum priori gaudet, rariſſima & ipſa inuenitur.

Tota bona Dodonæi, ſeu Bonus Henricus, herba videlicet ex Atriplicum ac Rumicum generibus intermedij quid obtinens.

V.

VALERIANA *ſylueſtris maior*. Copioſa montibus opacis & locis humidioribus ac ſecus riuulos, Quandoque hæc ſolo feliciori reperitur folijs latioribus.

Valeriana minor ſeu paluſtris, ad riuulos quoſdam & circa fonticulos naſcens, aliaq; loca ſcaturientia ac vliginoſa.

Verbaſcum

Verbascum nigrum latifolium, folijs amplis, nigricantibus, aliquã-tum procumbentibus, scabris, thyrso oblongo, floribus ex citrino purpurascentibus referto, passim. Alia huius species, flores ex flauo candidulos obtinens, frequens in montibus quibusdam circa Gerenrodam versus meridiem sitis. Reperi & alibi hoc genus ad Harcyniam flore prorsus candido.

Verbascum album mas, seu Candela regia dicta, aut Thaspus barbatus.

Vincetoxicum, in montibus apricis, soliq; expositis, circa Vuernigerodam & Gerenrodam potissimum.

Vitis Idæa nigra maior, frutex sarmentosus, folijs buxeis, fructu maiori, quam sequens species, dulcis vinosiq; saporis. Plurima reperitur in Broccenbergo.

Vitis Idæa minor, passim: cuius nempe fructus vulgo Myrtillos vocant. Vaccinia nigra Dodonæi.

Vitis Idæa rubra, seu Vaccinia rubra Dodonæi. Hanc stirpem olim Aemilius existimabat esse Rhun Plinianum minorem. Vulgo apud nos Kränbeer vocant, Nariscis vero Rote Preisselbeer dicitur, quorum syluæ hoc frutice refertissimæ sunt. Copiosissima est circa Vuernigerodam in Broccenbergo & vicinis montibus: item circa Vualckenridam, Gerenrodam, alijsq; locis quampluribus.

Virga aurea. In hac planta solet natura varie ludere. Nonnunquã enim ei folia sunt longiora, nonnunquam latiora, nonnunquam item breuiora: omnia tamẽ serrata & à se inuicem non multum distantia.

Est & alia virgæ aureæ species nigricans, communiori simillima omnino, ijsdem folijs, nisi quod ea nigriora sint.

Virga aurea Broccenbergensis, hæc breuiori est caule, folijs item paulo strictioribus ac nigrioribus, alias tota facie Virgæ aureæ vulgari similis.

Verbena, iuxta Gerenrodam.

Viola tricolor, ſeu ſepticolor, vt etiã Geſnerus quandoq; appellat, alijs Iacea ſylueſtris dicta, ſeu Viola flammea. Spontanea eſt in monte quodam prope Ilfeldam & circa Stigam in agris.

Viola Martia ſylueſtris. Hæc diuidi poterit in maiorem cui videlicet folia ſunt maiora, & rotundiora: ac minorem, cui folia ſunt mucronata, oblonga ac ſtrictiora.

Viola calathiana ſeu autumnalis prima. Hæc non eſt ea cuius iconem Dodonæus exhibet: ſimplicioribus enim noſtra conſtat coliculis: floribus oblongis, cauis, hiantibus, calathi figura, in orifico in tenues lacinias ac ſubhiſpidas diuiſis, cæruleis: radicula exigua inutili. Eſtq; Pneumonanthe Cordi. Apud quem autem non huius primæ ſpeciei (quam ibi tamen autor cum ſequenti τῇ πολυανθέμῳ noſtra mixtim deſcribit) icon ponitur, ſed tertiæ, à Dodonæo, Anglis ac Matthiolo deſcriptæ, quam quidem in Harcynia nondum reperi, verum eam copioſam in quibuſdã humidioribus pratis veteris Marchiæ ac in Vuageta ſeu vua vueyta ſylua prope Erfordam ſæpe vidi, in Hausbergo vero Ienæ, vnde ſuam Cordus legit, nunquam: Veruntamen primam ſpeciem creberrime. Ei radix eſt non lignoſa, inutilis, ſemeſtris & tenuis, vt in ſua Cordus requirit, adde & ſingularis, ſed in plures appendiculas oblongas, mediocres, perennes, admodum Gentianæ modo amaras diuulſa, de qua exiliũt coliculi viticulares, ſingulares vt plurimũ, quãdoq; etiam plures ac brachiati, teretes, ſeſquicubitales interdum, geniculis interſtincti, ex quibus prodeunt bina ſemper ex aduerſo ſibi oppoſita folia, oblonga oleæ folijs adſimilia, ſed minora, ſextantis ferè longitudine, ſemuncia autẽ paulo latiora, viridia, ſplendẽtia, glabra: floresq; ei ſunt prioris ſpeciei maiores, ſed minus paulo hiantes, diuiſi quidẽ verũ nõ in laciniatas particulas diuulſi, ex ſaturatiore autẽ cæruleo eleganter punicantes. Vocant hanc gülden Aurin in Marchia & præclaras ei vires in ſanandis pulmonum affectionibus ac hepatis

patis etiam aſcribunt. Hanc autem vt dixi in Harcynia nondum obſeruaui: puto tamen alicubi in ea inueniri forte poſſe.

Viola calathiana altera ſeu πολυάνθεμος. Hæc conſtat radice lignoſa, candida, inutili, varie diſtorta, parua: coliculis dodrante minoribus, ſæpe ſeſquidodrantalibus, nonnihil angularis, ſarmentoſis, geniculatis, brachiatis, binis ex ſingulo geniculo folijs mucronatis, vnciali longitudine, ex cæſio nigricantibus.

Hæc ſpecies in ſummitate caulis ac brachiorum pediculos plures, oblongiuſculos exerit (ſicuti & ex alis foliorum, licet pauciores) quibus continentur flores caui, oblongiuſculi, calathi figura, in laciniatas particulas diſrupti ſuperne, coloris ex pallidiore cæruleo ſubrubentis veluti leniter, odoris nauſeoſi ſeu viroſi. Rarius flore prorſus candido ſeſe offert. Eſt vero alioquin priori multo frequentior, paſſim locis cliuoſis ſub autumnum obuia.

Volubilis maior, Smilax læuis, ad ſepes, & inter dumeta.

Volubilis minor: in locis aruenſibus montanis.

Volubilis media ſeu nigra, Helxine ciſſampelos: frequentiſſima in ſyluis cæduis inter gramina luxurians.

Veronica mas floſculis ſubcæruleis paſſim, Eadem floribus candidis prorſus, ſed infrequentior.

Veronica fœmina, locis vdis & alias ſolo pinguiori.

Vrtica maior paſſim. Minor iuxta loca habitabilia. Eadem caule cubitali & ampliori, brachiato, folijs paulo minoribus & nigrioribus, alias nihil differens.

Vrticæ fatuæ ſupra nomine Galeopſidis indicatæ.

Vrtica fatua ſyluestris aculeata, ſeu ἀκανθοσπόνδυλος, *ſeu Lamium* ἀκανθοσπόνδυλον *maius*. Caulibus aſſurgit quadratis, ramoſis, hiſpidis, bicubitalibus, folijs hiſpidis, nigricantibus, mucronatis, trientali longitudine, quadrantali latitudine; reliqua minora

existunt sextantali longitudine, sescuntiali latitudine. In summo continentur verticilla longioribus aculeis horridiora, inter quæ emicant flores rubicundi. Altera minor est iisdem folijs, paucioribus, breuioribus, verticillorum minoribus aculeis. Semen hisce est cannabino simile, non prorsus rotundum, ex protuberante ventre in mucronem desinens, fuscum, maculatum. [Cannabis syluestris Lobelij.]

Vrtica fœtida maxima πορφυράνθεμος, Heraclea Tragi, caule bicubitali, quadrangulo, hispido, ramoso: folijs amplis, trientem longis, quadrantē latis, hirsutis. Verticilla in oblōgiore scap ac brachiorum serie profert per interualla rariora, ex quibus flores purpurei emicant.

Vrtica fatua incana, Lamium incanum. Præcedenti simile est, folijs tamen nō ita amplis, pilosis, inferius incanis, densa & molli obuestitis lanugine: caulibus quadrangularibus, obliquis, procumbentibus, breuioribus, vnde & reptile ferè est locis asperis, apricis.

Vrtica fatua λευκόστικτος, radice densa, multifida, fibrosa: coliculis pluribus, quadratis, sesquipalmaribus, hispidulis, humi direptantibus, in terra facile compræhendentibus ac nouos surculos edentibus subinde: folijs rotundioribus, mucronatis tamen, sextantalibus ferè, serratis, quæ albis maculis frequēter insigniuntur. Qua de causa puto ipsam esse, quam Solenander in quodam consilio Lienariam seu Milzadellam vocat. Passim, locis cæduis potissimum ac alias etiam in syluis frequens inter coryleta.

Huic consimilis in omnibus species alia, folijs hirsutioribus.

Vrtica fatua aquatica. Lamium πολύμορφον aut πολύχροον. Caulibus assurgit quadratis, hirsutis, brachiatis, cauis: folijs mucronatis, vnciarum quatuor longitudine, duarum latitudine, hispidis: flores ex verticillis emittens versicolores, luteos maiori

ex parte

ex parte & nonnihil rubicundi ac cærulei continentes, elegantes. Naſcitur ad riuos, ad piſcinas, in montibus opacioribus & alias, locis humidioribus. Forte idem eſt Lamium luteum Anglorum.

Viſcum, in pomis ſylueſtribus paſſim. In Corylis ac oxyacantha Matthioli rarius. Vidi & in iuglande, in horto monaſterij Ilfeldenſis.

Vlmus. prope Stolbergam.

X.

XANTHION *ſeu Lappa minor*, iuxta loca habitata.

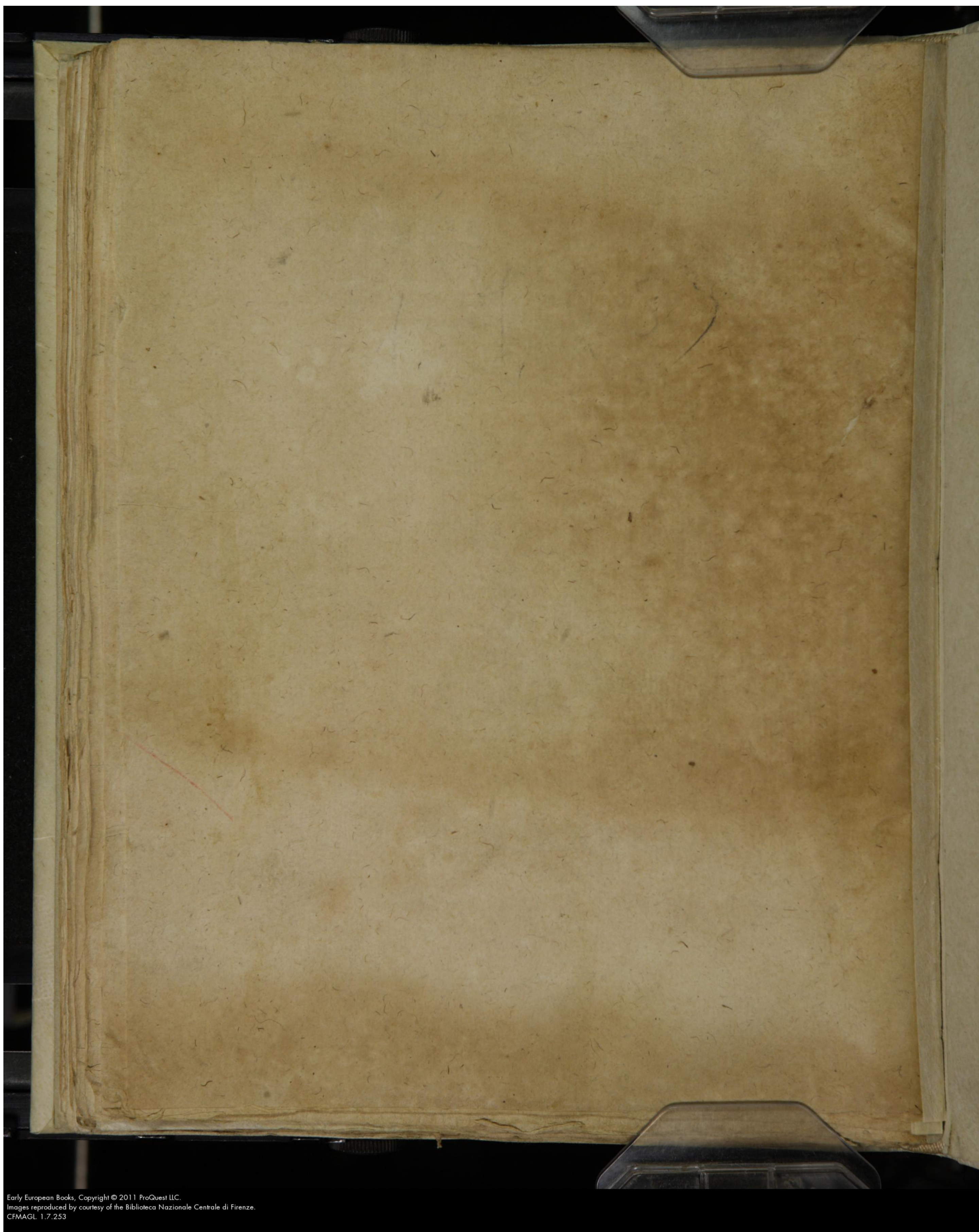
Xyloſteon Dodonæi, paſſim in montibus vmbroſis.

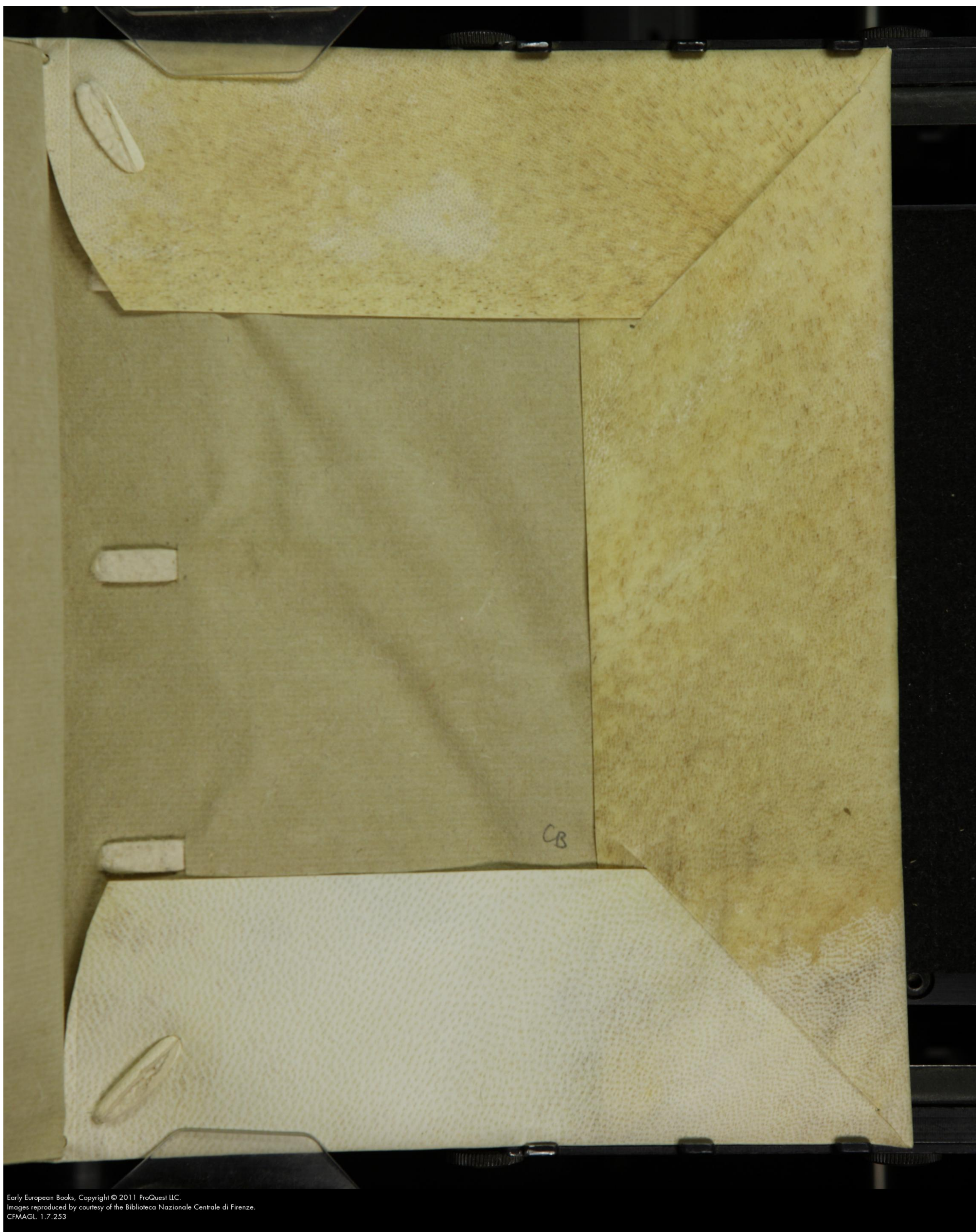
FINIS.

IMPRESSVM FRANCO-FVRTI AD MOENVM, APVD IOHANNEM FEYERABEND, IMPENSIS SIgismundi Feyerabendij, Heinrici Dackij, & Petri Fischeri.

M. D. LXXXVIII.

CB